

วารสารหาดใหญ่วิชาการ

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2560

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ นิติศาสตร์ และสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการด้านการวิจัย และบทความวิชาการรูปแบบต่าง ๆ ของอาจารย์ และนักวิชาการทั่วไป
3. เพื่อเป็นสื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการวิจัย ค้นคว้า อย่างต่อเนื่อง

กำหนดเผยแพร่

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

เจ้าของ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

คณะที่ปรึกษา

อาจารย์ประณีต ดิษยะศริน
ศาสตราจารย์ดร.ไพศาล เหล่าสุวรรณ
ผศ.ดร.วิวัฒน์ ดิษยะศริน สัตยารักษ์
ดร.ธารพรรษ สัตยารักษ์

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.กอแก้ว จันทร์กึ่งทอง

รองบรรณาธิการ

ดร.ขรรยง คชรัตน์

ประจำกองบรรณาธิการ

ศ.ดร.ธีระ เอกสมทราเมษฐ์	ม.สงขลานครินทร์
รศ.ดร.ขวัญกมล ดอนขวา	ม.เทคโนโลยีสุรนารี
รศ.ดร.สมบัติ เจริญจิระตระกูล	ม.สงขลานครินทร์
ผศ.ดร.บุญอริ ยี่หะ	ม.ราชภัฏสงขลา
ผศ.ดร.กฤษฎา กุณฑล	ม.ราชภัฏยะลา
ผศ.ดร.อนุ เจริญวงศ์ระยับ	ม.ราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.อาภรณ์ ดีนาน	ม.บูรพา
รศ.ดร.ชมพูนุช โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์	ม.ศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.อนิวัช แก้วจำนงค์	ม.ทักษิณ
ผศ.ดร.นิคม นาคอ้าย	ม.ราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.รพีพรรณ สุวรรณจรัสโชติ	ม.หาดใหญ่
รศ.ดร.วัน เดชพิชัย	ม.หาดใหญ่
รศ.ทักษิณ ประธาน	ม.หาดใหญ่
ดร.ปรกรณ์ ลิ้มโยธิน	ม.หาดใหญ่
ดร.สิริลักษณ์ ทองพูน	ม.หาดใหญ่

บรรณาธิการฝ่ายบริหารจัดการ

อาจารย์สุชาดา สุวรรณษา

กองบรรณาธิการด้านภาษา

อาจารย์เอริก แกร์อัลสัน
อาจารย์ฮาгим สะมะแอ

กองจัดการธุรการ

นางสาวอริตรา พุกภัยภูกรณ์

ติดต่อสอบถาม ส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ บรรณาธิการวารสารหาดใหญ่วิชาการ ศูนย์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110 E-mail: hu_apc@hu.ac.th

① บทความทุกเรื่องจะได้รับการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ① ข้อความและบทความในวารสารหาดใหญ่วิชาการเป็นแนวคิดของผู้เขียน มิใช่เป็นความคิดเห็นของคณะผู้จัดทำ และมิใช่ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ① กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารหาดใหญ่วิชาการ

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2560

สารบัญ

บทความวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล พิชญา ชูเพชร และ สุจิตรา จรจิตร.....	1
สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน มัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน วัชรศักดิ์ สงค์ปาน, วัน เดชพิชัย, และ เรวดี กระโหมวงษ์.....	11
การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 วรรณิ อมตเวทย์, สุเทพ สันติวรานนท์, และ นวลพรรณ วรรณสุธี.....	25
สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา สิทธิพงศ์ นกแอนหมาน, ประยูร เทพนวล, และ กมลასน์ ศรีประสิทธิ์.....	43
การใช้บัญชีบริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดสงขลา วีระวรรณ ศิริพงษ์.....	59
ผลกระทบของสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์บัญชีในมหาวิทยาลัย ในภาคใต้ต่อประสิทธิภาพการทำงาน มัทนชัย สุทธิพันธุ์, เสาวคนธ์ กลิ่นนาวิ, ศิริกาญจน์ ขวลิตสิทธิกุล, สุภาทิพย์ บุญภิรมย์, และ สุภารัตน์ มะดีเยาะ.....	73
มิติความเป็นหญิงกับกลไกของสังคม ในภณณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี สุภาวดี เพชรเกตุ.....	91
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ เทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา ยศธร ทวีพล.....	109

HATYAI ACADEMIC JOURNAL

Vol.15 No.1 January - June 2017

CONTENTS

Research Article

Research Synthesis of the Model of School Administrative Effectiveness Pitchaya Chupate and Sujitra jorajit.....	1
The Current School Administration for Achieving Internal Quality Assurance of Secondary Schools in the South Andaman Area Watcharasuk Songpan, Wan Dechpichai, and Rewadi Krahamwong.....	11
Development of Desirable Characteristics Indicators of English Secondary School Teachers under the Secondary Educational Service Area, Office 16 Wanee Amatawate, Suthep Suntiwaranont, and Nuanphan Wannasuthi.....	25
The Competency of Administrators of Industrial and Community Education Colleges, Vocational Education Commission Sittipong Noxanman, Prayoon Tepnual, and Kamalas Sornprasit.....	43
Use of Managerial Accounting for Small and Medium Enterprises, Songkhla Province Weerawan Siripong.....	59
The effects of southern Thailand universities' accounting lecturers' competency in reference to the international education standards on working effectiveness Muttanachai Suttipun, Saowakhon Klinnawee, Sirikan Chawalitsittikul, Supathip Boonphirom, and Sudarat Madiyoh.....	73
Femininity and Social Mechanism in the Phetchaburi Version of Kraitsana Son Nong Kham Klon Supawadee Petket.....	91
Factors affecting the implementation success of local-wisdom conservation policy of Khohong Municipality and the Subdistrict Administrative Organization of Thakham, Songkhla Province Yossathorn Taweephon.....	109

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

Research Synthesis of the Model of School Administrative Effectiveness

พิชญา ชูเพชร^{1*} และ สุจิตรา จรจิตร¹

Pitchaya Chupate^{1*} and Sujitra jorajit¹

Abstract

The objectives of this research were to study and synthesize the characteristics of fundamental information of certain doctoral researches and academic articles in partial fulfillment for doctorate dissertations of public and private universities. All of these doctoral researches and academic articles were about educational administration, effective model of school administration, and school education published between 2006 and 2013. Nineteen of which were specifically detected from ThaiLIS database.

The instrument utilized in this study was a record form of information for research synthesis. Synthesis of the researches revealed that most of dissertations studied, 36.84%, belonged to Silpakorn University, most published in 2013. The sample groups studied were institutional administrators, educational administrators, experts, scholars, academic teachers, school boards, and students, selected by specified sampling. The research methodology proceeded in several steps, such as a research conceptual framework definition, a basic information study and analysis, creation of an administrative model, a model examination, and a model adjustment and presentation. The instrument mostly used was a questionnaire. Data analysis was performed by determining the means and standard deviations and content analysis.

The effectiveness of school administration models was found to be composed of following elements: administrators, teachers, educational quality administration, strategic planning, learners, and the participation of guardians, communities and societies, as well as financial concerns, tools, and materials.

Keywords: *administrative model, school, effectiveness.*

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: fonpitchaya@hotmail.com)

รับบทความวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2558 รับลงตีพิมพ์วันที่ 27 เมษายน 2558

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลพื้นฐาน และสังเคราะห์งานวิจัยระดับคุณวุฒิบัณฑิตและบทความวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของคุณวุฒิบัณฑิต เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ประชารัฐที่ใช้ในการวิจัย คือ งานวิจัยระดับคุณวุฒิบัณฑิตของนักศึกษาสาขาบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และบทความวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของคุณวุฒิบัณฑิตของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2556 จะจงเฉพาะที่สืบค้นได้จากฐานข้อมูล ThaiLIS จำนวน 19 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลเพื่อการสังเคราะห์งานวิจัย

ผลการสังเคราะห์งานวิจัย พบว่า คุณวุฒิบัณฑิตที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นของมหาวิทยาลัยศิลปากร ร้อยละ 36.84 ส่วนใหญ่ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ.2556 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง วิธีการดำเนินการวิจัยมีหลายขั้นตอน เช่น การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การสร้างรูปแบบการบริหาร การตรวจสอบรูปแบบ การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พบว่า มีองค์ประกอบ ดังนี้ ผู้บริหาร ครู การบริหารงาน คุณภาพการศึกษา การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ผู้เรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม รวมถึงด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, สถานศึกษา, ประสิทธิภาพ

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรหลักของการพัฒนาทุกด้าน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้ในการที่จะสร้างสรรค์และพัฒนาคนทั้งในแง่ความรู้ ความคิด ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถสนองตอบทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ ดังเช่นหลากหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงด้านเศรษฐกิจ

ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาของประชาชนโดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาในลำดับต้น ๆ สำหรับประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและมีการกระจายอำนาจการศึกษาไปยังสถานศึกษาตามหลักการ ดังนี้ 1) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด 2) หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement)

เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา 4) หลักการบริหารตนเอง (Self Management) ส่วนกลางมีหน้าที่เพิกถอนนโยบายและเป้าหมายส่วนโรงเรียนสามารถกำหนดวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ด้วยตนเองโดยมีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มุ่งองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามที่กำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ (ชูชาติ แปลงล้วน, 2551)

จากการรายงานผลการศึกษาที่ผ่านมาโดยหลายหน่วยงาน พบว่าการจัดการศึกษาของไทยอยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ และจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ทั้งในด้านความรู้ ความคิด และทักษะความสามารถ รวมทั้งในด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วย นอกจากนี้ ข้อมูลผลสัมฤทธิ์จากสำนักงานทดสอบระดับชาติ พบว่า อยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และจากการศึกษาผลการประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนจำนวนหนึ่ง ขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบของโรงเรียน การนำระบบสารสนเทศไปใช้ในการ

จัดการเรียนการสอน และขาดการจูงใจครูในการปฏิบัติงาน ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก วิชาโท ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล (ทรงพล เจริญคำ, 2552)

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาดังนั้น สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ควรมีรูปแบบในการบริหารคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิผลเพื่อนำมาใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้การดำเนินงานของสถานศึกษابรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และวิธีดำเนินการวิจัยของงานวิจัยระดับคุณวุฒิบัณฑิตเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล
2. เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยระดับคุณวุฒิบัณฑิตเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

ข้อตกลงเบื้องต้น

งานวิจัยที่รวบรวมทั้งหมดเป็นงานวิจัยระดับคุณวุฒิบัณฑิตของนักศึกษาสาขาบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและบทความวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของคุณวุฒิพนธ์ของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ.2549-2556 จำนวน 19 เรื่อง เฉพาะเฉพาะที่สืบค้นได้จากฐานข้อมูล ThaiLIS ซึ่งผ่านกระบวนการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพโดยคณาจารย์ที่ปรึกษาผู้ทรง-

คุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญของแต่ละมหาวิทยาลัย จึงถือว่าเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ดังนั้นจึงไม่ต้องประเมินคุณภาพงานวิจัยอีก

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อปัญหาการวิจัย คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ซึ่งเป็นปัญหาที่น่าสนใจ โดยการศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ค้นคว้า คัดเลือกและรวบรวมงานวิจัยโดยตรวจสอบงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด คัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อนำมาสังเคราะห์และสรุปผล อภิปรายผลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกข้อมูลเพื่อการสังเคราะห์งานวิจัย ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย ชื่อมหาวิทยาลัย ปีที่พิมพ์เผยแพร่ และวิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง รูปแบบของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ประกอบด้วยข้อค้นพบต่าง ๆ การอภิปรายผลและการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์งานวิจัยระดับคุณวุฒิบัณฑิตและบทความวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของคุณวุฒิพนธ์เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ.2549-2556 เจาะจงเฉพาะที่สืบค้นได้จากฐานข้อมูล ThaiLIS จำนวน 19 เรื่อง สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะข้อมูลพื้นฐานจากการวิเคราะห์คุณวุฒิพนธ์ในช่วงปี พ.ศ.2549-2556 พบว่า

คุณวุฒิพนธ์ที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นของมหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 7 เรื่อง รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 5 เรื่อง ส่วนใหญ่ตีพิมพ์เผยแพร่ ปี 2556 จำนวน 5 เรื่อง รองลงมาคือ ตีพิมพ์เผยแพร่ ปี 2552 จำนวน 3 เรื่อง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียน การสุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง รองลงมาคือการสุ่มแบบชั้นภูมิ รูปแบบการวิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิธีการดำเนินการวิจัย ส่วนใหญ่มีขั้นตอน เช่น กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยผู้วิจัยศึกษาและสังเคราะห์เอกสารหลักการ ทฤษฎีและสาระสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร แล้วนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลและสร้างรูปแบบ เป็นการนำผลจากกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากขั้นตอนแรกมาสรุปเป็นขอบเขตของการศึกษา และจัดทำเครื่องมือวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการบริหารโดยผ่านกระบวนการวิจัย และนำผลที่ได้ไปเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหาร สร้างรูปแบบการบริหาร เป็นการนำเอาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี สาระสำคัญงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และที่สังเคราะห์ได้มาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบการบริหาร ขั้นตอนตรวจสอบรูปแบบเป็นการประเมินตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วสรุปผล วิเคราะห์สังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ขึ้นปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบ โดยนำข้อมูล ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ มาทำการปรับปรุงรูปแบบการบริหารเพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารที่

เหมาะสม เครื่องมือในการวิจัย ส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก รองลงมาใช้เครื่องมือแบบอื่นๆ เช่น แบบบันทึกข้อมูลแบบสอบถามแบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Questionnaire) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์คำตอบที่ได้จากส่วนที่เป็นข้อคำถามปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล มีองค์ประกอบดังนี้

1) ผู้บริหารพบว่า ควรมีภาวะผู้นำ มีความศรัทธาในวิชาชีพ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งคำพูดและการกระทำ สามารถสร้างแรงบันดาลใจและจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับโรงเรียนและชุมชน มีบุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ และมีอารมณ์ที่มั่นคง สร้างความผูกพันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ครู ควรมีวุฒิการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ มีความสามารถในการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น มีการคำนึงถึงศักยภาพผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย หลากหลาย กระตุ้นความคิดของนักเรียน และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้จากท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

3) การบริหารงานคุณภาพการศึกษา พบว่าควรพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีคุณภาพภายใต้

บริบทที่เปลี่ยนแปลง มีระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่น โดยบูรณาการระหว่างการเรียนรู้และการดำรงชีวิต มีหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและผู้เรียน มีการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น มุ่งเน้นคุณภาพและความสามารถของผู้เรียน ใช้หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน หลักสูตรปฐมวัยสอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น รวมถึงมีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

4) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ แผนงานและโครงการเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและการเติบโตของโรงเรียนอย่างชัดเจนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นโยบายคณะกรรมการสถานศึกษา ทั้งนี้ การวิเคราะห์แผนกลยุทธ์จะต้องมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยวิธี SWOT Analysis หรือการระดมสมอง โดยที่โรงเรียนต้องมีโครงสร้างองค์การ และวัฒนธรรมการทำงานที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ควรมีการสื่อสาร โดยการประชุม อบรมสัมมนา ให้ทุกฝ่ายได้รับทราบอย่างชัดเจน ซึ่งการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ควรมีการประชุม สัมมนา ระดมสมองร่วมกันกับผู้ที่มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้อง เพื่อปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาแผนงาน โครงการ เป้าหมายหรือวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสม รวมถึงครูและผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษา โดยจัดให้มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อและส่งเสริมต่อการเรียนรู้

5) ผู้เรียน ควรได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค พัฒนาผู้เรียนด้านการคิด-

วิเคราะห์และทักษะวิชาชีพ พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน พัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงาม

6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม การส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กรอื่นที่จัดการศึกษา

7) การเงิน วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยการวางแผนใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นระบบ การกำกับติดตาม และรายงานผลการใช้งบประมาณต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและตรวจสอบได้อย่างโปร่งใส จัดทำแผนระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การสังเคราะห์งานวิจัยระดับคุณวุฒิบัณฑิต และบทความวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของคุณวุฒิบัณฑิตเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้บริหาร ควรมีภาวะผู้นำ ศรัทธาในวิชาชีพ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งคำพูดและการกระทำ สามารถสร้างแรงบันดาลใจและจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับโรงเรียนและชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของเอดมอนด์ส (Edmonds, 1979) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความแข็งแกร่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีทักษะพื้นฐาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความมีประสิทธิภาพได้ และยังสอดคล้องกับ ออสติน และ เรโนลด์ส (Austin & Reynolds, 1990) พบว่า การ

บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีบุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี และมีอารมณ์ที่มั่นคง สร้างความผูกพันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษานักเรียน ผู้ปกครอง รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานที่ได้ อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับที่ นิรมิต เทียมทัน (2548) กล่าวว่า การที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปข้างหน้าได้นั้นต้องใช้เวลาแม้ว่าเงื่อนไขสภาพแวดล้อมจะเปลี่ยนไป ซึ่งการจะทำเช่นนั้นได้ ล้วนขึ้นอยู่กับคนคิด คนจัดการทั้งสิ้น ดังนั้น ความสำเร็จทั้งหมดอยู่ที่ผู้บริหารและพนักงาน หากผู้บริหารและพนักงานมีความรู้ไม่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงจะทำให้การดำเนินงานขององค์กรสะดุดและพัฒนาไปอย่างเชื่องช้า

2. ครู ควรมีวุฒิการศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ มีความสามารถในการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น มีการคำนึงถึงศักยภาพผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย หลากหลาย กระตุ้นความคิดของนักเรียน และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูใช้ภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้จากท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันมีปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในทุกระดับ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่ทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่าเยาวชนไทยขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรมจริยธรรม จึงจำเป็นต้องปลูกฝังในด้านคุณธรรม จริยธรรมอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เชาว เตชะโกศยะ (2557) ได้ให้แนวคิดเรื่องการปลูกฝังคุณธรรม

จริยธรรมให้กับเยาวชน ต้องสร้างที่เหตุ คือ ให้ความรู้ ความเข้าใจ และมีผู้ใหญ่ที่เป็นแบบอย่างที่ดีด้วยการปลูกฝังในด้านคุณธรรมจริยธรรมจึงจำเป็นต้องมีครู เป็นต้นเหตุ คือ ครูที่บ้าน ครูที่โรงเรียน และครูที่เป็นคำสอนในศาสนา

3. การบริหารงานคุณภาพการศึกษา พบว่า ควรพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีคุณภาพภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลง มีระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษาการจัดทำหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่น โดยบูรณาการระหว่างการเรียนรู้และการดำรงชีวิต มีหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและผู้เรียน มีการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น มุ่งเน้นคุณภาพและความสามารถของผู้เรียน ใช้หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน หลักสูตรปฐมวัยสอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น รวมถึงมีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเนื่องจากผลการเรียนการสอนเมื่อเฉลี่ยทั้งประเทศมีคุณภาพต่ำในทุก ระดับ ที่เห็นเด่นชัดคงเป็นผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีคะแนน O-NET ไม่ถึง 50% สอดคล้องกับผลการรายงานสภาวะการศึกษาไทย ซึ่งพบว่าการศึกษาไทยใช้งบประมาณสูงแต่ประสิทธิภาพต่ำไม่สะท้อนคุณภาพ เมื่อดูผลการสอบ O-NET ย้อนหลัง 5 ปี ผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยทั้งประเทศค่อนข้างต่ำมากและต่ำลงมากกว่าปีก่อน ๆ (วิทยากร เชียงกูล, 2553) และสอดคล้องกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2553) ได้เสนอแนะไว้ในวิกฤตการศึกษาไทยว่า การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเน้นเฉพาะปัจจัยนำเข้าอย่างเดียวไม่เน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมผู้บริหาร

โรงเรียน ครู กรรมการสถานศึกษาและชุมชน ถ้าครูไม่ครบทุกวิชาทุกชั้นอาจใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เช่น การทำแผนการสอนที่ทันสมัย การทำ E-Teaching E-Learning E-Testing ช่วยครูในวิชาที่ขาดแคลน โดยเฉพาะในโรงเรียนที่ขาดแคลนครู ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่ซ้ำซาก

4. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ แผนงาน และโครงการ เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและการเติบโตของโรงเรียนอย่างชัดเจนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลนโยบายคณะกรรมการสถานศึกษา ทั้งนี้ การวิเคราะห์แผนกลยุทธ์จะต้องมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยวิธี SWOT Analysis หรือการระดมสมอง โดยที่โรงเรียนต้องมีโครงสร้างองค์การ และวัฒนธรรมการทำงานที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ควรมีการสื่อสาร โดยการประชุม อบรม สัมมนา ให้ทุกฝ่ายได้รับทราบอย่างชัดเจน ซึ่งการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ควรต้องมีการประชุม สัมมนา ระดมสมองร่วมกันกับผู้ที่มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้อง เพื่อปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาแผนงาน โครงการ เป้าหมายหรือวิธีการปฏิบัติ ให้เหมาะสม ครู และผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษามีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและส่งเสริมต่อการเรียนรู้ ซึ่งชาติยา ด้วงสำราญ (2552) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ต้องวางแผนกลยุทธ์ ประเมินกลยุทธ์ของโรงเรียน กำหนดทิศทางของโรงเรียน กำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน การปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโรงเรียน และประเมินกลยุทธ์ของโรงเรียน

5. ผู้เรียน ควรได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค พัฒนาผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์และทักษะวิชาชีพ พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน พัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงาม ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ได้มาตรฐานทุกระดับ ควรมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) นวัตกรรมและโปรแกรมการเรียนที่หลากหลาย ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาผู้เรียนให้สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ทั้งนี้ เนื่องจากการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2558 ทำให้ทุกภาคส่วนได้เตรียมความพร้อมสร้างความตระหนักให้แก่องค์กร โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเพื่อร่วมกันพัฒนา การเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งความสำเร็จของการพัฒนานักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนนั้นอยู่ที่สถานศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ที่ได้วิจัยเรื่องสภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง และความจำเป็นในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งระบุว่าโรงเรียนควรมีระบบบริหารจัดการที่เทียบเคียงมาตรฐานสากล มุ่งเน้นนักเรียนให้มีคุณภาพเป็นพลโลก เน้นภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา

6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม การส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กรอื่นที่จัดการศึกษาการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา สร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนา

ในระดับท้องถิ่น ภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาทั้งระดับประเทศและระหว่างประเทศ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่มาตรฐานสากล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้สังคมโลกมีการเคลื่อนไหลระหว่างวัฒนธรรมมากขึ้น การเมืองแบบเสรีประชาธิปไตยเป็นที่นิยมยอมรับกันทั่วโลก ประเทศไทยจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนบนพื้นฐานของศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกันจะมีความสามารถในการแข่งขันและร่วมมือกับการศึกษาเพื่อจะสามารถพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีสมรรถนะในการแข่งขัน มีคุณภาพสูงขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนโรงเรียนมาตรฐานสากลว่าต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การสร้างภาคีเครือข่ายและการพัฒนาหลักสูตร โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องมีสื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่เหมาะสม

7. การเงิน วัสดุ อุปกรณ์ ควรจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยการวางแผนใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นระบบ การกำกับติดตาม และรายงานผลการใช้งบประมาณต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและตรวจสอบได้อย่างโปร่งใส จัดทำแผนระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระยุทธ ชาติกาญจน์ (2551) ที่ได้กล่าวถึงการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) และจัดทำกรอบการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง (Medium Term Expenditure Framework: MTEF) ไว้เป็นแผนล่วงหน้าระยะ 3-5 ปี เพื่อเป็นกรอบสำหรับการจัดสรรงบประมาณรายปีของสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 การบริหารงบประมาณโดยสถานศึกษาได้รับจัดสรรในลักษณะเงินก้อน (Block Grant) และดำเนินงานตามมาตรฐานทางการบริหารจัดการและควบคุมทางการเงินใน 7 ด้าน (7 Hurdles) ได้แก่ การวางแผนงบประมาณ การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การบริหารสินทรัพย์ และการตรวจสอบภายใน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาควรนำองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางการ

พัฒนาสถานศึกษา และนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2. ควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา รวมถึงส่งเสริมให้บุคลากรมีความเข้าใจแนวทางการเปลี่ยนแปลง

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลหลายท่าน ซึ่งไม่อาจจะนำมากล่าวได้ทั้งหมด ซึ่งผู้มีพระคุณท่านแรกคือผู้ศึกษาใคร่ขอขอบคุณคือ รศ.ดร.สุจิตรา จรจิตร ผู้สอนที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน เพื่อให้การเขียนบทความฉบับนี้สมบูรณ์ที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จัดติยา ค้างสำราญ. (2552). *รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก* (คุณฉวีพันธ์ปรัชญา คุณฉวีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ชูชาติ แปลงล้วน. (2551). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- เชวง เตชะโกสยะ. (2557). *การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน*. จาก <http://www.Jariyatam.com/moral-cultivation>
- ทรงพล เจริญคำ. (2552). *รูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร* (คุณฉวีพันธ์ปรัชญา คุณฉวีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- นิรมิต เทียมทัน. (2548). *ยุทธศิลป์การบริหารจัดการ = ศาสตร์และศิลป์สำหรับผู้สร้างอนาคตใหม่*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ตะวัน.
- วิทยากร เชียงกูล. (2553). *รายงานสถานะการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2551). *เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2553). *วิกฤตการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: หจก. วี.ที.ซีคอมมิวนิเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

Austin, G. E., & Reynolds, J. D. (1990). Managing for improved school effectiveness: An international survey. *School Organization*, 10(2-3), 167-178.

Edmonds, R. R. (1979). Effective schools for the urban poor. *Education Leadership*, 37(1), 15-24.

สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน

The Current School Administration for Achieving Internal Quality Assurance of Secondary Schools in the South Andaman Area

วัชรศักดิ์ สงค์ปาน^{1*}, วัน เดชพิชัย¹, และ เรวดี กระโหมวงศ์²

Watcharasuk Songpan^{1*}, Wan Dechpichai¹, and Rewadi Krahamwong²

Abstract

This study of the current school administration for achieving internal quality assurance of secondary schools in the south Andaman area aimed to study (1) the levels of school administration, (2) the obstacles, issues and needs facing the school administration, and (3) suggestions proposed for the school administration.

The respondents to the given questionnaires, school administrators, acting school administrators, and teachers in charge of the internal quality assurance were from sixty schools selected by simple random sampling of seventy-one schools. Three school administrators from large, medium, and small-sized schools, selected by purposive sampling, were deeply interviewed. Mean and standard deviation were used to analyze the quantitative data, and content analysis for the qualitative data.

The research findings were as the follows:

(1) Currently the secondary schools in the south Andaman area are administered under their principles, objectives, administrative systems, and administrative models at a high level.

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110, ²สาขาวิชาการประเมินผลและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90000

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: watcharasuk14@gmail.com)

รับบทความวันที่ 30 พฤศจิกายน 2558 รับลงตีพิมพ์วันที่ 1 เมษายน 2559

(2) The schools encountered problems, obstacles, and were in need of developing administrative models at the highest level; in particular, the students' achievement was lower than that of the national average requirement. The schools' annual internal quality assurance assessment was irregular. Almost all the assessments conducted were only at the end of the year.

(3) Key recommendations from the study to the schools are: 1) have systematic planning under the School-Based Management System and effective quality circles, 2) be flexible in administration with an in accordance with the context, input, process, output, outcome, and impact system, and 3) take into account the schools' administration policy, community engagement, and educational administrative strategies. The schools must accelerate the improvement of the schools' internal quality unpopularity, and maintain the already-popular.

Keywords: *current school administration, secondary schools, south Andaman area*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับของการบริหารโรงเรียน (2) ศึกษาปัญหาอุปสรรค และความต้องการในการบริหารโรงเรียน (3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียน โดยการสอบถามผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รักษากราชการในตำแหน่ง และครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในจาก 60 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากจำนวนโรงเรียน 71 โรงเรียน และโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ที่คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

(1) ในปัจจุบันโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน บริหารโรงเรียนโดยยึดหลักการ วัตถุประสงค์ ระบบบริหารโรงเรียน และใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนในระดับมาก

(2) โรงเรียนมีปัญหาอุปสรรคและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และโรงเรียนดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างไม่ต่อเนื่องตลอดทั้งปี ส่วนใหญ่เน้นการทำเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายในตอนสิ้นปีเท่านั้น

(3) ข้อเสนอแนะสำคัญที่ได้จากการวิจัย คือ โรงเรียนควรมีกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบ ใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) และวงจรคุณภาพอย่างแท้จริง ควรมีการยืดหยุ่นในการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับระบบ CIPOO คือ บริบทของโรงเรียน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหาร ผลผลิต และผลลัพธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการใช้กลยุทธ์ในการจัดการศึกษา คือ ต้องริบพัฒนาคุณภาพภายในของโรงเรียนที่ไม่ใช่ยอคนิยมเป็นพิเศษ ส่วนที่เป็นยอคนิยมอยู่แล้ว ก็ต้องรักษาไว้ให้เป็นยอคนิยมยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การบริหาร โรงเรียน, โรงเรียนมัธยมศึกษา, ภาคใต้ฝั่งอันดามัน

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายว่าด้วยการศึกษา เรียกว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เป็นเอกสารแม่บทที่กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศไว้ว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2557) และที่สำคัญระบุให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาทั้งการจัดระบบโครงสร้าง การวางแผน และการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจึงเป็นเป้าหมายที่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต้องได้รับรู้เพื่อการพัฒนาร่วมกัน เพื่อการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาว่าสามารถนำพาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานที่ได้กำหนดร่วมกัน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2555)

ในการดำเนินงานตามกฎหมายดังกล่าว มีกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาที่ต่อเนื่องกัน 3 องค์ประกอบ คือ (1) การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) (2) การติดตามตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และ (3) การพัฒนาคุณภาพ (Quality Development) สำนักทดสอบทางการศึกษา (2555) และสุพักตร์ พิบูลย์ (2557) ได้นำเสนอไว้ว่าในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งพบว่า มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ไม่เข้มแข็ง สถานศึกษาไม่ได้สร้างระบบคุณภาพให้

เกิดอย่างจริงจัง แต่มุ่งเน้นการปรับปรุงเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกเท่านั้น ผลผลิตทางการศึกษายังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย อาทิ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) และการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) ต่ำมาก กระบวนการเรียนการสอนไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะภาษาไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่สำคัญ กระบวนการส่งเสริมคุณลักษณะหรือทักษะที่จำเป็นพื้นฐานยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีรูปแบบที่เป็นรูปธรรม หรือได้รับการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งระดับครอบครัว ห้องเรียน ชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน ยังไม่สอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพที่ผ่านมามีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในไว้หลายเรื่อง และนำเสนอไว้ว่าโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีกระบวนการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายใน 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมของบุคลากร และกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาโดยยึดมาตรฐานการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการตามวงจรคุณภาพ และขั้นตอนที่ 3 จัดทำรายงานตนเองประจำปีเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานต้นสังกัด และการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน และควรมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มีรูปแบบหลากหลาย (ไมตรี บุญทศ, 2554) นอกจากนี้ สถานศึกษาต้องมีการสำรวจความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องว่ามีความต้องการไปในทิศทางใด รวมทั้งความต้องการในการได้รับการประกันคุณภาพภายใน ทั้งนี้ เพื่อจะได้ตอบสนองความต้องการให้มากที่สุด

สถานศึกษาในกลุ่มจังหวัดอันดามัน ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดระนอง ภูเก็ต พังงา กระบี่ และตรัง ได้บริหารโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำขึ้น เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2556) เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพเป็นไปตามหลักการของการประกันคุณภาพที่ระบุว่า จะต้องสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชน และสังคม โดยเน้นกระบวนการดำเนินงานที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน เข้ามามีส่วนร่วม อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ รวมทั้งให้ผู้มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการบริหารจัดการและการเรียนการสอน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและเกิดความยั่งยืน ในการนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบข้อมูลพื้นฐานในปัจจุบันของกลุ่มจังหวัดดังกล่าวเป็นอย่างดี แบบรู้เขา รู้เรา จึงจะดำเนินการบริหารได้ตรงเป้าประสงค์ต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน เพื่อเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

คำถามการวิจัย

1. ระดับของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ ฝั่งอันดามันในปัจจุบันอยู่ในระดับใด

2. ปัญหาอุปสรรคและความต้องการในการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามันมีอะไรบ้าง

3. ข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามันมีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลของการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามันในปัจจุบัน

2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามันในปัจจุบัน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญดังนี้

1. ด้านความรู้ ทำให้ทราบระดับของการบริหารโรงเรียน ปัญหาอุปสรรค ความต้องการและข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามันในปัจจุบัน

2. ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปพัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุ

ผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
มัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามันต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา มีขอบเขต 3 ประเด็น ดังนี้

1.1 การบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการ
ประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ภาคใต้ฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย หลักการ
วัตถุประสงค์ ระบบบริหารโรงเรียน และรูปแบบ
การบริหารโรงเรียน

1.2 ปัญหาอุปสรรคและความต้องการของ
การบริหารโรงเรียน

1.3 ข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียน

2. ด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหาร
โรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน
ที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในจาก 60
โรงเรียน รวมจำนวน 120 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่ม
อย่างง่ายจากประชากร 71 โรงเรียน

2.2 ผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้บริหาร
โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
ประเภทละ 1 คน รวม 3 คน ซึ่งเลือกโดยวิธีเจาะจง

3. ด้านตัวแปร ตัวแปรสำคัญที่ศึกษา คือ
สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผล
การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ภาคใต้ฝั่งอันดามัน

4. ข้อตกลงเบื้องต้น

4.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ถือว่า ทั้งผู้บริหาร
โรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอน
ที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน เป็นผู้ที่มี
ประสบการณ์เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายใน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามันเป็น
อย่างดี

4.2 เนื่องจากประชากรในการวิจัยครั้งนี้

เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน จึงถือว่า
หนึ่งโรงเรียนมีข้อมูลเพียง 1 ค่าสำหรับแบบสอบถาม
แต่ละข้อ ซึ่งได้แก่ ค่าเฉลี่ยที่ได้จากคำตอบของ
ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง กับ
คำตอบของครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานประกัน
คุณภาพภายในรวมกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยประเภทผสมวิธี
(Mixed Method) คือ ทำการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก
แล้วตามด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (QUAN qual)
รายละเอียดของการดำเนินการมีดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ในการรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม (Questionnaire)

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียน
มัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน (เขต 13 และ เขต 14)
จำนวน 71 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ โรงเรียน
มัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน (เขต 13 และ เขต 14)
จำนวน 60 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่าง
อย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยผู้บริหาร
โรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 60 คน
และครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ
ภายใน จำนวน 60 คน รวม 120 คน

2. ในการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เชิงลึก (Indepth Interview)

2.1 ประชากรเป็นกลุ่มเดียวกันกับที่ใช้ใน
การตอบแบบสอบถามตามข้อ 1.1

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามันจากโรงเรียนขนาด
เล็ก 1 คน ขนาดกลาง 1 คน และขนาดใหญ่ 1 คน

รวม 3 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ได้แก่

1.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามันมีลักษณะเป็นแบบรายการตรวจสอบ (Checklist) มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคิร์ต (Likert's Five-point Rating Scale) คือ 5 4 3 2 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน แบบปลายเปิด (Open Ended)

1.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสภาพทั่วไปเกี่ยวกับสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน

2. คุณภาพของเครื่องมือในการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ความตรงของเครื่องมือเป็นความตรง

เชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งได้ตรวจสอบทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยวิธีหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruency) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และได้ค่า IOC รายข้อระหว่าง .60 ถึง 1.00

2.2 ความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยวิธีการของ ครอนบัค (Cronbach, 1990) กับแบบสอบถามจากผลการทดลองใช้เครื่องมือกับโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามันที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและโรงเรียนชายขอบ 30 โรงเรียน ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .954

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 18 มีนาคม 2558 ถึง 31 พฤษภาคม 2558 กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ชุด คือ ใช้แบบสอบถามถามผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และครูผู้สอนที่รับผิดชอบการประเมินคุณภาพภายใน และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งจากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังตารางที่ 1

ผลการวิจัย

แบ่งการเสนอออกเป็น 3 ข้อใหญ่ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังรายละเอียดในตารางที่ 2

1.1 ด้านหลักการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า โรงเรียนใช้การบริหารเชิงกลยุทธ์ที่คำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วม

ตารางที่ 1 ระบบของการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์
1. เพื่อศึกษาระดับของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน	- ผลการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ด้านหลักการ ระบบบริหารโรงเรียนและรูปแบบการบริหารโรงเรียน	- หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ตามวิธีของวัน เดชพิชัย (2535)
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและความต้องการในการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน	- ผลการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ด้านปัญหา อุปสรรค และความต้องการ	- หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ตามวิธีของวัน เดชพิชัย (2535)
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน	- ผลการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 3 แบบปลายเปิดตามระบบ CIPPOO - ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก	- การวิเคราะห์เนื้อหา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน 6 ด้าน

ด้าน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการ	4.41	0.47	มาก
2. วัตถุประสงค์	4.30	0.55	มาก
3. ระบบบริหารโรงเรียน	4.08	0.50	มาก
4. รูปแบบการบริหารโรงเรียน	4.12	0.57	มาก
5. ปัญหาอุปสรรค	3.54	1.08	มาก
6. ความต้องการ	4.32	0.46	มาก

ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
รองลงมาคือ โรงเรียนบริหารงานโดยคำนึงถึงหลัก โรงเรียนบริหารโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา

ร่วมพัฒนาโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน และโรงเรียนบริหาร โดยคำนึงถึงหลักการตรวจสอบ และถ่วงดุลในการบริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ด้านวัตถุประสงค์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า วิสัยทัศน์ของโรงเรียนสอดคล้องกับหลักการ เป้ากลยุทธ์ บริบทสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ โรงเรียนได้ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานเพื่อการประกอบสัมมาชีพหรือศึกษาต่อ อัตลักษณ์หรือปรัชญาของโรงเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาและความต้องการของท้องถิ่น และโรงเรียนจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ด้านระบบบริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในประเด็นโรงเรียนมีคำสั่งมอบหมายงาน อำนาจหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ แต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน รองลงมา คือ ประเด็นโรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีการแบ่งฝ่ายงานไม่ซ้ำซ้อนและมีแผนผังการบริหารเป็นรูปธรรม โรงเรียนมีการวางแผนในการบริหารอย่างเป็นระบบ โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศอยู่ในระดับปานกลางซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 ด้านรูปแบบการบริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า โรงเรียนมีความต้องการในการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในให้สูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ โรงเรียนมีการ

สื่อสารสร้างความเข้าใจรูปแบบการบริหารโรงเรียนอย่างแพร่หลาย บุคลากรทุกคนทราบและปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่ใช้อยู่ ส่งผลให้การประกันคุณภาพภายในบรรลุผล และโรงเรียนมีการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่หลากหลาย เพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและความต้องการในการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน

2.1 ด้านปัญหาอุปสรรค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการในเรื่องการจัดการเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ โรงเรียนไม่มีอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารอย่างแท้จริง คณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีความรู้เรื่องการบริหารโรงเรียน ทักษะกระบวนการจัดการ และความชัดเจนในบทบาทของตน และด้านกิจกรรมในการบริหารโรงเรียน ทำให้บุคลากรต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้นจากเวลาทำงานปกติของแต่ละวันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 ด้านความต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้เรียนที่จบการศึกษามีความต้องการความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพหรือการศึกษาต่อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ โรงเรียนต้องการบริหารงานให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่วางไว้ โรงเรียนบริหารจัดการให้บรรลุผลตามอัตลักษณ์หรือปรัชญาของโรงเรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องการทราบเป้าหมายของการจัดการศึกษาระดับมัศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน พบว่า

3.1 ด้านบริบทของโรงเรียน (Context) มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) โรงเรียนที่ขาดแคลนทรัพยากรด้านงบประมาณและบุคลากร โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่นอกเมือง ต้องขอรับการสนับสนุนจากชุมชน (2) โรงเรียนทำการตรวจสอบบริบทของโรงเรียนทุกปี เพื่อปรับปรุงกระบวนการบริหารให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง (3) โรงเรียนศึกษาความต้องการของชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริง (4) โรงเรียนส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศักยภาพของชุมชนมาใช้จัดการศึกษา โดยประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน (5) โรงเรียนควรจัดทำ SWOT โดยมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็งด้านบริบท เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (6) ค่านิยมของผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในเมือง ควรณรงค์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของสถานศึกษาใกล้บ้าน (7) บริบทของโรงเรียนอาจแตกต่างกันตามสภาพของพื้นที่ ผู้บริหารควรเน้นการบริหารแบบ SBM อย่างแท้จริง (8) ในการประเมินการประกันคุณภาพภายในเกณฑ์การประเมินต้องสอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน (9) การปรับเปลี่ยนผู้บริหารโรงเรียนบ่อยทำให้นโยบายในการพัฒนาไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพมาก

3.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) โรงเรียนควรดำเนินการสอบวัดความรู้พื้นฐานเพื่อคัดเลือกรักเรียนเข้าเรียน (2) โรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนยอดนิยมไม่สามารถเลือกผู้เรียนได้ จำเป็นต้องใช้กลยุทธ์การบริหารที่หลากหลาย (3) ด้านงบประมาณ หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรร

ให้เพียงพอ (4) โรงเรียนมีการหมุนเวียนการปฏิบัติงานเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา (5) โรงเรียนควรมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารและจัดการเรียนการสอน และมีบุคลากรผู้รับผิดชอบ (6) ควรเน้นให้บุคลากรทุกคนในหน่วยงานสามารถเป็นผู้นำในทีมงาน และมีความสามัคคีในการพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพ (7) ต้องจัดระบบปฐมนิเทศ ปรับทัศนคติ และสร้างวินัยแก่บุคลากร (8) ต้องให้โอกาสนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง โดยเฉพาะโอกาสด้านการศึกษา (9) ปรับพื้นฐานนักเรียน และนำข้อมูลมาออกแบบการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (10) โรงเรียนควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (11) มีการระดมทรัพยากรงบประมาณมาสนับสนุนให้เพียงพอ (12) ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมศิษย์เก่า วิทยากรภายนอก และมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร

3.3 ด้านกระบวนการบริหาร (Process) มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) โรงเรียนควรมีกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบ และใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และวางจรรยาบรรณอย่างแท้จริง (2) มีการบริหารจัดการโดยใช้แผนปฏิบัติการประจำปี (3) มีคณะกรรมการนิเทศติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (4) มีการประชุมจัดทำคำสั่งมอบหมายงานอย่างชัดเจน (5) เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (6) วางโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบสารสนเทศ การใช้ ICT เพื่อการบริหาร (7) เน้นการกระจายอำนาจภายในเพื่อความสะดวกคล่องตัวในการบริหาร (8) ใช้กลยุทธ์ภาคีเครือข่ายในการพัฒนาสถานศึกษา (9) จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้เอื้อต่อการดำเนินงาน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ (10) มีการ

วางแผนการบริหารอย่างเป็นระบบโดยใช้กลไกการประกันคุณภาพเป็นตัวขับเคลื่อน มีการนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม (11) ควรยึดนโยบายการจัดการศึกษา โดยโรงเรียนมุ่งส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ตามศตวรรษที่ 21

3.4 ด้านผลผลิต (Output) มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) โรงเรียนควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่องและเข้มข้น (2) โรงเรียนควรประสานงานกับสถานประกอบการเพื่อความร่วมมือในการฝึกอาชีพระยะสั้นหรือช่วงปิดภาคเรียน (3) โรงเรียนส่งเสริมนักเรียนในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์และค่านิยมของคนไทย (4) โรงเรียนต้องมุ่งเน้นด้านกระบวนการผลิตผู้เรียน เพื่อส่งผลต่อการมีความรู้พื้นฐานในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา และการประกอบอาชีพเบื้องต้น พร้อมกับสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียน (5) โรงเรียนควรจัดโครงการพิเศษเพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลการทดสอบระดับชาติให้สูงขึ้น (6) โรงเรียนควรพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการในชั้นเรียน แบ่งกลุ่มนักเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน และสนับสนุนนักเรียนด้านวิชาการ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (7) โรงเรียนจะต้องวางแผนให้ชัดเจนว่าต้องการผลิตแบบใด แล้วดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้

3.5 ด้านผลลัพธ์ (Outcome) มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) ควรพัฒนาโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน โดยให้จุดเน้นตามสมรรถภาพของโรงเรียน (2) นักเรียนที่จบออกไปสามารถช่วยเหลือตนเอง มีจิตอาสาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (3) ควรจัดตั้งหรือ

ประสานงานสมาคมศิษย์เก่า เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายชุมชน มาช่วยเหลือพัฒนาโรงเรียน (4) สร้างค่านิยมให้นักเรียนรักและภูมิใจในสถานศึกษาและท้องถิ่นของตน (5) ควรใช้กลยุทธ์ในการจัดการศึกษาดังต่อไปนี้ สร้างความตระหนักรู้ตระหนักคิด รู้หน้าที่ เน้นการมีส่วนร่วม เน้นการขับเคลื่อนกลยุทธ์ของโรงเรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา นำพระราชดำริในการขับเคลื่อน: เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา มาใช้ขับเคลื่อนโดยกระบวนการ 8 ขั้นตอนของระบบประกันคุณภาพ นิเทศกำกับติดตาม และใช้วงจรคุณภาพมาขับเคลื่อนให้ตรงกับบริบทของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามันสามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. ระดับของการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวม โรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามันมีการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงหลักการบริหาร ยึดวัตถุประสงค์หรือปรัชญาการจัดการ โรงเรียนมัธยมศึกษาใช้ระบบการบริหาร และใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า โรงเรียนยึดหลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่คำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วม ด้านวัตถุประสงค์ โรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหลักการ เป้ากลยุทธ์ บริบทและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนเป็นหลัก ด้านระบบบริหารโรงเรียน โรงเรียนดำเนินงานในรูปแบบการใช้คำสั่งมอบหมายงานแก่ผู้ปฏิบัติอย่างชัดเจน สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมชัย จรรยาไพบูลย์ (2555) ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาการประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า สภาพการ ดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านบริบทอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการมีส่วนร่วม และการรับทราบหน้าที่ของตนเองในการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ด้าน ปัจจัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการ นิเทศ ติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัดอยู่ในระดับ มาก ด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก ยกเว้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลกระทบอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการเข้ามา ศึกษาดูงานหรือการเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษา อื่นอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการ บริหารโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการพัฒนารูปแบบ การบริหารอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ด้านผลผลิต ปรากฏว่าคุณภาพผู้เรียนยังมีผลที่ไม่น่าพอใจ เนื่องจากผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่าเฉลี่ยต่ำ กว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ การดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในโรงเรียนเป็นการดำเนินงานเพื่อรับ การประเมินคุณภาพตอนสิ้นปี ไม่ได้ดำเนินการ อย่างต่อเนื่องโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหาร โรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงาน วิชาการ ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนของครูและ การเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ละมุล รอดขวัญ (2555) ที่ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ตอนบน และได้แนะนำว่าสถานศึกษากำหนดมาตรฐาน และตัวชี้วัด จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการ

ศึกษาและไม่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปี โครงการและกิจกรรมไม่ชัดเจน ครูและบุคลากร ทางการศึกษาไม่เห็นความสำคัญของข้อมูล สารสนเทศ การจัดระบบข้อมูล การนำสารสนเทศ ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ต่อเนื่อง และการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษายังไม่ครอบคลุม เครื่องมือการประเมิน คุณภาพไม่ชัดเจน ขาดการระดมความคิดเห็นในการหา แนวทางพัฒนาและการวางแผนการดำเนินงาน ประกันคุณภาพ

3. ข้อเสนอแนะ พบว่า โรงเรียนควรมี กระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบ และใช้การ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และวงจรคุณภาพ อย่างแท้จริง โรงเรียนต้องการพัฒนารูปแบบการ บริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพ ภายใน โดยเฉพาะโรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนยอดนิยม สอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2553) ที่ ได้นำเสนอไว้ว่า โรงเรียนมีความต้องการกระบวนการ พัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีรูปแบบการ บริหาร การจัดระบบโครงสร้าง การวางแผน การ ดำเนินการตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้ เห็นว่าการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบ ร่วมกันของทุกคน

ข้อเสนอแนะ

1. ในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 และ เขต 14 ควรนำผลการศึกษาค้นคว้าเป็น ฐานในการพัฒนา การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในส่วนของการประกันคุณภาพภายในให้เป็นระบบ มีความก้าวหน้า และต่อเนื่องในทุกระดับของการ

บริหารสถานศึกษา

1.2 โรงเรียนมีความต้องการในการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในให้สูงขึ้น เพื่อการพัฒนาคุณภาพให้ก้าวหน้าแบบยกขึ้นเป็นหน้ากระดานไปพร้อม ๆ กันทุกโรงเรียน ควรที่จะนำผลการศึกษาเผยแพร่ หรือนำเข้าที่ประชุมผู้บริหารและคณะกรรมการทุกระดับ เพื่อทราบและปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียนต่อไป

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 และ เขต 14 ควรจัดโครงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและให้นโยบายกับผู้บริหาร บริหารสถานศึกษาพร้อมทั้งจัดให้มีการนิเทศช่วยเหลือจากศึกษานิเทศเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการนิเทศช่วยเหลือในการบริหารงานวิชาการเพื่อให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

1.4 หน่วยงาน คณะกรรมการ สถาบันการศึกษา หรือองค์กรที่รับผิดชอบในการผลิตผู้บริหารใหม่ควรนำผลการวิจัยไปเน้นย้ำให้เข้าใจสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาอย่างละเอียด เพื่อจะได้มีความพร้อมในการบริหารสถานศึกษา เมื่อได้รับการบรรจุหรือย้ายมาเป็นผู้บริหารในพื้นที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- ไมตรี บุญทศ. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ละมุล รอดขวัญ. (2555). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาคใต้ตอนบน (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

1.5 โรงเรียนที่ขาดแคลนทรัพยากรด้านงบประมาณและบุคลากร โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเมือง ทั้งนี้ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หรือโรงเรียนยอดนิยม ควรจัดโครงการที่ช่วยน้อง เพื่อนช่วยเพื่อนและดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อจะได้ไม่มีช่องว่างระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ

2. ในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยแบบกรณีศึกษาเฉพาะโรงเรียนที่มีลักษณะพิเศษ ว่ามีการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในเช่นไรบ้าง

2.2 ควรใช้การวิจัยแบบอื่น นอกจากใช้การออกแบบเชิงผสม เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงอนาคต การวิจัยเชิงทดลอง หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในการตอบโจทย์หรือคำถามการวิจัย เป็นต้น

2.3 สถิติหรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลประเภท t-test F-test เพื่อเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรต้น อาจนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้คำตอบที่มีประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

2.4 นอกจากรวบรวมข้อมูลตามระบบ CIPOO แล้ว อาจจะขยายผลไปเป็นระบบ CIPOOI ด้วยก็จะยิ่งดี (Context, Input, Process, Output, Outcome และ Impact) ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบผลกระทบของระบบเพิ่มขึ้นอีกประเด็นหนึ่ง

- วัน เดชพิชัย. (2535). *คู่มือการวิจัยและการประเมิน โครงการทางการศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์*. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมชัย จรรยาไพบูลย์. (2555). *รูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2557). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2553). *แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2555). *แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติและมโนทัศน์ของผู้เกี่ยวข้อง*. กรุงเทพฯ: โฉมลิขิตการพิมพ์.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2556). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุพักตร์ พิบูลย์. (2557). *บริหารจัดการหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ*. เอกสารประกอบโครงการประชุมสัมมนา ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา 4 ภูมิภาค (ภาคใต้) วันที่ 1 9-11 เมษายน 2557. สุราษฎร์ธานี: โรงแรมไคมอนด์ พลาซ่า. หน้า 5-6.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. New York: University of Chicago.

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับ มัธยมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16

Development of Desirable Characteristics Indicators of English Secondary School Teachers under the Secondary Educational Service Area, Office 16

วรรณิ อมตเวทย์^{1*}, สุเทพ สันติวรานนท์¹, และ นวลพรรณ วรรณสุธี¹

Wannee Amatawate^{1*}, Suthep Suntiwaranont¹, and Nuanphan Wannasuthi¹

Abstract

The objectives of this study were: 1) to develop indicators for desirable characteristics of English secondary teachers under the Secondary Educational Service Area, Office 16, for the development of English learning quality, and; 2) to examine the quality of the indicators. Five-point rating scale questionnaires of which overall internal reliability =.996 were administered to 304 secondary English teachers, the target group of the study. Teachers' personal information and exploratory factors and confirmatory factors were analyzed. The finding, in accordance with the first objective of the study, was ninety-nine indicators were developed.

Analysis of five main exploratory factors showed several sub-features and classifications of the indicators. The factor for designing and developing curriculum comprised four sub-features and twenty-two indicators, namely: curriculum analysis skill, identifying curriculum objectives and curriculum content selection, curriculum evaluation, and background information analysis skill for curriculum design. Each of the sub-features consisted of seven, six, five, and four indicators, respectively. The factor for learning design abilities comprised six sub-features and thirty-two indicators, namely: learning activities and lesson plan design; providing learners with opportunities to participate in learning design and self-assessment;

¹ สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail : bureau_04@hotmail.com)

knowing, understanding and realizing how to identify learning outcomes; identifying learning outcomes focusing on language analysis and language use; using suitable learning design; and identifying learning outcomes in a response to individual learner's needs. Each of the sub-features consisted of twelve, five, four, six, and two indicators, respectively. The factor for child-centered learning management comprised four sub-features and twenty-six indicators, namely: using psychology for learning management and for the development of learners' desirable characteristics; using a wide variety of teaching techniques in a response to English learning policy and individual learner needs to use English in a real situation; using a wide variety of teaching techniques and coordinating with learning networks; and designing data and information base for learning design. Each of the sub-features consisted of nine, seven, seven, and three indicators, respectively. The factor for using and developing learning media, innovation and technology for learning management comprised two sub-features, namely: designing and using learning resources to meet individual learner's needs, and seeking and providing learners with learning media and resources. Each of the sub-features consisted of six and three indicators, with a consequence. The factor for learning outcome measurement and evaluation comprised three sub-features, namely: designing methods of measurement and evaluation, designing and using measurement and evaluation instruments, and using measurement and evaluation results for learning development. Each of the sub-features consisted of four, three, and three indicators. The results of the second objective derived from the qualitative indicators showed that the factors of a desired attribute indicator of the English teachers are consistent with the empirical data at the significance level of 0.05. These factors were created and developed after the model adjustment.

Keywords: *indicators, desirable characteristics of English secondary teachers, Secondary Educational Service Area Office 16*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ และ 2) ตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านตั้งแต่ .961 - .989 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .996 กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ปีการศึกษา 2558 ในจังหวัดสงขลาและสตูล จำนวน 304 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานกับกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 พบว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษได้ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 99 ตัว จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจทั้ง 5 องค์ประกอบหลัก สามารถกำหนดองค์ประกอบย่อยและจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ได้ดังนี้ 1) องค์ประกอบหลักด้านการ

สร้างและการพัฒนาหลักสูตร มี 4 องค์ประกอบย่อย 22 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยด้านการมีความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร มี 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายและคัดเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตร มี 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยด้านการประเมินการใช้หลักสูตร มี 5 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบย่อยด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรมี 4 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบหลักด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ มี 6 องค์ประกอบย่อย 32 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยด้านการออกแบบกิจกรรมและการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้มี 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้และประเมินตนเอง มี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยด้านการมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการออกแบบการเรียนรู้ มี 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยด้านการกำหนดผลการเรียนรู้โดยเน้นการวิเคราะห์ภาษาและการนำภาษาไปใช้ มี 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยด้านการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้อย่างเหมาะสม มี 3 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบย่อยด้านการกำหนดผลการเรียนรู้ที่สนองต่อผู้เรียนเป็นรายบุคคลมี 2 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบหลักด้านการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมี 4 องค์ประกอบย่อย 26 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยด้านการใช้จิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มี 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยด้านการใช้เทคนิคการเรียนการสอนอย่างหลากหลายที่สนองตอบนโยบายและสภาพผู้เรียนโดยมุ่งเน้นที่การสื่อสารในสถานการณ์จริง มี 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยด้านการใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและประสานสัมพันธ์กับเครือข่ายการเรียนรู้ มี 7 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบย่อยด้านการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้มี 3 ตัวบ่งชี้ 4) องค์ประกอบหลักด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ มี 2 องค์ประกอบย่อย 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยด้านการพัฒนาและใช้สื่อที่สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน มี 6 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบย่อยด้านการจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้มี 3 ตัวบ่งชี้ และ 5) องค์ประกอบหลักด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มี 10 ตัวบ่งชี้ มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ องค์ประกอบย่อยด้านการออกแบบวิธีการวัดและประเมินผล มี 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยด้านการสร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้มี 3 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบย่อยด้านการนำผลการประเมินการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ มี 3 ตัวบ่งชี้ สำหรับผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ พบว่า องค์ประกอบของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษที่สร้างและพัฒนาขึ้นหลังปรับโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้, คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 16

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือเพื่อการสื่อสารของคนทั่วโลก และนับวันความต้องการใช้ภาษาอังกฤษจะมีมากขึ้น เนื่องมาจากองค์ประกอบสำคัญหลายประการ ได้แก่ 1) การสื่อสารไร้พรมแดนซึ่ง

เปิดกว้างให้ผู้คนรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทั่วโลกได้พร้อม ๆ กันอย่างปัจจุบันทันด่วนผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร 2) ระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันที่อิงกับ

เศรษฐกิจฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งนำเสนอองค์ความรู้เป็นภาษาอังกฤษ และจำเป็นที่จะต้องแปลความหมายขององค์ความรู้เหล่านั้นก่อนที่จะนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการเมืองของประเทศได้เทียบเท่ากับนานาชาติ และ 3) การดำเนินธุรกิจในรูปแบบใหม่ๆ เช่น บริษัทข้ามชาติซึ่งต้องการกำลังแรงงานที่สามารถสื่อสารกันด้วยภาษาอังกฤษเพื่อการดำเนินธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม หากจะพิจารณาถึงความสามารถในด้านภาษาอังกฤษของคนไทยแล้ว นับว่ายังมีปัญหาในด้านคุณภาพอยู่มาก ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test, O-NET) วิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งจากข้อมูลที่รายงานโดยสำนักทดสอบทางการศึกษา (2557) พบว่า ผลการสอบภาพรวมระดับประเทศอยู่ในระดับที่ต่ำมากและต่ำกว่าวิชาอื่น ๆ ในทุกช่วงชั้น โดยในปีการศึกษา 2557 พบว่า ผลจากการสอบ O-NET วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ในทุกระดับชั้น เนื่องจากมีคะแนนเฉลี่ยเพียงร้อยละ 36.02 27.46 และ 23.44 ตามลำดับ สำหรับปัญหาของการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ นั้นเกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน ดังที่สายพิน รุ่งวัฒนกิจ (2554) กล่าวว่า ในฐานะที่เป็นครูสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษามากกว่า 10 ปี ได้พบปัญหาหลายอย่าง เช่น ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่มีความหลากหลาย นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติอย่างจริงจัง ทำให้นักเรียนไม่เกิดทักษะทางภาษา สำหรับปัจจัยปัญหาด้านครูผู้สอน นั้น พบว่าครูผู้สอนบางคนอาจไม่มีความถนัดและเชี่ยวชาญการสอนในวิชาที่สอน ทำให้ขาดความมั่นใจในการจัดกิจกรรม

การสอน เนื่องจากไม่ได้สอนในสาขาที่เรียนมา ซึ่งสอดคล้องกับลลิตา ภูทอง (2552) ที่กล่าวว่า จากการประเมินความสามารถของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 15,000 คน ใน 80 เขตพื้นที่การศึกษา 30 จังหวัดท่องเที่ยว เขตละประมาณ 200 คน ซึ่งทำการประเมินโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการประเมิน พบว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มีทักษะภาษาอังกฤษทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน อยู่ในระดับต้นหรืออ่อนถึงร้อยละ 75 ระดับกลางประมาณร้อยละ 15 ในขณะที่มีทักษะอยู่ในระดับสูงหรือเก่งเพียงประมาณร้อยละ 10 ทั้งนี้ มีผู้ตอบได้ 91 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และได้คะแนนต่ำสุด 2 คะแนน ซึ่งสภาพการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของวัฒนา กลิ่นชู (2548) ซึ่งทำการสำรวจข้อมูลพื้นฐานครูภาษาอังกฤษในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า จากจำนวนครูภาษาอังกฤษทั้งสิ้น 652 คน มีครูที่จบการศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษเพียง 153 คน คิดเป็นร้อยละ 23.47 ในขณะที่มีครูซึ่งไม่จบการศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ จำนวน 499 คน คิดเป็นร้อยละ 76.53

การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษในบริบทของแต่ละพื้นที่ย่อมต้องการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษแตกต่างกันออกไป ดังที่ บัว สีเงิน (2551) ได้กล่าวถึง มาตรฐานครูภาษาอังกฤษของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า จะต้องมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา โดยที่ครูจะต้องสามารถวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางแล้วเชื่อมโยงเข้ากับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครู

แห่งมลรัฐอินเดียนา (Indiana Professional Standard Board, 2002) ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานของครูภาษาอังกฤษไว้ว่า ครูจะต้องยอมรับและเข้าใจความหลากหลายของวัฒนธรรมและภาษาทั้งในชุมชนและในโรงเรียน และสอดคล้องกับแผนกบริการการสอนเพื่อสาธารณะแห่งรัฐนอร์ทคาโรไลนา (North Carolina Department of Public Instructional Services, 2002) ซึ่งได้กล่าวว่า ครูซึ่งสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองจะต้องสามารถเลือกและปรับใช้สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในการเรียนภาษาและวัฒนธรรม มีความรู้ในเรื่องความหลากหลายของผู้เรียน แสดงความเข้าใจว่าผู้เรียน เรียนรู้ภาษาที่สองโดยวิธีที่ต่างกัน และครูจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน เป็นตัวแบบที่เคารพในความแตกต่างระหว่างผู้เรียนเพื่อสร้างบรรยากาศทางบวกในชั้นเรียน อันจะช่วยเสริมการเรียนรู้ภาษาที่สองสำหรับผู้เรียนทุกคน และสอดคล้องกับแผนกการศึกษาแห่งมลรัฐเวอร์จิเนีย (Virginia Department of Education, 2006) ซึ่งได้กล่าวว่า การกำหนดมาตรฐานครูผู้สอนจะต้องสอดคล้องกับสภาพผู้เรียนซึ่งแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ ประสบการณ์ ภาษาวัฒนธรรม และรูปแบบการเรียนรู้ เช่นเดียวกับที่แซมสัน และคอลลินส์ (Samson & Collins, 2012) กล่าวว่า ผู้เรียนในประเทศสหรัฐอเมริกามีความแตกต่างกันทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา และภาษาพูด จึงจำเป็นที่ครูจะต้องเข้าใจผู้เรียน และจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

สำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดสงขลา

และสตูล นั้น จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาริบทต่าง ๆ พบว่า มีบริบทที่เกี่ยวข้องซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษในพื้นที่ดังกล่าว ดังนี้ 1) กรอบหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด ซึ่งครอบคลุมสาระการเรียนรู้ ทั้ง 4 สาระ ได้แก่ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษากับวัฒนธรรม ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) 2) คุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ โดยพิจารณาจากผลการสอบ O-NET ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ในทุกระดับ ทั้งในระดับภาพรวมเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 (ภาพรวม 2 จังหวัด คือ สงขลา และสตูล) และภาพรวมระดับจังหวัด โดยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละในระดับภาพรวมเขตพื้นที่ภาพรวมจังหวัดสงขลา และภาพรวมจังหวัดสตูล เพียงร้อยละ 27.70 27.89 และร้อยละ 26.69 ตามลำดับ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละในระดับภาพรวมเขตพื้นที่ ภาพรวมจังหวัดสงขลา และภาพรวมจังหวัดสตูล เพียงร้อยละ 24.74 25.43 และร้อยละ 21.79 เท่านั้น และเมื่อเชื่อมโยงผลการสอบ O-NET เข้ากับสภาพผู้เรียนและสภาพสถานศึกษา โดยสภาพผู้เรียนนั้น พิจารณาจากศาสนาที่ผู้เรียนนับถือ พบว่า จังหวัดสงขลา มีผู้เรียนนับถือศาสนาพุทธ อิสลาม และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 92.17 7.57 และร้อยละ 0.26 ตามลำดับ ในขณะที่ จังหวัดสตูล มีผู้เรียนนับถือศาสนาพุทธ อิสลาม และ

อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 42.84 57.06 และร้อยละ 0.10 ตามลำดับ สำหรับสภาพสถานศึกษา นั้น พิจารณาจากการเปรียบเทียบผลการสอบ O-NET ของผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 10 ลำดับแรก และคะแนนต่ำสุด 10 ลำดับสุดท้าย พบว่า มีระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษแตกต่างกันมากกว่าผู้เรียนของสถานศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 10 ลำดับสุดท้าย โดยสถานศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 10 ลำดับแรก ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีที่ตั้งในเขตเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เป็นสถานศึกษาประจำจังหวัดและสถานศึกษาประจำอำเภอ ส่วนสถานศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 10 ลำดับสุดท้าย ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลและเป็นสถานศึกษาประจำตำบล (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2557) 3) นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ซึ่งกำหนดให้มีการส่งเสริม สนับสนุนการทดสอบ O-NET และการนำระบบการทดสอบกลางมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 โดยกำหนดมาตรการ/แนวทางส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานในหลากหลายรูปแบบที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษอันประกอบด้วย การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติและการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น และสังคม การใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ การจัดระบบนิเทศติดตามประเมินผลและรายงานผลอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม การกำหนดให้มีข้อมูลป้อนกลับเพื่อ

สะท้อนคุณภาพของผู้เรียน การสนับสนุนโรงเรียนให้มีคุณภาพตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ชุมชน การกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และมุ่งสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย การพัฒนาครูเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน การสร้างเครือข่ายและชุมชนแห่งการเรียนรู้(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16, 2559 ก) และ 4) กรอบหลักสูตรท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ซึ่งมีเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของจังหวัดสงขลาและสตูลในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา อาชีพ แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนสภาพปัญหาและสิ่งที่ควรได้รับการถ่ายทอดพัฒนาในชุมชนและสังคม ซึ่งเป็นกรอบของเนื้อหาสาระที่กำหนดให้สถานศึกษาได้จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16, 2559 ข)

จากการศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ตามที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น ซึ่งเป็นบริบทที่เกี่ยวข้องกับ 1) การนำกรอบหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สู่การปฏิบัติ 2) คุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ โดยพิจารณาจากผลการสอบ O-NET ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ซึ่งเชื่อมโยงกับสภาพผู้เรียนและสภาพสถานศึกษา 3) นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ และ 4) กรอบ

หลักสูตรท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 16 ซึ่งบริบททั้ง 4 ประการนี้มีความเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษในพื้นที่ดังกล่าวโดยตรง จึงมีประเด็นที่น่าสนใจว่า หากนำบริบทดังกล่าวข้างต้นมาเชื่อมโยงกับตัวบ่งชี้ 5 ด้านของสมรรถนะประจำสายงานด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามคู่มือการประเมินสมรรถนะครู ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 อันประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 5) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ดังนั้น ครูภาษาอังกฤษในเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ควรจะมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อะไรบ้าง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษที่สนองตอบต่อบริบทของการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ทั้ง 4 ประการข้างต้น อันจะนำมาซึ่งการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ

2. ตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 16 ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) การวิเคราะห์สาระ มาตรฐาน และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 เพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้รู้ อะไรและทำอะไรได้บ้าง จากการที่ได้เรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ
- 2) การวิเคราะห์คุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งพิจารณาจากผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในมิติต่างๆ ได้แก่ การพิจารณาคะแนนเฉลี่ยร้อยละภาพรวมระดับเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 แล้วเปรียบเทียบกับระดับประเทศ คะแนนเฉลี่ยร้อยละภาพรวมระดับจังหวัด และวิเคราะห์ผลการสอบจำแนกตามสถานศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 10 ลำดับแรก และคะแนนต่ำสุด 10 ลำดับสุดท้าย เพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างไร อีกทั้งวิเคราะห์ผลการสอบเทียบกับสัดส่วนผู้เรียนจำแนกตามศาสนา เพื่อพิจารณาว่าในพื้นที่ที่มีสัดส่วนผู้เรียนนับถือศาสนาแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยผลการสอบ O-NET แตกต่างกันหรือไม่
- 3) วิเคราะห์นโยบาย มาตรการ/แนวทางของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษว่าส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษอย่างไร
- 4) วิเคราะห์กรอบหลักสูตรท้องถิ่น ของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ซึ่งกำหนดสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น เพื่อให้สถาน

ศึกษานำไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อพิจารณาว่าปัจจัยดังกล่าวเชื่อมโยงกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษอย่างไรที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 และภายหลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์บริบทต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว จากนั้น จึงนำผลการวิเคราะห์ไปเชื่อมโยงกับตัวบ่งชี้ 5 ด้านของสมรรถนะประจำสายงานด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามคู่มือการประเมินสมรรถนะครู ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2553 อันประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 5) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้ ภายใต้วบ่งชี้แต่ละตัว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดรายการพฤติกรรมสำหรับเป็นแนวทางให้สถานศึกษาได้นำไปใช้ในการประเมินครูเป็นการทั่วไปในทุกวิชา สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้ทั้ง 5 ด้านดังกล่าวมากำหนดเป็นองค์ประกอบหลัก และนำรายการพฤติกรรมภายใต้ตัวบ่งชี้ทั้ง 5 ด้านมากำหนดเป็นองค์ประกอบย่อยได้ 16 องค์ประกอบย่อย โดยได้นำองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดตัวบ่งชี้แสดงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่ได้จากการนำผลการวิเคราะห์บริบทที่

เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 16 มาเชื่อมโยงกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการดำเนินการดังกล่าว ทำให้ได้ตัวบ่งชี้ จำนวน 99 ตัว ทั้งนี้ สามารถนำเสนอองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และจำนวนตัวบ่งชี้ สำหรับเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังรูปที่ 1

วิธีการวิจัย

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กับกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ปีการศึกษา 2558 ในจังหวัดสงขลาและสตูล จำนวน 304 คน ซึ่งเป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ Comrey และ Lee (Comrey & Lee, 1992) กำหนดไว้ว่าอยู่ในเกณฑ์ดี

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดตัวบ่งชี้และการตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ในจังหวัดสงขลาและสตูล ปีการศึกษา 2558 จำนวน 304 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มี 1 ฉบับ จำนวน 99 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษ โดยมีค่าความเชื่อมั่นจำแนกรายด้าน ดังนี้ 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร เท่ากับ .972 2) ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ เท่ากับ .989 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เท่ากับ .989 4) การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ .971 และ 5) การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เท่ากับ .961 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ .996

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย จัดส่งหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ พร้อมแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในการให้ความอนุเคราะห์

ส่งต่อแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมายการวิจัย สำหรับตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มเป้าหมายมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และใช้โปรแกรมสำหรับวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยค่าของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบตามที่วิภาวี เวทวงศ์ (2545) ได้กล่าวว่า จะต้องมิตำน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.40 ขึ้นไป ถ้าตัวบ่งชี้ใดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.40 ในองค์ประกอบหลายองค์ประกอบจะเลือกตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงที่สุด

ในองค์ประกอบนั้น ๆ วิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis : PCA) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบตั้งฉากโดยใช้วิธี Varimax ซึ่ง Field (2000) กล่าวว่า องค์ประกอบที่ได้จะเป็นการนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงมารวมกันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน ส่วนตัวแปรที่อยู่คนละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันน้อยหรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (พรหมณี ลีกิจวัฒน์, 2553) ทั้งนี้ เพื่อยืนยันว่า องค์ประกอบหลัก (PCA) ที่ได้เป็นองค์ประกอบย่อยของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษ ทั้ง 5 ด้าน ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ค่าไค-สแควร์กำลังสองสัมพันธ์ (χ^2/df) ตามที่ Moss (2016) กำหนดไว้ว่า ค่าสถิติไค-สแควร์จะต้องไม่มีนัยสำคัญ ($p > .05$) อย่างไรก็ตาม หากค่าสถิติไค-สแควร์มีนัยสำคัญ นักวิจัยไม่จำเป็นต้องพิจารณาค่าสถิติไค-สแควร์ที่มีนัยสำคัญนี้ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีมากกว่า 200 ขึ้นไป และดัชนีอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เช่น ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ซึ่ง Moss (2016) กำหนดว่า จะต้องมีย่านค่าสูงกว่า 0.90 จึงจะถือว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) กำหนดว่า จะต้องมีย่านค่ามากกว่า .90 จึงจะถือว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปของคะแนนมาตรฐาน (SRMR) กำหนดว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้ามีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Schermelleh & Moosbrugger, 2003)

ผลการวิจัย

จากการตรวจสอบความเหมาะสมของ

ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งพิจารณาจากค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) พบว่ามีค่า KMO เท่ากับ .924 ซึ่งมากกว่า .50 และเข้าใกล้ 1 แสดงว่าข้อมูลมีความเหมาะสมที่จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ และค่า Bartlett's Test มีการแจกแจงโดยประมาณแบบ Chi-Square = 29668.118 ได้ค่า Significance = .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 แสดงว่า ตัวแปรคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ทั้ง 99 ตัว มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้เช่นกัน ทั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ได้ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 99 ตัวบ่งชี้ โดยมีค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ตั้งแต่ 4.21 - 4.83 โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การมีความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 รองลงมา ได้แก่ ความเข้าใจแนวทางการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตรได้สอดคล้องกับสาระมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และ 4.79 ตามลำดับ ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้โดยคำนึงถึงระดับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ทั้งนี้ สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ได้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านการสร้างและพัฒนา

หลักสูตร พบว่า มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 22 ตัว โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.440 - 0.815 ทั้งนี้สามารถจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) มีความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร (A1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.525 - 0.778 มี 7 ตัวบ่งชี้
- 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายและคัดเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตร (A2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.440 - 0.800 มี 6 ตัวบ่งชี้
- 3) การประเมินการใช้หลักสูตร (A3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.695 - 0.815 มี 5 ตัวบ่งชี้ และ
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตร (A4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.587 - 0.769 มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้

1.2 องค์ประกอบด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 32 ตัว โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.426 - 0.855 ทั้งนี้สามารถจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ได้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การออกแบบกิจกรรมและการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (B1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.426 - 0.760 มี 12 ตัวบ่งชี้
- 2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้และประเมิน (B2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.702 - 0.790 มี 5 ตัวบ่งชี้
- 3) มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในการออกแบบการเรียนรู้ (B3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.647 - 0.808 มี 4 ตัวบ่งชี้
- 4) การกำหนดผลการเรียนรู้โดยเน้นการวิเคราะห์ภาษาและการนำภาษาไปใช้ (B4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.462 - 0.721 มี 6 ตัวบ่งชี้
- 5) การนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้อย่างเหมาะสม (B5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.809 - 0.855 มี 3 ตัวบ่งชี้ และ
- 6) การกำหนดผลการเรียนรู้ที่สนองตอบต่อผู้เรียนเป็นรายบุคคล (B6) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.767 - 0.848 มี 2 ตัวบ่งชี้

1.3 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 26 ตัว โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.532 - 0.888 ทั้งนี้สามารถจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การใช้จิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน (C1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.718 - 0.888 มี 9 ตัวบ่งชี้
- 2) การใช้เทคนิคการเรียนการสอนอย่างหลากหลายที่สนองตอบต่อนโยบายและสภาพผู้เรียน โดยมุ่งเน้นที่การสื่อสารในสถานการณ์จริง (C2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.593 - 0.797 มี 7 ตัวบ่งชี้
- 3) การใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและประสานสัมพันธ์กับเครือข่ายการเรียนรู้ (C3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.532 - 0.708 มี 7 ตัวบ่งชี้ และ
- 4) การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ (C4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.579 - 0.845 มีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้

1.4 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 9 ตัว โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.753 - 0.917 ทั้งนี้สามารถจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ได้ 2 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การพัฒนาและใช้สื่อที่สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน (D1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.753 - 0.902 มี 6 ตัวบ่งชี้ และ
- 2) การจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ (D2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.847 - 0.917 มีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้

1.5 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 10 ตัว โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.637 - 0.901 ทั้งนี้สามารถจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ได้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

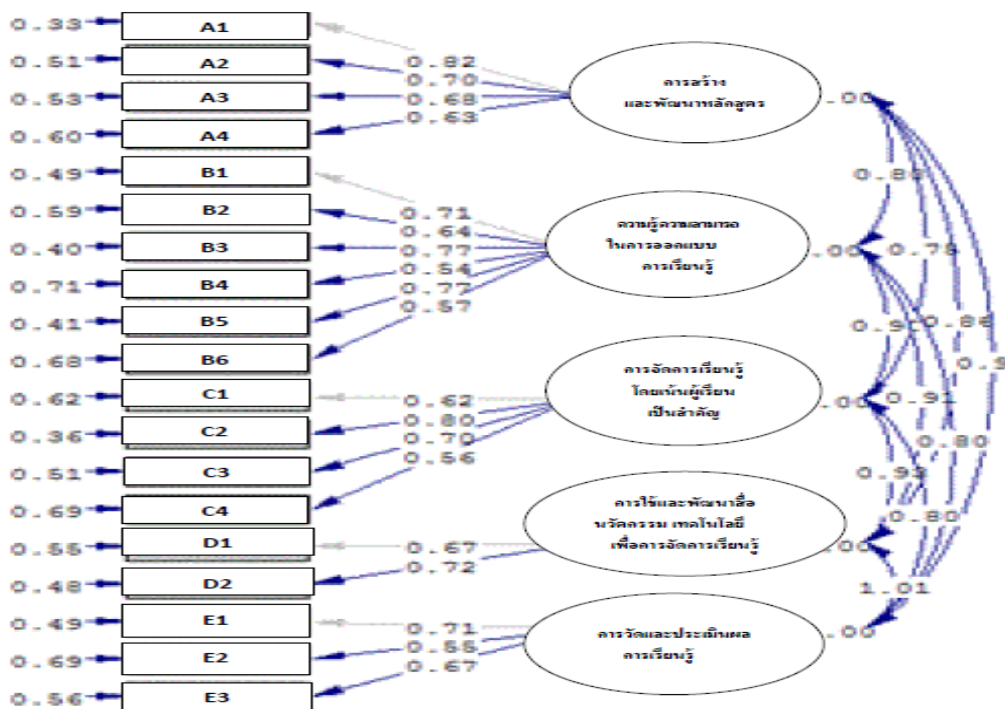
- 1) การออกแบบวิธีการวัดและประเมินผล (E1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.771 - 0.865 มี 4 ตัวบ่งชี้
- 2) การสร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผล

ไปใช้ (E2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.861 - 0.901 มี 3 ตัวบ่งชี้ และ 3) การนำผลการประเมินการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ (E3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.637 - 0.899 มี 3 ตัวบ่งชี้

2. การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ผลการวิเคราะห์ พบว่า องค์ประกอบของตัวบ่งชี้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษที่สร้างและพัฒนาขึ้นหลังปรับโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ดัชนีต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ดังนั้น น้ำหนักองค์ประกอบมีค่าตั้งแต่ 0.54

- 0.82 ค่าความผันแปรของตัวแปรตอบสนอง (R-squared) เท่ากับ 0.91 ค่าไค-สแควร์กำลังสองสัมพันธ์ (χ^2/df) = $174.81 / 121 = 1.44$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 ความแปรปรวนของส่วนเหลือ (Residual Variance) มีค่าตั้งแต่ 0.36 - 0.71 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.91 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปของคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.04 แสดงว่า โมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี

ทั้งนี้ สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันดังแผนภาพต่อไปนี้

รูปที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแผนภาพรวมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 เป็นรายองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบด้านการสร้างและพัฒนา
หลักสูตร พบว่า ครูกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร เนื่องจาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด เพราะหลักสูตรคือหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ครูทราบว่า การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นไปในทิศทางใด มีองค์ประกอบใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ มีวิธีการในการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลอย่างไรที่จะทำให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามที่คาดหวังไว้ ดังนั้น การที่ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร จึงช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับทิศทางของการจัดการศึกษาในทุกระดับ ทั้งในระดับชาติเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษา ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ที่สนองตอบต่อสภาพของสังคม ผู้เรียนและชุมชนได้อย่างแท้จริงดังที่ สันต์ ธรรมบำรุง (2527) ได้กล่าวว่า ครูมีความจำเป็นต้องรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เพราะหลักสูตร คือ เครื่องมือที่จะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลตามที่กำหนด ซึ่งหลักการดังกล่าวสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น การที่ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร จึงทำให้ครูทราบว่า

จะต้องสอนอะไร สอนอย่างไร และประเมินอย่างไร เพื่อให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ทั้ง 8 มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแผนกบริการการสอนเพื่อสาธารณะแห่งรัฐนอร์ทคาโรไลนา (North Carolina Department of Public Instructional Services, 2002) ซึ่งกำหนดว่า ครูจะต้องพัฒนาหลักสูตรเฉพาะทางด้านภาษาบนพื้นฐานของกรอบมาตรฐานรายวิชา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพรม เอื้อทวีกุล (2547) ที่พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษที่นักเรียนต้องการมากที่สุด คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรการสอนด้วยภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี

องค์ประกอบด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า ครูกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความเข้าใจในแนวทางการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เนื่องจาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด เพราะความเข้าใจในแนวทางการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ทำให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมและใช้สื่อได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เนื้อหา สภาพผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนาน มีความตื่นตัวที่จะเรียนรู้ และฝึกทักษะทางภาษาตลอดเวลา โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ ซึ่งสอดคล้องกับอรุณี วิริยะจิตรรา (2532) ที่ได้กล่าวว่าการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้องอาศัยกิจกรรมที่เอื้อให้เกิดความสามารถในการสื่อสารเมื่อจบบทเรียนแล้ว ผู้เรียนเกิดทักษะทางภาษาตาม

ที่กำหนด ดังนั้น การที่ครูเข้าใจแนวทางการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อจะช่วยให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้จริง และทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของกิจกรรมตลอดจนมีแรงจูงใจในการสื่อสารมากขึ้น ดังที่ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2535) ได้กล่าวว่า การสอนภาษาต่างประเทศให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง คือ กิจกรรมในชั้นเรียน ซึ่งจะต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาอย่างมีความหมาย เพราะการที่ครูจัดกิจกรรมซึ่งเน้นที่การใช้ภาษาในสถานการณ์จริงและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติทางภาษามากขึ้น อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใช้ภาษาที่หนึ่งได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในการถ่ายโอนทักษะทางปัญญา วิชาการ และทักษะการสื่อสาร เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนภาษาที่สอง เนื่องจาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ทั้งนี้ เพราะภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาอังกฤษ ดังนั้น การที่ครูสามารถใช้ภาษาที่หนึ่งในการถ่ายโอนสู่การเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ง่ายขึ้น ดังที่ ฤทัยพานิช (2559) ได้กล่าวว่า ภาษาแม่ปรากฏในสมองของผู้เรียนตลอดเวลา เนื่องจากความรู้ที่มีในสมองของผู้เรียนเต็มไปด้วยข้อมูลที่บันทึกด้วยภาษาแม่ ผู้เรียนจึงมีกระบวนการและสร้างความเข้าใจผ่านการใช้ภาษาแม่ประกอบกับการใช้ภาษาแม่ในชั้นเรียน

สัมพันธ์กับการสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจที่จะใช้ภาษาและก่อให้เกิดประสบการณ์ในการใช้ภาษาเพราะผู้เรียนไม่รู้สึกลังการกดดันในการใช้ภาษาที่ไม่คุ้นเคย สำหรับความสำคัญซึ่งมีค่าเฉลี่ยในลำดับรองลงมาของการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่า ครูใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยในลำดับรองลงมา ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน มุ่งเน้นที่การเรียนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนั้น การที่ครูใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียน เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยความคุ้นเคยและเป็นธรรมชาติ เนื่องจากผู้เรียนเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้สามารถพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้เร็วขึ้นซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งมลรัฐอินเดียนา (Indiana Professional Standards Board, 2002) ซึ่งกำหนดไว้ว่า ครูจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ Wong (2010) ซึ่งพบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ครูใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในช่วงเรียนภาษาอังกฤษ รู้ลึกซึ้งขอวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้นและมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนอยู่ในบรรยากาศที่เป็นภาษาอังกฤษนั้น ทำให้ผู้เรียนจำต้องสื่อสารระหว่างกันด้วยภาษาอังกฤษ จึงสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษได้ดีกว่าชั้นเรียนที่ใช้ภาษาแม่หรือภาษาอื่น ๆ ร่วมกับภาษาอังกฤษ

เพราะพัฒนาการในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจะถูก
รบกวนด้วยภาษาอื่น ๆ ดังนั้น การที่ครูใช้ภาษา
อังกฤษเป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนรู้ไม่เพียงแต่
จะทำให้ผู้เรียนมีความคุ้นชินกับภาษาอังกฤษเท่านั้น
แต่ยังทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในบรรยากาศ
ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงอีกด้วย

**องค์ประกอบด้านการใช้และการพัฒนาสื่อ
นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้**
พบว่า ครูกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการจัดหาแหล่ง
สืบค้นข้อมูลภาษาอังกฤษเพื่อบริการผู้เรียนอยู่ใน
ระดับสูงสุด เนื่องจากครูมีความเข้าใจในรูปแบบการ
เรียนรู้และระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษของ
ผู้เรียนแต่ละคนเป็นอย่างดี ดังนั้น การที่ครูจัดหา
แหล่งสืบค้นข้อมูลภาษาอังกฤษเพื่อบริการผู้เรียน
ทำให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้สนอง
ตอบต่อสภาพและความต้องการผู้เรียนมากขึ้น ซึ่ง
จะส่งผลให้สามารถพัฒนาความสามารถด้านภาษา
อังกฤษของผู้เรียนให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Pan
(2013) ที่ได้นำเสนอบทอภิปรายเกี่ยวกับการ
ประเมินผลการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร พร้อมทั้ง
ได้นำเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ
ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่า ครูจะต้องเปิด
โอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้สื่อในการฝึกทักษะทางภาษา
อย่างกว้างขวางเนื่องจากยิ่งครูจัดกิจกรรมการสื่อสาร
มาก ก็จะยิ่งทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะ
ด้านการสื่อสารได้มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับผล
การวิจัยของ Klassen, Detaramani, Lui, Patri, and
Wu (1998) ซึ่งพบว่า ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการใช้สื่อ
ด้วยตนเอง มีการพัฒนาทักษะการอ่านเพิ่มสูงขึ้น
เนื่องจากผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าการเรียนรู้ด้วยการ
ใช้สื่อด้วยตนเองเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจ ผู้เรียน
สามารถจัดลำดับเนื้อหาของการเรียนได้อย่างถูกต้อง

สามารถสร้างแรงจูงใจ และทำให้ผู้เรียนเกิดความ
มั่นใจในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น และการที่ครู
จัดหาและให้บริการสื่อที่หลากหลายนั้น เป็นการ
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้สื่ออย่างอิสระตาม
ความต้องการและความชอบของตน ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่ง
ที่สามารถกระตุ้นผู้เรียนให้มีความต้องการเรียนรู้
ภาษาอังกฤษมากขึ้น

**องค์ประกอบด้านการออกแบบวิธีการวัด
และประเมินผล** พบว่า ครูกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่
ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน
การติดตามผลการเรียนและรวบรวมผลงานที่
แสดงถึงพัฒนาการด้านทักษะทางภาษาของผู้เรียน
อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องอยู่ในระดับสูงสุด
เนื่องจากการติดตามผลการเรียนและการรวบรวม
ผลงานผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ครูทราบ
พัฒนาการความก้าวหน้า ความสำเร็จ ปัญหา และ
อุปสรรคในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน ซึ่ง
จะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนเพิ่มศักยภาพ
ในการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย
ของ พรพรมม เอื้อทวีกุล (2547) ที่พบว่า ครูควร
ติดตามผลการเรียน มอบหมายงานหรือการบ้าน
และตรวจงานนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นแนว
การวัดผลและประเมินผลทางภาษาที่ต้องการให้ครู
ทำการประเมินผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุง
การเรียนการสอนมากกว่าการประเมินเพื่อตัดสินผล
การเรียนของผู้เรียน และการประเมินอย่างต่อเนื่อง
ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบพัฒนาการ
ทางด้านภาษาของตนเอง และมีความต้องการที่จะ
พัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง
ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
ตามมา

บทสรุป

ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ตามความคิดเห็นของครูกลุ่มเป้าหมาย นั้น ได้ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร ความเข้าใจในแนวทางการจัดกิจกรรม และการใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาที่หนึ่งได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในการ

ถ่ายทอดทักษะทางปัญญา วิชาการ และทักษะการสื่อสาร เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาภาษาที่สอง การจัดหาแหล่งสืบค้นข้อมูลภาษาอังกฤษเพื่อบริการผู้เรียน ตลอดจนการติดตามผลการเรียนและรวบรวมผลงานที่แสดงถึงพัฒนาการด้านทักษะทางภาษาของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งผลการพัฒนาตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่มีผู้ได้ศึกษาไว้ และผลการพัฒนาตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่นเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- ฤทัย พานิช. (2559). การจัดการเรียนการสอนภาษาที่สองโดยใช้วิธีการสอนไวยากรณ์-แปล. *วารสารมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 13(1), 67-78.
- วิภาวี เวทวงศ์. (2545). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูดีเด่นสายงานระดับการศึกษามัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- บัว สีเงิน. (2551). *มาตรฐานครูภาษาอังกฤษนานาชาติปีละการศึกษา*. จาก <http://www.gotoknow.org/blog/lotus2502/202090>
- พรณี ลีกิจวัฒน์. (2553). การพัฒนาองค์ประกอบของสมรรถภาพครูเทคโนโลยีสารสนเทศระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิจัย มข*, 15(11), 1101-1114.
- พรพรม เอื้อทวีกุล. (2547). *คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ตามธรรมชาติของนักเรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษ โรงเรียนโยธินบูรณะ กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- ลลิตา ภูทอง. (2552). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาเขตภาคเหนือตอนบน (รายงานการวิจัย)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วัฒนา กลิ่นชู. (2548). *การประเมินโครงการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. (รายงานการวิจัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3)*. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3.
- สายพิน รุ่งวัฒนกิจ. (2554). *การสร้างชุดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร Moment in Life โดยใช้ทฤษฎีการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนารีรัตน์จังหวัดแพร่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, อุดรดิตถ์

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16. (2559 ก). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16*. สงขลา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16.
- _____. (2559 ข). *กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16*. สงขลา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2557). *ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O – NET) [ซีดี]*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). *หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สมิตรา อังวัฒนกุล. (2535). *วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณี วิริยะจิตรา. (2532). *การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis*. New Jersey: Erlbaum.
- Field, A. (2000). *Statistics using SPSS for Windows*. New Delhi: Sage publications.
- Indiana Professional Standards Board, IPSB. (2002). *Annual institutional report on teachers*. Retrieved from <http://cms.bsu.edu/Academics/.../Teachers/.../~.../ Teachers/.../accttitleii01-02>
- Klassen, J., Detaramani, C., Lui, E., Patri, M., & Wu, J. (1998). *Does self-access language learning at the tertiary level really work?*. Retrieved from <http://www.cuhk.edu.hk/ajelt/vol8/art4.html>
- Moss, S. (2016). *Fit indices for structural equation modeling*. Retrieved from <http://www.sicotests.com/psyarticle.asp?id=277>
- North Carolina Department of Public Instructional Services.(2002). *Standards for teachers of second languages*. Retrieved from www.learnnc.org/dpi/I
- Pan, Y. (2013). A closer examination of communicative language teaching. *CSCanada*, 6(2): 40 – 44.
- Samson, J. F., & Collins, B. A. (2012). *Preparing all teachers to meet the needs of English language learners*. Washington DC: Center for American Progress.
- Schermelleh-Engell, K., & Moosbrugger, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research*, 8(2), 42-43.
- Virginia Department of Education. (2006). *Strategies for teaching limited english proficient (LEP) students*. Virginia: Virginia Department of Education.
- Wong, R. M. H. (2010). The effectiveness of using English as the sole medium of instruction in English classes: Student responses and improved English proficiency. *Porta Linguarum*, 13, 119-130.

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา

The Competency of Administrators of Industrial and Community Education Colleges, Vocational Education Commission

สิทธิพงษ์ นกแอนหมาน^{1*}, ประยูร เทพนวล¹, และ กมลาสน์ สรประสิทธิ์²
Sittipong Noxanman^{1*}, Prayoon Tepnual¹, Kamalas Sornprasit²

Abstract

The objectives of this research were to study the components and criteria of the administrative competency of industrial and community education colleges under the Vocational Education Commission and to investigate concurrent validity of the components and criteria of the colleges' administrators in a known group.

Selected by proportion cluster random sampling, the samples were consisted of 564 administrators, deputy directors, department heads, and educational committees of the colleges. Questionnaires and validity instruments of the components and criteria were the research instruments. Statistic frequency, percentage, means, t-test and standard deviation were used for data analysis. Factor Analysis Techniques by Principle Component Analysis (PCA method) and Orthogonal Rotation by the Varimax method were used for criteria and components description. The concurrent validity was investigated in a known group from 37 administrators under the Vocational Education Commission whose educational standards were verified by the Organization on Standards and Quality Assessment as good or excellent.

The results of this research were as follow;

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110, ² โรงเรียนวัดศรีวิเทศสังฆาราม อ.สะเดา จ.สงขลา 90120

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: sn-2504@hotmail.co.th)

รับบทความวันที่ 13 ธันวาคม 2558 รับลงตีพิมพ์วันที่ 20 กันยายน 2559

1. There were six components and 52 criteria for the administrative competency of colleges under the Vocational Education Commission. The weighted average of components was 0.458-0.754. There were 12 criteria of personal competency, 10 criteria of professional competency, nine criteria of directing subordinate competency, 11 criteria of leadership competency and five criteria of analyzing and deciding competency.

2. The concurrent validity in the known group revealed that the administrators' level of agreement with the components and criteria of the administrative competency was high and statistically significant at the level of 0.05 in all criteria. As a result, it can be concluded that 52 criteria and six components were valid and practical.

Keywords: *competency of administrators, industrial and community education colleges, Vocational Education Commission.*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพจริง (Concurrent Validity) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับกลุ่มผู้รู้ชัด (Known Group) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าแผนกวิชา และกรรมการสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ จำนวน 564 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพจริงขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์องค์ประกอบ ด้วยวิธีสกัดปัจจัย (Principal Component Analysis: PCA) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบออร์ทogonal (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax) ส่วนการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพจริง ใช้การตรวจสอบกับกลุ่มผู้รู้ชัด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่บริหารสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ในระดับดี หรือดีมาก จำนวน 37 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีจำนวน 6 องค์ประกอบ 52 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.458 ถึง 0.754 ประกอบด้วย สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competency) จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ สมรรถนะด้านวิชาชีพ (Professional Competency) จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ (Managerial Competency) จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ สมรรถนะด้านการบังคับบัญชา (Directing Subordinate Competency) จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ (Leadership Competency) จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ และสมรรถนะด้านการวิเคราะห์และการตัดสินใจ (Analyzing and Deciding Competency) จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

2. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพจริงกับกลุ่มผู้รู้ชัด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัย

การอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มผู้รู้เห็นด้วยกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัวบ่งชี้ ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้จำนวน 52 ตัวบ่งชี้ จาก 6 องค์ประกอบ มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริง สามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ: สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา, วิทยาลัยการอาชีพ, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะเจตคติ และค่านิยมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีความสุข นโยบายการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประชาชนในชาติให้มีศักยภาพเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน โดยใช้การศึกษาเป็นหลักในการพัฒนา อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยังคงยึดแนวคิดการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาไทยทั้งระบบให้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างราบรื่น ผสมกลมกลืนระหว่างธรรมชาติสิ่งแวดล้อมกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและระหว่างสังคมไทยกับสังคมโลก (ชาญณรงค์ แสงสว่าง, 2549)

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้ความต้องการของตลาดแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามระบบเศรษฐกิจของประเทศที่มีการ

เปลี่ยนแปลง รัฐบาลจึงพยายามส่งเสริมพัฒนา การศึกษาคนในชาติไปสู่ระดับที่สามารถสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาด้านอาชีวศึกษาเป็นความพยายามของภาครัฐที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และความชำนาญ เพื่อเป็นกำลังแรงงานที่สำคัญของชาติ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศจัดตั้งสถานศึกษาทางด้านวิชาชีพ ประเภทวิทยาลัยการอาชีพในระดับอำเภอ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบุคลากรทางด้านวิชาชีพรองรับตลาดแรงงานในประเทศและต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552) วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2530 ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร และแม่ฮ่องสอน โดยมีเป้าหมายที่จะจัดการศึกษาทุกประเภทวิชาชีพและหลักสูตร ทั้งในและนอกระบบการศึกษา ต่อมาในปี พ.ศ.2535-2539 ได้มีโครงการจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 93 แห่ง โดยจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพ ระดับอำเภอ 60 แห่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพไปสู่ท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาชนบท เพื่อผลิตกำลังคนด้านวิชาชีพในระดับช่างถึงฝีมือให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน (สำนักคิดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา, 2555)

การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและมีความพร้อมในการแข่งขันกับนานาประเทศ ดังนั้น การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีสมรรถนะในการบริหาร ซึ่งต้องมีลักษณะเฉพาะหลายอย่าง จึงจะสามารถบริหารองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ โดยผู้บริหารจะต้องมีอุดมการณ์และวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดสร้างสรรค์กล้าเผชิญกับเหตุการณ์ และมีศักยภาพในการใช้ภาวะผู้นำอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันกับทุกคนในองค์การ Boyatzis (1982 อ้างถึงใน ชูชัย สมितिไกร, 2552) กล่าวว่า “สมรรถนะ” คือ กลุ่มของความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งกำหนดพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของงานภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์การ และทำให้บุคคลมุ่งมั่นไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ สอดคล้องกับ McClelland (1973 อ้างถึงใน ชูชัย สมितिไกร, 2552) ที่นิยามไว้ว่า “สมรรถนะ” คือ บุคคลลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายใต้ตัวบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในงาน ส่วนสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารงานแนวใหม่ของ Bomb and Sparrow (1992 อ้างถึงใน ขวนพิศ สิทธิธาดา, 2552) ครอบคลุมสมรรถนะที่จำเป็น ได้แก่ ผลลัพธ์ของความสำเร็จ การวิเคราะห์และการตัดสินใจและการทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ Goleman, Boyatzis, and McKee (2002) ที่ว่า สมรรถนะของผู้บริหารประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักตนเอง ด้านการจัดการตนเอง ด้านการรับรู้ทางสังคม และด้านการจัดการทางสังคม นอกจากนี้ แนวคิดสมรรถนะผู้บริหาร

ของ Boyatzis (1982 อ้างถึงใน นิสดาร์ก เวชยานนท์, 2549) ประกอบด้วย 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสมรรถนะด้านการบรรลุเป้าหมาย กลุ่มสมรรถนะด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มสมรรถนะด้านการมีภาวะผู้นำกลุ่มสมรรถนะด้านการบังคับบัญชา กลุ่มสมรรถนะด้านความรู้พิเศษ กลุ่มสมรรถนะด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับ Spencer and Spencer (1993) ซึ่งมีแนวคิดในเรื่องสมรรถนะของผู้บริหาร ประกอบด้วยปัจจัย 10 ประการ ได้แก่ การคิดเชิงกลยุทธ์ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจัดการด้านความสัมพันธ์ ความยืดหยุ่น วิธีการปฏิบัติในการเปลี่ยนแปลง นวัตกรรมของการเป็นเจ้าของกิจการ ความเข้าใจเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การมอบอำนาจ การสนับสนุนการทำงานเป็นทีม และความพร้อมในการทำงาน

สำหรับการบริหารจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษานั้น คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปสภาพปัจจุบันและปัญหาของการอาชีวศึกษา คือ ขาดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนากำลังคนโดยรวมของชาติ มีผลทำให้การจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามความพร้อมของสถานศึกษา ไม่สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรและประเทศชาติ คุณภาพและสมรรถภาพของกำลังคนยังไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548) นอกจากนี้ ผลการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาวิสัยทัศน์ระหว่างปี พ.ศ.2551-2554 พบว่า ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาไม่มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษาขาดการฝึกงานที่เหมาะสมและเพียงพอ เนื้อหาของวิชาที่เปิดสอนไม่ตรงกับความต้องการ

ของสถานประกอบการ และเมื่อนักศึกษาจบการศึกษาแล้วจะได้รับเฉพาะประกาศนียบัตรรับรองว่าจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เท่านั้น แต่ไม่มีเอกสารใดรับรองว่าผู้นั้นมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด (คณะกรรมการการศึกษาวิเทศ, 2555) ส่วนปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีพศึกษา พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วย 1) ปัญหาด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ ขาดการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลหรือไม่ต่อเนื่อง ขาดความมุ่งมั่น ความเชื่อมั่น และความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน 2) ปัญหาการบริการที่ดี ขาดการจัดระบบบริการที่ดี ขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจัง 3) ปัญหาการพัฒนาตนเอง ไม่นำอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาตนเอง ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงาน และ 4) ปัญหาด้านการทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย นอกจากนี้ ยังพบว่าคุณภาพการศึกษาของอาจารย์อยู่ในระดับต่ำและบัณฑิตที่ผลิตออกไปยังไม่เข้าสู่ตลาดแรงงานในสาขาที่ประเทศต้องการ (คมชัดลึก, 2552)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารวิทยาลัยการอาชีพ จึงสนใจศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อค้นหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าควรเป็นอย่างไร อันจะเกิดประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง มีผลทำให้เกิดการผลิตผู้บริหารอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาอาชีวศึกษาของไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพจริงขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กับกลุ่มผู้รู้ชัด

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าแผนกวิชา และกรรมการสถานศึกษา จาก 137 สถานศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 2,603 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าแผนกวิชา และกรรมการสถานศึกษา จาก 94 สถานศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Hair, Black, Babin, and Anderson (2010 อ้าง

ถึงใน ไหมไทย ไชยพันธ์, 2555) ซึ่งกล่าวถึงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบว่า โดยกฎทั่ว ๆ ไปกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดต้องเป็น 5-10 เท่าของตัวแปรที่ต้องการวิเคราะห์ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้เกณฑ์กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 7 เท่า จากนั้นดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แบ่งเป็น 5 ภาค ประกอบด้วยภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคใต้แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 564 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่สอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.985

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพจริงขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับกลุ่มผู้รู้ชัด (Known Group)

ศึกษาจากประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นกลุ่มผู้รู้ชัด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จาก 37 วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีผลงานการบริหารที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ในระดับดี หรือดีมาก จำนวน 37 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating

Scale) ที่พัฒนามาจากแบบสอบถามจากขั้นตอนที่ 1 ด้วยการคัดเลือกข้อคำถามตามผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 เพื่อสอบถามกลุ่มผู้รู้ชัด เพื่อตรวจสอบว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดังกล่าว มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริง (Content Validity) หรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

1) การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้าน เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งปัจจุบัน ด้วยการคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2) การวิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลตกอยู่ในช่วงพฤติกรรมใดก็แสดงว่าลักษณะการปฏิบัติที่ตรงตามสภาพจริงเป็นแบบนั้น โดยใช้เกณฑ์การประเมินความคิดเห็นตามแนวความคิดการแบ่งช่วงค่าเฉลี่ยของชูศรี วงศ์รัตน์ (2553) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 1

3) การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก โดยการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ทั้ง 80 ข้อ สำหรับค่าสถิติที่จะใช้พิจารณาตามข้อเสนอของ Hair, Black, Babin, and Anderson (2006) คือ ค่า Bartlett's Test of Sphericity จะต้องมียุทธศาสตร์ที่บ่งบอกว่าข้อคำถามมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป ประกอบ

กับการพิจารณาค่า KMO (Kaiser–Meyer–Olkin Measure of Sampling Adequacy) ซึ่งเป็นค่าบ่งบอกความเหมาะสมของข้อมูล ควรมีค่ามากกว่า 0.50 และใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีสกัดปัจจัย และหมุนแกนองค์ประกอบแบบอโททอนอล ด้วยวิธีแวนแมกซ์ โดยพิจารณาค่าไอเกน (Eigenvalue) ตามเกณฑ์ที่กำหนดว่าองค์ประกอบต้องมีค่าไอเกนมากกว่าหรือเท่ากับ 1 มีตัวบ่งชี้ที่อธิบายขององค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวบ่งชี้ขึ้นไป และตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.45 ขึ้นไป ถ้าตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.45 ในองค์ประกอบหลายขององค์ประกอบ ผู้วิจัยจะเลือกค่าน้ำหนักสูงที่สุดในองค์ประกอบนั้น ๆ (Hair et al., 2006) แล้วกำหนดชื่อองค์ประกอบจากตัวบ่งชี้อย่างน้อย 3 ตัว ที่ร่วมกันชี้วัดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพจริงขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นจากกลุ่มผู้รู้ชุดในแต่ละตัวบ่งชี้

2) วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ที่ได้กับเกณฑ์การประเมินความคิดเห็นตามแนวคิดการแบ่งช่วงค่าเฉลี่ยของ ชูศรี วงศ์รัตนะ (2553) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 1

3) การทดสอบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของระดับค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละตัวบ่งชี้ที่ได้มาจากข้อมูลของ

กลุ่มผู้รู้ชุด กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\mu = 3.50$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แล้วทำการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Reference) หลังจากนั้นจึงหาความสอดคล้องระหว่างผลการประเมินของกลุ่มผู้รู้ชุดกับเกณฑ์ (ชวลิต ชูกำแหง, 2549)

ผลการวิจัย

การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานภาพ ระดับความคิดเห็น และผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาด้วยการวิเคราะห์เชิงสำรวจ พบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามี 6 องค์ประกอบ 52 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะส่วนบุคคล มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ตั้งแต่ 0.458-0.708 มีค่าผลรวมของความแปรปรวน 9.963 คิดเป็นร้อยละ 12.454 ของความแปรปรวนทั้งหมด ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 12 ตัวบ่งชี้คือ 1) ความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้สำเร็จ 2) ให้ความสำคัญเรื่องความเจริญก้าวหน้าและการแสวงหาโอกาสที่ดี 3) มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ 4) มีการเข้มงวดเรื่องตารางการปฏิบัติงาน สามารถกำหนดเวลาในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ 5) มีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง 6) มีความ

เป็นอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กับความควบคุมของบุคคลอื่น 7) สามารถสนับสนุนการพัฒนาของบุคลากรให้เกิดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายได้ 8) รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา 9) สามารถให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้ร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง 10) มีเทคนิคในการทำงานร่วมกันกับผู้บริหารอื่น ๆ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ภาครัฐ และหน่วยงานในการพัฒนาวิทยาลัย 11) มีการคิดอย่างมีเหตุผล มีความเชื่อด้วยเหตุและผล และ 12) ตระหนักถึงคุณค่าของความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน

องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะด้านวิชาชีพ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ตั้งแต่ 0.483-0.567 มีค่าผลรวมของความแปรปรวน 9.918 คิดเป็นร้อยละ 12.399 ของความแปรปรวนทั้งหมด ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 10 ตัวบ่งชี้ คือ 1) มีการสนับสนุนให้ใช้ข้อมูลการวิเคราะห์วิจัยเพื่อค้นหาความต้องการของครู ผู้เรียน และชุมชน 2) ส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการสนับสนุน 3) สามารถจัดการองค์การ โครงสร้างการบริหาร และกำหนดภารกิจของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เหมาะสม 4) ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของตนเองให้เข้ากับกลุ่ม 5) สามารถใช้ทักษะการสื่อสารและเทคนิคการมีมนุษยสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่สนับสนุนวิสัยทัศน์ของวิทยาลัย 6) สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการการศึกษา 7) มีความเข้าใจในภาระงานในการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8) สามารถระดมทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการการศึกษา 9) สามารถกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษาและ 10) สามารถนำความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีทางการ

บริหารการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ตั้งแต่ 0.466-0.676 มีค่าผลรวมของความแปรปรวน 8.963 คิดเป็นร้อยละ 11.203 ของความแปรปรวนทั้งหมด ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 9 ตัวบ่งชี้ คือ 1) นำองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนางานในหน้าที่อย่างต่อเนื่อง 2) จัดให้มีการจัดนิเทศสำหรับบุคลากรใหม่ 3) มีวิธีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยการสร้างความเข้าใจกับผู้ร่วมงานและให้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยไม่รอคอยโอกาส 5) เข้าใจหลักการของการจัดการองค์การ การให้งบประมาณ การใช้ทรัพยากร การเงิน การจัดการ และการใช้เทคโนโลยี 6) จัดให้มีรูปแบบการพัฒนาอาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสถานศึกษา 7) กำหนดกลยุทธ์อื่นเพื่อโยงถึงธุรกิจ ศาสนา การเมือง และการบริหารองค์การในการสนับสนุนวิสัยทัศน์วิทยาลัย 8) มีความรู้พื้นฐานด้านกระบวนการและกฎหมาย เพื่อการคัดเลือกบุคลากร และ 9) การเรียนรู้กฎระเบียบในการปฏิบัติ การสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 4 สมรรถนะด้านการบังคับบัญชา มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ตั้งแต่ 0.462-0.701 มีค่าผลรวมของความแปรปรวน 8.489 คิดเป็นร้อยละ 10.612 ของความแปรปรวนทั้งหมด ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 11 ตัวบ่งชี้ คือ 1) มีการใช้เกณฑ์การประเมินในการตัดสินใจการทำงาน 2) มีส่วนร่วมในการเจรจา ร่วมแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง 3) การควบคุม สังเกตการณ์การทำงานของบุคลากร 4) กระตุ้นให้ผู้อื่นมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน 5) มีความเด็ดขาดในการพิจารณาในทุก ๆ เรื่อง 6) มีการมอบหมายงานอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการทำงานเป็นทีม 7) สามารถ

ชักจูง หรือมอบภารกิจให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานร่วมกันได้ 8) สามารถระบุหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรได้ดี 9) สามารถสื่อสารให้ผู้ร่วมงานทราบถึงความต้องการสำหรับการเปลี่ยนแปลงขององค์กร 10) ตระหนักถึงความต้องการของบุคลากร และ 11) มีความสามารถในการใช้คน ชูใจคน โน้มน้าวคนให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

องค์ประกอบที่ 5 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ตั้งแต่ 0.473-0.530 มีค่าผลรวมของความแปรปรวน 5.310 คิดเป็นร้อยละ 6.638 ของความแปรปรวนทั้งหมด ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ คือ 1) สามารถสร้างศรัทธาให้กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการขับเคลื่อนภารกิจของวิทยาลัย 2) ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา 3) มีความยุติธรรม ความซื่อมั่น และความเคารพต่อความแตกต่างของแต่ละคน 4) สามารถตัดสินใจและใช้ความเป็นผู้นำอย่างเหมาะสม และ 5) มีความสุขุมเยือกเย็น และมีสติแม้จะอยู่ภายใต้ภาวะวิกฤต

องค์ประกอบที่ 6 สมรรถนะด้านการวิเคราะห์และการตัดสินใจ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ตั้งแต่ 0.460-0.754 มีค่าผลรวมของความแปรปรวน 3.550 คิดเป็นร้อยละ 4.437 ของความแปรปรวนทั้งหมด ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ คือ 1) สนับสนุนการผสมผสานเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับระบบการสอน 2) สนับสนุนให้หาทรัพยากรนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อการทำวิจัยหรือวิธีสมัยใหม่เพื่อส่งเสริมระบบการสอน 3) จัดสรรทรัพยากรการเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาและการตรวจสอบโครงการ 4) สามารถกำหนดคนนโยบาย วางแผนการดำเนินงานและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี และ 5) มีการคิดในมุมกว้าง ค้นหาข้อมูล และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ก่อนทำความเข้าใจ

สถานการณ์ในเชิงกว้างและเชิงลึก

ขั้นตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพจริง กับกลุ่มผู้รู้ชุด ดังนี้

การวิเคราะห์เพื่อหาความเที่ยงตรงตามสภาพจริงขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กับกลุ่มผู้รู้ชุด เป็นการหาค่าเฉลี่ยในแต่ละตัวบ่งชี้และทดสอบค่าที (t-test) โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่กำหนดพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัวบ่งชี้ ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 52 ตัวบ่งชี้ จาก 6 องค์ประกอบ มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริงสามารถนำไปใช้ได้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า ตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบเดียวกันมีความสัมพันธ์กัน แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ จึงได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งหมด 6 องค์ประกอบ 52 ตัวบ่งชี้ดังกล่าวล้วนเป็นแนวทางการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นเป้าหมาย ซึ่งต้องอาศัย

สังเคราะห์ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงอันเป็นลักษณะผู้บริหารในอนาคตทั้งสิ้น และที่สำคัญตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้ง 52 ตัวบ่งชี้ ใน 6 องค์ประกอบได้บรรยายถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลไว้อย่างครบถ้วน ตามความหมายหลักการ และแนวคิดองค์ประกอบสมรรถนะ ของนักวิชาการต่างประเทศและของไทย ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า สมรรถนะ เป็น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะ ค่านิยม และบุคลิกภาพที่มีอยู่ในตัวของบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้น สร้างผลการปฏิบัติงานที่ดี ทำงานได้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนด หรือสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นและหรือมีผลการปฏิบัติงานสูงกว่าบุคคลอื่น ซึ่งสามารถวัดได้ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) แนวคิดของตนเอง (Self-Concept) แรงจูงใจ / เจตคติ (Motives / Attitude) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Traits) และภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self Image) ที่ผสมผสานกัน สามารถสรุปเป็นสมรรถนะของผู้บริหารในด้านต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (McClelland, 1973; Boyatzis, 1982; Spencer & Spencer, 1993; Parry, 1996; Clark, 1999; McShane & Von Glinow, 2000; สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548; เทื่อน ทองแก้ว, 2550; ชูชัย สมิทธิไกร, 2552 และ อารีวรรณ น้อยดี, 2553) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะส่วนบุคคล

เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เมื่อพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะนี้ เห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาและนักบริหารของต่างประเทศและของไทย ที่ได้เสนอไว้สอดคล้องกัน อาทิ Boyatzis (1982 อ้างถึงใน นิสตรัก เวชยานนท์, 2549) ที่กล่าวว่าผู้บริหารที่มีประสิทธิผลควรมีสมรรถนะในกลุ่มการบริหารเป้าหมาย (Goal and Action Management Cluster) ได้แก่ สมรรถนะในการมุ่งประสิทธิภาพ สมรรถนะในการวินิจฉัย สมรรถนะในการทำงานเชิงรุก และในด้านการพัฒนาศักยภาพคน โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้ร่วมงาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ซึ่งสมรรถนะด้านนี้เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้บุคคลเป็นผู้ที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จเป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะด้านวิชาชีพ

เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เมื่อพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะนี้ เห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับสมรรถนะผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ในด้านการวางแผน กลยุทธ์ภาครัฐ โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือแนวทางการพัฒนาองค์กร การพัฒนาองค์กรที่เป็นรูปธรรมเป็นที่ยอมรับ การยอมรับแนวคิดหรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อการพัฒนา และสอดคล้องกับสมรรถนะผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

คือ หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา โดยสามารถนำความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีทางการบริหาร การศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการ

องค์ประกอบที่ 3 สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เมื่อพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะนี้ เห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับ แนวคิดของ Delmont (2002 อ้างถึงใน อนันต์ พันนึก, 2554) ที่ได้กล่าวถึงสมรรถนะที่สำคัญของผู้บริหาร ซึ่งจะต้องมีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การจัดการองค์การ การวางแผน การมอบหมายงาน และการจัดลำดับความสำคัญของงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและประสิทธิภาพขององค์การ การตัดสินใจที่ทันเวลาและเหมาะสม ความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ และคงทน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการดำเนินการ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 สมรรถนะด้านการบังคับบัญชาเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เมื่อพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะนี้ เห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดนักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ Spencer and Spencer (1993) ซึ่งได้กล่าวถึง สมรรถนะที่สำคัญสำหรับผู้บริหารและผู้จัดการในอนาคต ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Understanding) ว่าผู้บริหารต้องมีความเข้าใจบุคคล

อื่น และตระหนักถึงคุณค่าของความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน และสมรรถนะในด้านการมอบอำนาจ (Empowering) พฤติกรรมในการบริหารจัดการต้องแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร สามารถจูงใจให้ทำงานร่วมกัน แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ การสนับสนุนการพัฒนาของผู้ร่วมงาน ความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย การอยู่ภายใต้เงื่อนไขของข้อมูลย้อนกลับ การคาดหวังทางบวกต่อผู้ใต้บังคับบัญชา การให้รางวัลในการปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 5 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เมื่อพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะนี้ จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Boyatzis (1982) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีสมรรถนะในด้านกลุ่มการมีภาวะผู้นำ (Leadership Cluster) ได้แก่ สมรรถนะในการมีความเชื่อมั่นในตนเอง สมรรถนะในการมองภาพรวมสมรรถนะในการนำเสนอด้วยการพูด สมรรถนะในการคิดอย่างมีเหตุผล

องค์ประกอบที่ 6 สมรรถนะด้านการวิเคราะห์และการตัดสินใจ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เมื่อพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะนี้ จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับ แนวคิดของ Bomb and Sparrow (1992 อ้างถึงใน ขวนพิศ สิทธิธาดา, 2552) ที่กล่าวถึงสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารงานแนวใหม่ว่าควรมีสมรรถนะในด้านการวิเคราะห์และการตัดสินใจคือ การคิดในมุมกว้าง คิดเชิงวิเคราะห์ มีความเข้าใจในภาระงาน และการตัดสินใจอย่างมีเป้าหมาย กับ

แนวคิดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาระดับกลางของรัฐโอคลาโฮมา (The Oklahoma Subject area Test – Test Competencies: Middle Level Principal Specialty Test) โดยผู้บริหารควรมีสมรรถนะในด้านความเข้าใจวิธีการใช้หลักการของการวางแผนการพัฒนาและการประเมินผลเพื่อส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียน

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าองค์ประกอบสมรรถนะทั้ง 6 ด้าน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยสมรรถนะส่วนบุคคลเป็นคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคล หรือคุณสมบัติคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ที่มีความสามารถพิเศษ เป็นความสามารถเฉพาะตัว ในขณะที่สมรรถนะด้านวิชาชีพเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องมีการคิดเชิงกลยุทธ์ อีกทั้งการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการจัดการด้านความสัมพันธ์นั้น ผู้นำต้องสามารถนำความรู้ ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการการศึกษาสอดคล้องกับ แนวคิดของ Delmont (2002 อ้างถึงใน อนันต์ พันนึก, 2554) ที่กล่าวว่าสมรรถนะด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารต้องเข้าใจในงบประมาณ การใช้ทรัพยากรการจัดการทางการเงินและการใช้เทคโนโลยีเข้าใจหลักการจัดการองค์การ เข้าใจหลักการวางแผนและการจัดการทรัพยากรบุคคล และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรอื่น ๆ ของสถานศึกษา สอดคล้องกับ Boyatzis (1982 อ้างถึงใน นิสดาร์ก เวชยานนท์, 2549) ที่กล่าวว่าสมรรถนะด้านการบังคับบัญชา ผู้บริหารต้องให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ต้องสื่อจุดมุ่งหมายที่สำคัญและให้ข้อมูลที่แม่นยำ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความเชื่อถือ และความมั่นใจ ต้องคอยสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่น ให้ความเป็นมิตรกัน และต้องแบ่งปันความคิดความชอบให้กับเพื่อนร่วมงาน เข้าใจ และสื่อสารข้อคิดเห็นและแนวคิดของผู้อื่น การจัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปตามแนวคิดของ Spencer and Spencer (1993) ซึ่งได้กล่าวถึง สมรรถนะที่สำคัญสำหรับผู้บริหารและผู้จัดการในอนาคต ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ว่าผู้บริหารต้องมีความเข้าใจบุคคลอื่น และตระหนักถึงคุณค่าของความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน และสมรรถนะในการมอบอำนาจ สมรรถนะด้านภาวะผู้นำในการเป็นต้นแบบที่ดีของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์การ โดยการเป็นต้นแบบที่ดี ได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น มีจิตสำนึกในความเป็นครูที่ดี มีจรรยาบรรณ ให้โอกาสบุคลากรในการแก้ไขข้อผิดพลาด พุดจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ มีเหตุผลใจเย็น ตัดสินปัญหาด้วยความเที่ยงธรรม และสมรรถนะด้านการวิเคราะห์และการตัดสินใจ ผู้บริหารต้องสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์การที่ปฏิบัติได้จริง และบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการให้บุคคลในองค์การและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียปฏิบัติ เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้เขาเหล่านั้นอยากทำงานและทำสัญญาประชาคมร่วมกันในการที่จะเปลี่ยนแปลงองค์การไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านองค์ประกอบสมรรถนะส่วนบุคคล ควรให้ความสำคัญและพัฒนาในทักษะเกี่ยวกับความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้สำเร็จ การให้ความ

สำคัญเรื่องความเจริญก้าวหน้าและการแสวงหาโอกาสที่ดีมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ติดตามองค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพอยู่เสมอ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง สนับสนุนการพัฒนาของบุคลากรให้เกิดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายได้ รวมถึงสามารถให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้ร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีเทคนิคในการทำงานร่วมกันกับผู้บริหารอื่น ๆ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ภาครัฐ และหน่วยงานในการพัฒนาวิทยาลัย เพื่อให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นที่ศรัทธาของผู้ได้บังคับบัญชา และชุมชน

2. องค์ประกอบสมรรถนะด้านวิชาชีพ ควรให้ความสำคัญและพัฒนาในทักษะเกี่ยวกับการสนับสนุนให้ใช้ข้อมูลการวิเคราะห์ วิจัยเพื่อค้นหาความต้องการของครู ผู้เรียน และชุมชน รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ผู้บริหารต้องสามารถจัดการองค์การ โครงสร้างการบริหาร และกำหนดภารกิจของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เหมาะสมและมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของตนเองให้เข้ากับกลุ่ม เป็นผู้บริหารที่สามารถใช้ทักษะการสื่อสารและเทคนิคการมีมนุษยสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดที่สนับสนุนวิสัยทัศน์ของวิทยาลัย รวมถึงต้องสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการการศึกษาระดมทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาและเป็นผู้ที่สามารถนำความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาเพื่อให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ

3. องค์ประกอบสมรรถนะด้านการบริหารจัดการ ของผู้บริหารผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรให้ความสำคัญและพัฒนาในทักษะเกี่ยวกับการนำองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนางานในหน้าที่อย่างต่อเนื่อง จัดให้มีการนิเทศสำหรับบุคลากรใหม่ มีวิธีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยการสร้างความเข้าใจกับผู้ร่วมงานและให้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยไม่รอคอยโอกาส เป็นผู้ที่เข้าใจหลักการของการจัดการองค์การ การให้งบประมาณ การใช้ทรัพยากร การเงิน การจัดการ และการใช้เทคโนโลยี มีการกำหนดกลยุทธ์อื่นเพื่อโยงถึงธุรกิจ ศาสนา การเมือง และการบริหารองค์การในการสนับสนุนวิสัยทัศน์วิทยาลัย ผู้บริหารต้องมีความรู้พื้นฐานด้านกระบวนการและกฎหมายเพื่อการคัดเลือกบุคลากร และการเรียนรู้กฎระเบียบในการปฏิบัติ การสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ

4. องค์ประกอบสมรรถนะด้านการบังคับบัญชา ของผู้บริหารผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรให้ความสำคัญและพัฒนาในทักษะเกี่ยวกับการใช้เกณฑ์การประเมินในการตัดสินใจทำงาน ต้องมีส่วนร่วมในการเจรจาแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง สามารถควบคุม สั่งเกตการณ์ การทำงานของบุคลากรได้ การกระตุ้นให้ผู้อื่นมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน เป็นผู้ที่มีความเด็ดขาดในการพิจารณาในทุกๆ เรื่อง ผู้บริหารต้องมีการมอบหมายงานอย่าง

มีประสิทธิภาพ เน้นการทำงานเป็นทีม รวมถึงต้องสามารถชักจูง หรือมอบภารกิจให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานร่วมกันได้สามารถระบุหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรได้ และสื่อสารให้ผู้ร่วมงานทราบถึงความต้องการสำหรับการเปลี่ยนแปลงขององค์การ มีความสามารถในการใช้คน จูงใจคน โน้มน้าวคน ให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ และเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง

5. องค์ประกอบสมรรถนะด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรให้ความสำคัญและพัฒนาในทักษะเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างศรัทธาให้กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการขับเคลื่อนภารกิจของวิทยาลัย เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงมีความยุติธรรม ความยึดมั่น และความเคารพต่อความแตกต่างของแต่ละคน สามารถตัดสินใจและใช้ความเป็นผู้นำอย่างเหมาะสม และมีความสุขเยือกเย็น และมีสติ แม้จะอยู่ภายใต้ภาวะวิกฤต เพื่อให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำชุมชนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

6. องค์ประกอบสมรรถนะด้านการวิเคราะห์และการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรให้ความสำคัญและพัฒนาในทักษะเกี่ยวกับการสนับสนุนการผสมผสานเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับระบบการสอน รวมถึงสนับสนุนให้หาทรัพยากรนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อการทำวิจัยหรือวิธีสมัยใหม่เพื่อส่งเสริมระบบการสอน

จัดสรรทรัพยากรการเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนา และการตรวจสอบโครงการ ผู้บริหารต้องสามารถกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงาน และประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี และมีการคิดในมุมกว้าง ค้นหาข้อมูล รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ก่อนทำความเข้าใจสถานการณ์ในเชิงกว้าง และเชิงลึก เพื่อให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ

7. ควรนำตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ไปใช้เป็นตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารที่ผ่านการพัฒนาจนมีคุณภาพไปใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมเตรียมบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหารสถานศึกษา และวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และใช้เป็นแบบประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษา

8. ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มเติมองค์ความรู้ในสมรรถนะด้านต่างๆ ซึ่งจะได้องค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางการบริหารสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบถึงความแตกต่างของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามประเภทวิชาของสถานศึกษา เช่น วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค ฯลฯ

2. ควรศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ของสถานศึกษา

สังกัดอื่น ๆ เช่น สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อุดมศึกษา บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
เป็นต้น การอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะผู้

เอกสารอ้างอิง

- คมชัดลึก. (2552). *สถานศึกษาไม่ผ่านประเมินฯ สมศ. รอบ 2 โวยคุณภาพครูต่ำ*. จาก http://www.komchadluek.net/detail/20090319/6038/สถานศึกษาไม่ผ่านประเมินฯ สมศ. รอบ 2 โวยคุณภาพครูต่ำ.html#UxPT9-N_t5g
- คณะกรรมการการศึกษาวุฒิสภา. (2555). *การอาชีวศึกษา ปัญหาที่ท้าทายของประเทศไทย* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ชวนพิศ สิทธิธาดา. (2552). *รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล* (คุณานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2549). *เอกสารประกอบบทเรียนวิชาการประเมินการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. จาก <http://www.elerning.msu.ac.th/opencourse/0506704/description.html>
- ชาญณรงค์ แสงสว่าง. (2549). *ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- ชูชัย สมितिไกร. (2552). *การสรรหา การคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุศรี วงศ์รัตนะ. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). นนทบุรี: ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์โพรเกรสซิฟ.
- เทือน ทองแก้ว. (2550). *สมรรถนะ (Competency): หลักการและแนวปฏิบัติ*. จาก <http://www.competency.mju.ac.th/doc/22141.doc>
- นิสตากร เวชยานนท์. (2549). *Competency-based approach*. กรุงเทพฯ: กราฟิโก ซิสเต็มส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สมรรถนะของข้าราชการ 31 ม.ค. 48*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). *ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2552*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา. (2555). *รายงานประจำปี 2555 สำนักงานคณะกรรมการการ*

อาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ: *Annual Report 2012*. กรุงเทพฯ: แผนกวิชาการพิมพ์ วิทยาเทคนิคมินบุรี.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

ไหมไทย ไชยพันธ์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกสอดคล้องกลมกลืนในชีวิตกับความเครียดในการปฏิบัติงานของทหารในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีกลวิธีการเผชิญกับปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 4(2), 40-58.

อนันต์ พันนึก. (2554). *การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

อารีวรรณ น้อยดี. (2553). *การศึกษสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

Boyatzis, R. E. (1982). *The competency manager: A model of effective performance*. New York: John Wiley and Sons Inc.

Clark, D. (1999). *Building a leadership competency model*. Retrieved form <http://www.nwlink.com/donclark/hrd/case/build.html>

Goleman, D., Boyatzis, R. E., & McKee, A. (2002). *The new Leaders: transforming the art of leadership into the science of results*. Retrieved form http://www.vedpuriswar.org/book_review/The%20New%20Leaders.doc

Hair, F. J., Black, C. W., Babin, J. B., & Anderson, E. R. (2006). *Multivariate data analysis* (6th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.

McClelland, C. D. (1973). Testing for competence rather than for intelligence. *American Psychologist*, 28(1), 1-14.

McShane, S., & Von Glinow, M. A. (2000). *Organizational Behavior*. Boston: McGraw-Hill.

Parry, B. S. (1996). Just what is a competency? (And Why Should You Care?). *Training*, 35(6), 58-64

Spencer, M. L., & Spencer, M. S. (1993). *Competency at work: model for superior performance*. New York: Willy & Sons.

การใช้บัญชีบริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดสงขลา

Use of Managerial Accounting for Small and Medium Enterprises, Songkhla Province

วีระวรรณ สิริพงษ์^{1*}

Weerawan Siripong^{1*}

Abstract

The objectives of this research were to study the use of managerial accounting and problems encountered when using the managerial accounting in their jobs, and to compare the managerial accounting used by different SMEs administrators, positions, business operations, duration, and number of employees. Analytical statistics used in this study were as follows: frequency distribution, percentages, standard deviation, and F-test. It was found that the SMEs' administrators used managerial accounting, at the highest level, for operation control, strategic planning, and making decisions, respectively. However, problems and barriers in using managerial accounting, as a whole, were at a moderate level. Comparatively, the results showed that there were significant differences among administrators' positions, business operations, and the numbers of employees in using the managerial accounting for controlling, planning, and making decisions. There was also a significant difference among SMEs in using managerial accounting in different time periods of planning and making decisions.

Keywords: *managerial accounting, small and medium enterprises*

¹ ภาควิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต.คอหงส์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: chokun_s@hotmail.com)

รับบทความวันที่ 27 กันยายน 2559 รับลงตีพิมพ์วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2560

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้บัญชีบริหาร ปัญหาและอุปสรรคของการใช้บัญชีบริหาร และเปรียบเทียบการใช้บัญชีบริหารของผู้บริหาร ที่มีตำแหน่ง รูปแบบธุรกิจ ระยะเวลาในการประกอบกิจการ และจำนวนพนักงานที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา จำนวน 400 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีการใช้บัญชีบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการใช้งานด้านการควบคุมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการใช้บัญชีบริหารในกิจการ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคการใช้งานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการใช้บัญชีบริหารของผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารที่มีตำแหน่ง รูปแบบของกิจการ และจำนวนพนักงานที่ต่างกัน มีการใช้บัญชีบริหารในกิจการด้านการควบคุม ด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจแตกต่างกัน สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีระยะเวลาประกอบธุรกิจที่ต่างกัน มีการใช้บัญชีบริหารในกิจการด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบัญชีบริหาร, วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากสาขาการเกษตรไปสู่สาขาอุตสาหกรรมและบริการ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้มีกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) เพิ่มมากขึ้น และได้กลายเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยตลอดจนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและช่วยกระตุ้นระบบเศรษฐกิจโดยรวมภายในประเทศให้เติบโต (ประหยัด แซ่หลิม, 2547) สำหรับภาคได้มีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งสิ้น 360,883 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.2 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งประเทศ จังหวัดที่มีจำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากที่สุด คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 54,666 ราย รองลงมา คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 53,115 ราย

และจังหวัดสงขลา จำนวน 49,214 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2556)

การพัฒนาหรือประกอบกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยยังมีปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ดังผลการศึกษาวิจัยหลายฉบับที่ได้ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประกอบด้วย ปัญหาด้านการตลาด ด้านเงินทุนและแหล่งเงินทุน ด้านการบัญชี ด้านแรงงาน และด้านการบริหารจัดการ (สมคิด จาคูศรีพิทักษ์, 2541; ดนัยเทียนพุทธ, 2542; สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม, 2543) ดังนั้น จึงได้มีการพัฒนาข้อมูลทางการบัญชีที่ได้มีการจดบันทึกไว้แล้วมาใช้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารมากขึ้นและถือเป็นศาสตร์หนึ่งทางการบัญชีที่เรียกว่า การบัญชีบริหาร (Managerial Accounting) ซึ่งการบัญชีบริหารจะเกี่ยวข้องกับการ

รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานข้อมูลทางการเงิน เพื่อช่วยผู้บริหารในการวางแผนการควบคุม และการตัดสินใจต่าง ๆ ทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (สุภาพรรณ รัตนภรณ์, สุภาพร เจริญเยี่ยม, ดวงมณี โกมารทัต และ Bailes, 2543) การบัญชีบริหารจึงถือว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการประสบความสำเร็จของธุรกิจ เนื่องจากบัญชีบริหารสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนธุรกิจ สามารถใช้ข้อมูลในอดีตสำหรับการวางแผนงานในอนาคตเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกันได้ ตลอดจนผู้บริหารสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการบัญชีบริหารไปใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อเลือกหาแนวทางปฏิบัติงานที่ดีที่สุดขององค์กรได้ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้จากการบัญชีบริหาร ต้องมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำลังจะตัดสินใจ มีความถูกต้อง ทันต่อเวลาในการนำไปใช้งาน มีความกระชับและเข้าใจได้ง่าย และต้องพิจารณาความคุ้มค่าของต้นทุนที่เสียไปกับการได้มาของข้อมูลด้วย (คมกฤษ ภาวสุทธิ์พันธ์ และสุภาพรรณ คงสวัสดิ์, 2554)

จากปัญหาของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ยังมีจุดอ่อนในด้านการบริหารจัดการต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านบัญชี รวมถึงจากประโยชน์และความสำคัญของการบัญชีบริหารข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้บัญชีบริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดสงขลา ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้บัญชีบริหาร ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้บัญชีบริหารของผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการใช้บัญชีบริหารของผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดสงขลา
3. เพื่อเปรียบเทียบการใช้บัญชีบริหารของผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดสงขลาที่มีสถานภาพรูปแบบธุรกิจ ระยะเวลาในการประกอบกิจการ และจำนวนพนักงานแตกต่างกัน

กรอบแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับการบัญชีบริหาร และการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบัญชีบริหาร หมายถึง กระบวนการในการระบุ การวัดผลงาน การสะสมข้อมูล การวิเคราะห์ การจัดเตรียม การตีความ และการติดต่อสื่อสารข้อมูลทางการเงิน ซึ่งฝ่ายบริหารบุคคลภายใน (Internal Users) ที่จะสามารถใช้ข้อมูลจากการบัญชีบริหารเพื่อการวางแผน การควบคุม และการประเมินผล ภายในกิจการ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรของกิจการ รวมทั้งมีความรับผิดชอบในการบริหารที่มีต่อเจ้าของกิจการ นอกจากนี้ การบัญชีบริหารยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการเสนอรายงานข้อมูลทางการเงินที่ไม่ใช่กลุ่มผู้บริหารของกิจการอีกด้วย เช่น นักลงทุนเจ้าหนี้ เป็นต้น (สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, 2552) สำหรับวัตถุประสงค์ของการบัญชีบริหารมี 5 ประการ คือ 1) จัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจและวางแผน 2) ช่วยผู้บริหารในการกำกับและควบคุมการดำเนินงานขององค์กร 3) กระตุ้นผู้บริหารและพนักงานให้ปฏิบัติงานให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร 4) วัดผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร พนักงาน และหน่วยงานย่อยภายในองค์กร

และ 5) ประเมินสถานะของกิจการเพื่อการแข่งขัน ซึ่งคมกฤษ ภาวสุทธิ์รินทร์ และสุภาภรณ์ คงสวัสดิ์ (2554) ได้ศึกษาการบัญชีบริหาร: บทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือของผู้นำองค์กรยุคใหม่ พบว่าการบัญชีบริหารถือว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการประสบความสำเร็จของธุรกิจ เนื่องจากบัญชีบริหารสามารถใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนธุรกิจ สามารถใช้ข้อมูลในอดีตสำหรับการวางแผนในอนาคต อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกันได้ และสมเจตต์ ปิ่นแก้ว (2556) ได้ศึกษาความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างในอำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยใช้แนวคิดหน้าที่ของผู้บริหารกับความต้องการข้อมูลทางการบัญชีบริหาร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการสั่งการ ด้านการควบคุม และด้านการตัดสินใจ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างส่วนใหญ่มีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารในระดับมาก เมื่อแบ่งความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารในแต่ละด้าน พบว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อมูลที่มีความต้องการ คือ วางแผนเป้าหมายทางการเงิน ส่วนด้านการสั่งการ ผู้ประกอบการมีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อมูล

ที่มีความต้องการ คือ สั่งการให้พนักงานมีวิธีปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้อง ด้านการควบคุม ผู้ประกอบการมีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารในระดับปานกลาง ซึ่งข้อมูลที่มีความต้องการ คือ การควบคุมเงินทุนหมุนเวียนภายในกิจการให้เหมาะสม ด้านการตัดสินใจ ผู้ประกอบการมีความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารในระดับมาก ซึ่งข้อมูลที่มีความต้องการ คือ ตัดสินใจให้มีการจัดทำงบการเงินโดยให้มีการเปรียบเทียบข้อมูลปีก่อนกับปีปัจจุบัน จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าความสำเร็จของการบริหารองค์กร ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการทำหน้าที่บริหารได้อย่างสมบูรณ์ โดยที่ความสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ทางการบริหารจะอยู่ในระดับใดก็จะขึ้นอยู่กับความพร้อม ตลอดจนความสามารถในการจัดหาและใช้ข้อมูลได้คิมน้อยเพียงไร ซึ่งหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ ได้แก่ การวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจ การบัญชีบริหารเป็นการนำเสนอข้อมูลทางการบัญชี เพื่อให้ผู้บริหารนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจและวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ ข้อมูลทางการบัญชีบริหารจึงมีความสำคัญเพราะผู้บริหารต้องนำข้อมูลมาวิเคราะห์และพยากรณ์ วางแผนจัดการองค์กร ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารเพื่อให้การดำเนินงานนั้น ๆ เป็นผลสำเร็จและถูกต้อง

ตัวแปรอิสระ

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

- ตำแหน่ง
- อายุ
- ระดับการศึกษา

รูปแบบธุรกิจ

ระยะเวลาในการประกอบกิจการ

จำนวนพนักงาน

ตัวแปรตาม

การใช้บัญชีบริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

- การบัญชีเพื่อการควบคุม
- การบัญชีเพื่อการวางแผน
- การบัญชีเพื่อการตัดสินใจ

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดสงขลา ที่ดำเนินธุรกิจในปี พ.ศ.2556 จำนวน 49,214 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2556) ซึ่งนำมาคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamanec, 1976) ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 ราย และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มอำเภอในจังหวัดสงขลาโดยวิธีกำหนดโควตา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานี้มีที่อยู่กระจัดกระจายในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วยอำเภอต่าง ๆ จำนวน 16 อำเภอ เพื่อให้การเก็บข้อมูลครอบคลุมทั้งจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยจึงได้กระจายการจัดเก็บไปยังอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลาโดยกำหนดเป็นโควตา (Quota) ให้อำเภอละ 25 ราย รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 400 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดสงขลา 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บัญชีบริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดสงขลา 4) ปัญหาและอุปสรรคของการใช้บัญชีบริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดสงขลา 5) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บัญชีบริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดสงขลา ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในการหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้พัฒนานี้ให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความตรงตามเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index

of Item Objective Congruence: IOC) (สุวิมล ติรกันนท์, 2550) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและมีเกณฑ์การให้คะแนน จากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ เกณฑ์การพิจารณาผลการคำนวณค่าของ IOC คือ ถ้า IOC มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาสามารถนำไปใช้งานได้ และถ้า IOC ต่ำกว่า 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นใช้ไม่ได้ ควรตัดทิ้งไปหรือปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมขึ้น จากนั้นนำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงข้อคำถามของแบบสอบถามนำมาหาค่าความตรงตามเนื้อหาจากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์ที่กำหนด จากวิธีการหาค่า IOC (สุวิมล ติรกันนท์, 2550) จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อเตรียมนำไปทดสอบก่อนทำการเก็บข้อมูลจริง (Try Out) โดยทำการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ไม่ได้ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายด้านและทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2547) จากการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.898 นับว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.20-0.40 ถือว่ามีความเชื่อมั่นระดับต่ำ 0.41-0.60 ถือว่ามีความเชื่อมั่นระดับปานกลาง 0.61- 0.80 ถือว่ามีความเชื่อมั่นระดับค่อนข้างสูง และ 0.81-1.00 ถือว่ามีความเชื่อมั่นระดับสูง (ประภาพร เจริญวงษ์-

ตระกูล, 2548) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ค่าความเชื่อมั่นที่ได้นั้น ควรจะมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามากกว่า 0.70 (ยูทธ ไกยวรรณ, 2550) จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและทดลองใช้แล้ว ไปจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บข้อมูลใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง และให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามทั้งหมดในแบบสอบถามและส่งกลับมายังผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานและความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม คือ สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าเอฟ (F-Test) กรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.20 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.0 มีตำแหน่งงานเป็นกรรมการผู้จัดการ คิดเป็นร้อยละ 53.50 ลักษณะทั่วไปของกิจการส่วนใหญ่มีรูปแบบเป็นบริษัทจำกัด คิดเป็นร้อยละ 80.5 มีระยะเวลาที่ได้ประกอบธุรกิจ 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46.50 มีจำนวนพนักงาน 10-50 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 มีการใช้บัญชีบริหารโดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการควบคุม ด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$) เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการใช้งานด้านการควบคุมและด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการตัดสินใจมีการใช้งานอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการใช้งานด้านการควบคุมมากที่สุด ($\bar{x} = 3.69$) รองลงมาคือ ด้านการวางแผน ($\bar{x} = 3.65$) และมีการใช้งานด้านการตัดสินใจน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.49$) การใช้ข้อมูลบัญชีบริหารในด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านการควบคุม มีการใช้งานด้านการควบคุมโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) โดยใช้ในการจัดทำงบกำไรขาดทุนเพื่อเสนอผู้บริหารแบบต้นทุนเต็มมากที่สุด ($\bar{x} = 4.07$) รองลงมาคือ การกำหนดราคาขายจากต้นทุนบวกส่วนเพิ่ม ($\bar{x} = 4.06$) และที่มีการใช้งานน้อยที่สุด คือ การบริหารสินค้าคงเหลือแบบทันเวลา (JIT) ($\bar{x} = 3.32$) 2) ด้านการวางแผน มีการใช้งานด้านการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$) โดยใช้เพื่อกำหนดแนวทางการประมาณการรายรับ-รายจ่าย (ประมาณการงบกำไรขาดทุน) มากที่สุด ($\bar{x} = 3.94$) รองลงมาคือ เพื่อกำหนดเป้าหมายด้านการเงิน ($\bar{x} = 3.76$) และที่มีการใช้งานน้อยที่สุดคือ การประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับเงินสดที่จะได้รับและที่จะจ่าย (งบประมาณเงินสด) ($\bar{x} = 3.52$) 3) ด้านการตัดสินใจ มีการใช้งานด้านการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.49$) โดยใช้ในเรื่องของการใช้ข้อมูลต้นทุนในการตัดสินใจเพื่อกำหนดราคาขายมากที่สุด ($\bar{x} = 3.80$) รองลงมาคือ การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ($\bar{x} = 3.63$) และที่มีการใช้งานน้อยที่สุดคือ การตัดสินใจยกเลิกสินค้าหรือหน่วยงาน ($\bar{x} = 3.29$)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้บัญชีบริหารในกิจการ พบว่า การใช้บัญชีบริหารในกิจการมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.51$) โดยมีปัญหาและ

อุปสรรคมากที่สุดคือ แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการบัญชีบริหารไม่ชัดเจน ($\bar{x}=2.76$) รองลงมาคือ ขาดการวางระบบบัญชีที่ชัดเจน ($\bar{x}=2.74$) และที่มีปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารไม่สนับสนุนและไม่เห็นความสำคัญของการบัญชีบริหาร ($\bar{x}=1.88$)

ผลการเปรียบเทียบการใช้บัญชีบริหารของผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดสงขลา จำแนกตามสถานภาพ และลักษณะทั่วไปของกิจการ (ดังตารางที่ 1) สรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารที่มีตำแหน่งต่างกันมีการใช้บัญชีบริหารในกิจการด้านการควบคุม ด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการควบคุม หัวหน้าผู้จัดการมีการใช้บัญชีบริหารด้านการควบคุมมากกว่าตำแหน่งงานอื่นทุกกลุ่ม และตำแหน่งงานอื่น ๆ มีการใช้บัญชีบริหารด้านการควบคุมน้อยกว่าตำแหน่งงานอื่น ๆ ทุกตำแหน่ง

1.2 ด้านการวางแผน หัวหน้าผู้จัดการมีการใช้บัญชีบริหารด้านการวางแผนมากกว่าตำแหน่งงานอื่นทุกกลุ่ม และตำแหน่งงานอื่น ๆ มีการใช้บัญชีบริหารด้านการวางแผนน้อยกว่าตำแหน่งงานอื่น ๆ ทุกตำแหน่ง

1.3 ด้านการตัดสินใจ เจ้าของกิจการและกรรมการผู้จัดการมีการใช้บัญชีบริหารด้านการตัดสินใจมากกว่าหัวหน้าผู้จัดการ และตำแหน่งงานอื่น ๆ มีการใช้บัญชีบริหารด้านการตัดสินใจน้อยกว่า

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการใช้บัญชีบริหารในกิจการ จำแนกตามตำแหน่งงานของผู้บริหาร

การใช้บัญชีบริหารในกิจการ	เจ้าของกิจการ		กรรมการผู้จัดการ		หัวหน้าผู้จัดการ		ตำแหน่งงานอื่น ๆ		F	p-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการควบคุม	3.62	0.89	3.69	0.39	4.11	0.39	3.25	0.43	17.87	0.000***
2. ด้านการวางแผน	3.64	0.68	3.69	0.41	3.86	0.54	3.14	0.63	14.57	0.000***
3. ด้านการตัดสินใจ	3.71	0.84	3.50	0.58	3.68	0.56	2.60	0.65	27.38	0.000***

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตำแหน่งงานอื่น ๆ ทุกตำแหน่ง

2. รูปแบบของกิจการต่างกันมีการใช้บัญชีบริหารในกิจการด้านการควบคุม ด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ (ดังตารางที่ 2) สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการควบคุม ห้างหุ้นส่วนสามัญ/จำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด มีการใช้บัญชีบริหารด้านการควบคุมมากกว่ากิจการเจ้าของคนเดียวและ

บริษัทจำกัด โดยบริษัทมหาชนจำกัด มีการใช้บัญชีบริหารด้านการควบคุมมากที่สุดและกิจการเจ้าของคนเดียวมีการใช้บัญชีบริหารด้านการควบคุมน้อยที่สุด

2.2 ด้านการวางแผน ห้างหุ้นส่วนสามัญ/จำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด มีการใช้บัญชีบริหารด้านการวางแผนมากกว่ากิจการเจ้าของคนเดียวและบริษัทจำกัด โดยห้างหุ้นส่วนสามัญ/จำกัด มีการใช้

บัญชีบริหารด้านการวางแผนมากที่สุด และบริษัท จำกัด มีการใช้บัญชีบริหารด้านการวางแผนน้อยที่สุด

2.3 ด้านการตัดสินใจ ห้างหุ้นส่วนสามัญ/

จำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด มีการใช้บัญชีบริหารด้านการตัดสินใจมากกว่ากิจการเจ้าของคนเดียวและบริษัทจำกัด โดยบริษัทมหาชนจำกัด มีการใช้บัญชีบริหารด้านการตัดสินใจมากที่สุด และบริษัทจำกัด

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการใช้บัญชีบริหารในกิจการ จำแนกตามรูปแบบของกิจการ

การใช้บัญชีบริหาร	เจ้าของคนเดียว		ห้างหุ้นส่วนสามัญ/จำกัด		บริษัทจำกัด		บริษัทมหาชนจำกัด		F	p-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการควบคุม	3.59	0.85	4.42	0.81	3.67	0.39	4.90	0.00	11.44	0.000***
2. ด้านการวางแผน	3.66	0.82	4.54	0.76	3.61	0.43	4.40	0.00	15.51	0.000***
3. ด้านการตัดสินใจ	3.81	0.93	4.27	0.96	3.39	0.61	4.89	0.00	15.67	0.000***

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

มีการใช้บัญชีบริหารด้านการตัดสินใจน้อยที่สุด

3. ผลการเปรียบเทียบการใช้บัญชีบริหาร จำแนกตามระยะเวลาที่ได้ประกอบธุรกิจ พบว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีระยะเวลาที่ได้ประกอบธุรกิจต่างกันมีการใช้บัญชีบริหารในกิจการด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจที่แตกต่าง เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ (ดังตารางที่ 3) สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผน ระยะเวลาที่ได้ประกอบธุรกิจ 5-10 ปี มีการใช้บัญชีบริหารด้านการวางแผนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทุกกลุ่ม โดยธุรกิจที่มีระยะเวลาที่ได้ประกอบธุรกิจ 5-10 ปี มีการใช้บัญชีบริหารด้านการวางแผนมากที่สุดและที่มีระยะเวลาที่ได้ประกอบธุรกิจ 16 ปีขึ้นไป มีการใช้บัญชีบริหารด้านการวางแผนน้อยที่สุด

3.2 ด้านการตัดสินใจ ระยะเวลาที่ได้ประกอบธุรกิจ 5-10 ปี มีการใช้บัญชีบริหารด้านการตัดสินใจมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทุกกลุ่ม โดยธุรกิจที่มี

ระยะเวลาที่ได้ประกอบธุรกิจ 5-10 ปี มีการใช้บัญชีบริหารด้านการตัดสินใจมากที่สุดและที่มีระยะเวลาที่ได้ประกอบธุรกิจ 16 ปีขึ้นไป มีการใช้บัญชีบริหารด้านตัดสินใจน้อยที่สุด

4. ผลการเปรียบเทียบการใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร จำแนกตามจำนวนพนักงานของกิจการ พบว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีจำนวนพนักงานที่ต่างกันมีการใช้บัญชีบริหารในกิจการด้านการควบคุม ด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจที่แตกต่าง เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ (ดังตารางที่ 4) สรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านการควบคุม ธุรกิจที่มีจำนวนพนักงาน 101 คนขึ้นไป มีการใช้บัญชีบริหารด้านการควบคุมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทุกกลุ่ม โดยธุรกิจที่มีจำนวนพนักงาน 101 คนขึ้นไป มีการใช้บัญชีบริหารด้านการควบคุมมากที่สุด และธุรกิจที่มีจำนวนพนักงานต่ำกว่า 10 คน มีการใช้งานบัญชีบริหารด้านการควบคุมน้อยที่สุด

4.2 ด้านการวางแผน ธุรกิจที่มีจำนวนพนักงาน 10-50 คน และ 51-100 คน มีการใช้บัญชีบริหารด้านการวางแผนมากกว่าธุรกิจที่มีจำนวนพนักงานต่ำกว่า 10 คน และจำนวนพนักงาน 101 คนขึ้นไป โดยธุรกิจที่มีจำนวนพนักงาน 10-50 คน และ 51-100 คน มีการใช้บัญชีบริหารด้านการวางแผนมากที่สุดและธุรกิจที่มีจำนวนพนักงาน 101 คนขึ้นไปมีการใช้บัญชีบริหารด้านการวางแผนน้อยที่สุด

4.3 ด้านการตัดสินใจ ธุรกิจที่มีจำนวน

พนักงาน 10-50 คน มีการใช้บัญชีบริหารด้านการตัดสินใจมากกว่าธุรกิจที่มีจำนวนพนักงาน 51-100 คน และจำนวนพนักงาน 101 คนขึ้นไป ส่วนธุรกิจที่มีจำนวนพนักงานต่ำกว่า 10 คน มีการใช้บัญชีบริหารด้านการตัดสินใจมากกว่าธุรกิจที่มีจำนวนพนักงาน 51-100 คน โดยธุรกิจที่มีจำนวนพนักงาน 10-50 คน มีการใช้บัญชีบริหารด้านการตัดสินใจมากที่สุดและธุรกิจที่มีจำนวนพนักงาน 51-100 คน มีการใช้บัญชีบริหารด้านการตัดสินใจน้อยที่สุด

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการใช้บัญชีบริหารในกิจการ จำแนกตามระยะเวลาที่ได้ประกอบธุรกิจ

การใช้บัญชีบริหาร	ต่ำกว่า 5 ปี		5 – 10 ปี		11 – 15 ปี		16 ปีขึ้นไป		F	p-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการควบคุม	3.77	0.76	3.65	0.81	3.57	0.57	3.71	0.43	1.658	0.175
2. ด้านการวางแผน	3.81	0.60	4.01	0.61	3.55	0.40	3.53	0.52	13.78	0.000***
3. ด้านการตัดสินใจ	3.64	0.91	3.93	0.71	3.48	0.38	3.31	0.97	11.86	0.000***

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการใช้บัญชีบริหารในกิจการ จำแนกตามจำนวนพนักงานของกิจการ

การใช้บัญชีบริหาร	ต่ำกว่า 10 คน		10 – 50 คน		51 – 100 คน		101 คนขึ้นไป		F	p-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการควบคุม	3.41	1.01	3.66	0.58	3.64	0.38	3.92	0.39	7.767	0.000***
2. ด้านการวางแผน	3.51	0.73	3.74	0.54	3.74	0.27	3.44	0.58	7.623	0.000***
3. ด้านการตัดสินใจ	3.59	0.83	3.61	0.77	3.16	0.59	3.37	0.48	7.559	0.000***

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การอภิปราย

ผลการศึกษาครั้งนี้มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจขนาดกลาง

และขนาดย่อมจังหวัดสงขลา มีการใช้บัญชีบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับมโนุญชัยธีระออกนิษฐ์ (2552) ที่พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออก

เฉียงเหนือมีการประยุกต์ใช้การบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ วิมลพรรณ เลหาเจริญยศ (2553) และสมเจตต์ ปันแก้ว (2556) ที่พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการในการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม คือ ความรู้และความสามารถในการบริหารจัดการ และการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารโดยเฉพาะ การวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจที่ดี (ประหยัด แซ่หลิม, 2547) ประกอบกับปัจจุบันเป็นยุคของการค้าไร้พรมแดน ธุรกิจต่าง ๆ จะต้องปรับเปลี่ยนการบริหารให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและต้องพร้อมต่อการแข่งขัน ผู้บริหารธุรกิจมีความต้องการข้อมูลและข่าวสารที่มากขึ้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน การตัดสินใจและการวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ (วัลลภ บัวชุม, 2552) ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่จะต้องปรับปรุงระบบข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ ซึ่งสามารถนำเสนอข้อมูลเหล่านั้นให้ฝ่ายบริหารเพื่อใช้ในการวางแผน การควบคุม และประกอบการตัดสินใจได้ ทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (สุภาพรรณ รัตนภรณ์ และคณะ, 2543; เบนจมาศ อภิลิทธิกัญญา, 2546) ความสำเร็จของการปฏิบัติทางบัญชีบริหารมีผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิผลของการวางแผน การตัดสินใจที่ดี การบรรลุเป้าหมายในการควบคุม ตลอดจนประสิทธิภาพขององค์กรและผลการดำเนินงาน (สุธีรา ทิพย์วัฒน์พจนาน, พิชุร กาญจนพันธ์, สุขเกษม ลางกุลเสน, ณัฐนันท์ ฐิติยาปราโมทย์, และอนรรักษ์ อาทิตย์กวิน, 2555)

2. การใช้บัญชีบริหารเป็นรายด้าน พบว่า มีการใช้งานด้านการควบคุมและด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก โดยมีการใช้งานในด้านการควบคุมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวางแผน ซึ่งขัดแย้งกับสารทูล บัวขาว (2549) ที่พบว่า นักบัญชีธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเห็นด้วยกับการประยุกต์ใช้การบริหารด้านการควบคุม และด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง แต่สอดคล้องกับ มนูญชัย ธีระเอกนิษฐ์ (2552) ที่พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเห็นด้วยกับการมีประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้การบริหารด้านการวางแผน และด้านการควบคุม ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ในทางปฏิบัติการวางแผนและการควบคุม มีความเกี่ยวข้องกันอย่างลึกซึ้งยากที่จะแยกออกจากกัน ในการบริหารนั้นมุ่งประเด็นความสนใจทั้งช่วงของการวางแผนและการควบคุมจะช่วยให้การวิเคราะห์ง่ายขึ้น ซึ่งการวางแผนจะเป็นการกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย ส่วนการควบคุมนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมหรือสนับสนุนแผนที่ได้วางไว้และมีการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อช่วยในการบรรลุเป้าหมาย ข้อมูลย้อนกลับเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อขั้นตอนการวางแผนและการควบคุม การวางแผนจะเป็นตัวกำหนดการดำเนินการ เป็นตัวทำให้เกิดข้อมูลย้อนกลับ และข้อมูลย้อนกลับเป็นตัวผลักดันให้มีการวางแผนต่อไป

3. การใช้บัญชีบริหาร ด้านการตัดสินใจ มีการใช้งานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ สารทูล บัวขาว (2549) และ มนูญชัย ธีระเอกนิษฐ์ (2552) ที่พบว่า นักบัญชีธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เห็นด้วยกับการประยุกต์ใช้การบริหารด้านการตัดสินใจใน

ระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า การตัดสินใจนั้นเป็นเรื่องของการเลือกแนวทางปฏิบัติหรือแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุดจากหลาย ๆ ทางเลือก การตัดสินใจที่คืบคลานจึงต้องอาศัยข้อมูลและข่าวสารที่ถูกต้อง เพียงพอ ทันเวลา และตรงประเด็น ดังนั้น การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น จึงไม่อาจใช้เฉพาะข้อมูลการบริหารเพียงอย่างเดียว จำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ ตลอดจนข้อมูลด้านอื่น ๆ และข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง เช่น ข้อมูลข่าวสารจากภายนอก ข้อมูลจากหน่วยราชการ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ข้อมูลทางการตลาด เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจของผู้บริหาร โดยใช้ข้อมูลทางการบัญชีบริหาร มักจะพบกับปัญหามากในการใช้ข้อมูล ทำให้การตัดสินใจมีความเสี่ยง ซึ่งความเสี่ยงดังกล่าวอาจเกิดจากตัวข้อมูล วิธีการในการเสนอข้อมูล และผลกระทบจากปัจจัยภายนอก เช่น ภาวะเศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย เป็นต้น ดังนั้น การที่ผู้บริหารจะใช้ข้อมูลทางการบัญชีบริหารเพื่อการตัดสินใจ ก็ควรให้ความระมัดระวังและพิจารณาอย่างรอบคอบ ในลักษณะของข้อมูล ได้แก่ ความแน่นอนของข้อมูล ความทันสมัยของข้อมูล ความเชื่อถือได้ของข้อมูลเชิงคุณภาพ และความเกี่ยวข้องของข้อมูล นอกจากนี้ การตัดสินใจยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้บริหาร ซึ่งถ้าผู้บริหารไม่มีประสบการณ์หรือไม่มีความเชี่ยวชาญแล้ว ก็จะมีผลลำบากในการตัดสินใจในการดำเนินงาน จำเป็นต้องได้ข้อมูลจากการบัญชีบริหารและจากแหล่งอื่น ๆ ซึ่งข้อมูลที่ได้ต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ทันต่อเวลา และตรงประเด็นที่ต้องตัดสินใจ ซึ่ง Hilton (1999) ได้กล่าวว่า กิจกรรมของงานบัญชีบริหาร มีวัตถุประสงค์หนึ่งที

สำคัญ คือ การจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ และการตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญทั้งหมด ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้จากข้อมูลของการบัญชีบริหาร

4. การใช้บัญชีบริหารในกิจการ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการใช้งานบัญชีบริหารที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด คือ แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการบัญชีบริหารไม่ชัดเจน รองลงมาคือ ขาดการวางระบบบัญชีที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับสารทูลบัวขาว (2549) ที่พบว่า นักบัญชีธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เห็นว่าการประยุกต์ใช้บัญชีบริหารมีปัญหาและอุปสรรคโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีความเชื่อว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก เป็นธุรกิจขนาดเล็ก จึงไม่มีความจำเป็นต้องต้องมุ่งเน้นในเรื่องของการวางระบบการบัญชี และการวางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับบัญชีบริหารมากนัก นอกจากนี้ ยังอาจเกิดจากปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนในการจัดตั้งระบบบัญชีการเงินและบัญชีบริหาร การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประโยชน์และการนำข้อมูลบัญชีมาใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจ และมีข้อจำกัดของขนาดธุรกิจ จึงนับเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้ขาดแรงจูงใจในการที่จะลงทุนเพื่อระบบบัญชีและแนวทางปฏิบัติทางบัญชีบริหาร (ณัฏฐ์ วิไลสกุลยง, 2553)

5. ผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดสงขลา มีการใช้บัญชีบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านพบว่า มีการใช้งานด้านการควบคุมและด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก และด้านการตัดสินใจมีการใช้งานอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการใช้งานในด้าน การควบคุมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการ

วางแผน และด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการใช้บัญชีบริหารในกิจการ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคการใช้งานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการเปรียบเทียบการใช้บัญชีบริหารของผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีตำแหน่ง อายุ รูปแบบของกิจการ และจำนวนพนักงานที่ต่างกันมีการใช้บัญชีบริหารในกิจการด้านการควบคุม ด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจแตกต่างกัน สำหรับผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีการใช้บัญชีบริหารด้านการควบคุม และด้านการวางแผนที่แตกต่างกัน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีระยะเวลาที่ได้ประกอบธุรกิจที่ต่างกันมีการใช้บัญชีบริหารในกิจการด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. ผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงหรือจัดวางระบบบัญชีและแนวปฏิบัติด้านบัญชีบริหารให้มีความชัดเจน และเหมาะสมกับลักษณะการดำเนินธุรกิจขององค์กร เพื่อให้ได้ข้อมูลทางการบัญชีบริหารที่ถูกต้อง เหมาะสม เชื่อถือได้ และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจ

2. ผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรเน้นให้บุคลากรเห็นถึงความสำคัญของคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีบริหาร โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีบริหาร เพื่อให้ข้อมูลทางการบัญชีบริหารที่จัดทำขึ้นมีความ

น่าเชื่อถือ สามารถตอบสนองและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้งานของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี

3. จัดอบรมและพัฒนาเกี่ยวกับบัญชีของกิจการ ให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบัญชีบริหารให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอบรมความรู้เพิ่มเติมในด้านการวิเคราะห์ การจัดทำ และการนำเสนอข้อมูลทางบัญชี เพื่อให้กับบัญชีได้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความมั่นใจต่อการนำความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรให้การสนับสนุนและให้ความรู้ในการจัดทำและประยุกต์ใช้ข้อมูลทางการบัญชี เพื่อให้บริการแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดย่อมที่มีงบประมาณในการจัดจ้างบุคลากรจำกัด

5. สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้ การจัดทำข้อมูลบัญชีบริหาร และการนำเสนอข้อมูลบัญชีบริหารให้แก่ผู้ประกอบการหรือนักศึกษาด้านบัญชีของกิจการให้มากขึ้นในหลากหลายช่องทาง เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาทางธุรกิจ การจัดอบรมระยะสั้น การจัดทีมที่ปรึกษาด้านบัญชี และการกระจายความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ อินเตอร์เน็ต เป็นต้น

6. สถาบันการศึกษา ควรจัดการเรียนการสอนในเรื่องที่เกี่ยวกับการบัญชีบริหารทั้งด้านทฤษฎีและด้านการฝึกปฏิบัติงานจริงให้มากขึ้น โดยเน้นการนำความรู้ไปใช้ได้จริงในสถานประกอบการ

เอกสารอ้างอิง

- คมกฤษ ภาวสุทธิ์นันท์ และสุภาภรณ์ คงสวัสดิ์. (2554). การบัญชีบริหาร: บทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือสำหรับผู้นำองค์กรยุคใหม่. *วารสารนักบริหาร*, 31(3), 125-129.
- ณภัทร วิไลสกุลยง. (2553). ความแข็งแกร่งทางการเงินของธุรกิจ SMEs. *For Quality*, 17(151), 77-79.
- ดนัย เทียนพุฒ. (2542). แก่แก่และ SMEs: ทางรอดเศรษฐกิจประเทศไทย. *จุฬาลงกรณ์วารสาร* 11(43), 33-86.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2547). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักต์ดักท์.
- เบญจมาศ อภิสิทธิ์ภิญโญ. (2546). *การบัญชีบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ประภาพร เจริญวงศ์ตระกูล. (2548). การศึกษาทัศนคติของพนักงานเพื่อปรับปรุงระบบการจัดการความปลอดภัย (วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ประหยัด แซ่หลิม. (2547). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตธนบุรี (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- มนูญชัย ชีระกอนิชฐ์. (2552). ผลกระทบของประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2550). *การวิจัยเพื่อการบริหารงานอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- วัลลภ บัวชุม. (2552). การประยุกต์ใช้บัญชีบริหารในการบริหารธุรกิจรับเหมาก่อสร้างขนาดกลาง. *วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์*, 3(1), 65-70.
- วิมลพรรณ เลหาเจริญยศ. (2553). ความต้องการในการใช้ข้อมูลทางบัญชีของผู้บริหารของธุรกิจในเขตสวนอุตสาหกรรมเครือสหพัฒน์ ลำพูน (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมคิด จาตุศรีพิทักษ์. (2541, พฤศจิกายน). รัฐต้องสนับสนุนอย่างจริงจัง SMEs จึงตลอดรอดฝั่ง. *ฐานเศรษฐกิจ*, หน้า 9.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2552). *การบัญชีบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.
- สมเจตต์ ปันแก้ว. (2556). ความต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างในอำเภอเมืองเชียงใหม่ (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สารพุด บัวขาว. (2549). การประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารของนักบัญชีธุรกิจ SMEs ประเภทการผลิตสินค้าในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (การศึกษาค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม. (2543). *ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดมหาสารคาม*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2556). รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาด และ
ขนาดย่อม ปี2556. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.

สุธีรา ทิพย์วิวัฒน์พจนนา, พิฑูร กาญจนพันธ์, สุขเกษม ลางกุลเสน, ณัฐนันท์ จิตติยาปราโมทย์, และอนุรักษ
อาทิตย์กวิน. (2555). ความสำเร็จของการปฏิบัติทางบัญชีบริหารและผลการดำเนินงานของ
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเชรามีในจังหวัดลำปาง. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง,
1(1), 1-10.

สุภาพรรณ รัตนภรณ์, สุภาพร เชิงเอี่ยม, ดวงมณี โกมารทัต และ Bailes, J. (2543). การศึกษาแนวปฏิบัติ
ทางการบัญชีบริหารของอุตสาหกรรมไทย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ศิริกานันท์. (2550). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Hilton, R. W. (1999). *Managerial accounting* (4th ed.). New York: Mc Graw Hill Inc.

Yamane, T. (1976). *Applied sampling* (2nd ed.). New York: Academic Press.

ผลกระทบของสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์ บัญชีในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ต่อประสิทธิภาพการทำงาน

The effects of southern Thailand universities' accounting lecturers' competency in reference to the international education standards on working effectiveness

มัทนชัย สุธธิพันธุ์^{1*}, เสาวคนธ์ กลิ่นนาวิ², ศิริกาญจน์ ขวณิชสิทธิกุล², สุภาทิพย์ บุญภิรมย์², และ
สุดารัตน์ มะดีเยาะ²

Muttanachai Suttipun^{1*}, Saowakhon Klinnawee², Sirikan Chawalitsittikul², Supathip Boonphirom², and Sudarat Madiyoh²

Abstract

This study aims to investigate the level of competency in reference to the international education standards for accounting professionals and the level of working effectiveness of accounting lecturers working in southern Thailand universities, and to test the effect of their competency on the working effectiveness.

The population used in this study is accounting lecturers from universities in southern Thailand. Descriptive analysis and multiple regressions are used to analyze the data. The results reveal that the level of working effectiveness of the accounting lecturers in southern Thailand is at high level (3.97), while the level of all competencies, consisting of ethics (4.14), learning (4.19), skill (3.81), relations (4.09), and analysis (3.82), are also at high level. Moreover, there is a significantly positive effect of skill competency, analysis competency, and ethical competency on the level of their working effectiveness.

Keywords: *the International Education Standards, working effectiveness, accounting lecturers*

¹หลักสูตรบัญชี, ²หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ภาควิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ต.คอหงส์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90112

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: muttanachai.s@psu.ac.th)

รับบทความวันที่ 7 ธันวาคม 2559 รับลงตีพิมพ์วันที่ 16 เมษายน 2560

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาระดับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับอาจารย์สาขาการบัญชีและระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีระดับอุดมศึกษาภาคใต้และทดสอบผลกระทบของสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์บัญชีในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ต่อประสิทธิภาพการทำงาน ประชากรในการศึกษา คือ อาจารย์บัญชีจากมหาวิทยาลัยในภาคใต้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงพหุ ผลการศึกษา พบว่า ระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีในภาคใต้อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 3.97 ส่วนสมรรถนะด้านจริยธรรม อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 4.14 ด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 4.19 ด้านทักษะ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 3.81 ด้านความสัมพันธ์ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 4.09 และด้านการวิเคราะห์ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 3.82 นอกจากนี้ ผลการศึกษา พบว่า สมรรถนะด้านทักษะ สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ และสมรรถนะด้านจริยธรรมมีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีภาคใต้

คำสำคัญ: มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ, ประสิทธิภาพการทำงาน, อาจารย์บัญชี

บทนำ

ส่วนสำคัญของการประสบความสำเร็จขององค์กรมาจากการทำงานอย่างหนักของพนักงานในองค์กรเพื่อเป้าหมายสูงสุด โดยพนักงานถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์กร ดังนั้น การที่องค์กรประกอบไปด้วยพนักงานที่มีประสิทธิภาพในการทำงานจะเป็นส่วนสำคัญและยังทำให้องค์กรประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วและยั่งยืน การทำให้คนในองค์กรทุกกลุ่มมีประสิทธิภาพการทำงานสูงสุด คือ การพัฒนาสมรรถนะหรือความสามารถสูงสุด กลุ่มบุคลากรด้านการบัญชีก็เช่นกัน สภาวิชาชีพการบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์มีการกำหนดสมรรถนะหรือความสามารถให้กับบุคลากรผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 5 ด้าน คือ ด้านจริยธรรมผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชี ด้านการเรียนรู้ ด้านทักษะ ด้านความสัมพันธ์บุคคล และด้านการวิเคราะห์ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2555) นอกจากนี้ เนื่องจากวิชาชีพบัญชีเป็นหนึ่งในวิชาชีพที่ต้องมี

การเปลี่ยนแปลงเพื่อเตรียมตัวรองรับการเป็นส่วนหนึ่งในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 และมีการปรับปรุงเพื่อปรับมาตรฐานให้สอดคล้องกับบริบทของประชาคมอาเซียน โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การที่สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีให้มีสมรรถนะและความสามารถทัดเทียมกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน และเตรียมพร้อมเพื่อการแข่งขันที่ยิ่งรุนแรงขึ้น โดยผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีหมายรวมถึงบุคลากรในสาขาการบัญชีทุกกลุ่ม อาทิ นักเรียน นักศึกษาบัญชี อาจารย์บัญชี ผู้จัดทำบัญชี ผู้สอบบัญชีและหน่วยงานกำกับดูแลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น สภาวิชาชีพการบัญชีฯ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าและ

กรมสรรพากร เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การทดสอบอรรถิพลของสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต่อประสิทธิภาพการทำงานถูกจำกัดจากการศึกษาที่เกี่ยวข้องในอดีตตามกลุ่มที่การศึกษาต้องการ เช่น กลุ่มผู้จัดทำบัญชี (มัทนชัย สุทธิพันธุ์, สุนิสรา สุขสวัสดิ์, อนัญญา มาเจริญ, อมรรัตน์ เขียวพิทยามาศ, อรรถนธิรดา คงยาง, กนกนันท์ จุลเทพ, และสุภารัตน์ ไชยชนะ, 2557) กลุ่มนักเรียนนักศึกษาบัญชี (อัครวัฒน์ วัชรวิชานนท์ และศิลปพร ศรีจันทเพชร, 2556; มัทนชัย สุทธิพันธุ์ และคณะ, 2557) และกลุ่มผู้สอบบัญชี (เขวาลักษณ์ สุขวิบูลย์, 2549) แต่ไม่มีงานวิจัยใดที่ทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างของอาจารย์บัญชี ทำให้ไม่สามารถมีข้อสรุปเกี่ยวกับระดับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศและระดับประสิทธิภาพในการทำงาน รวมทั้ง ยังไม่มีการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศและระดับประสิทธิภาพในการทำงานจากกลุ่มอาจารย์บัญชี นอกจากนี้ การศึกษาในอดีตส่วนใหญ่ถูกจำกัดจากการศึกษาในส่วนพื้นที่เดียวเช่น ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ หรือระดับเขต แต่มีงานวิจัยส่วนน้อยที่ขยายความสำคัญของปัญหาในระดับภาคและระดับประเทศ

ดังนั้น จากปัญหาวิจัยข้างต้น การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ (1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับอาจารย์สาขาการบัญชีและระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ และ (2) เพื่อทดสอบผลกระทบของสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์บัญชีในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ต่อประสิทธิภาพการทำงาน ผลการศึกษาที่ได้จะนำมาตอบคำถามวิจัย

ดังนี้ (1) ระดับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับอาจารย์สาขาการบัญชีและระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีระดับอุดมศึกษาในภาคใต้เป็นอย่างไร และ (2) สมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์บัญชีในมหาวิทยาลัยในภาคใต้มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานหรือไม่ ถ้ามีในทิศทางใด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ การจุดประกายการศึกษาสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับอาจารย์สาขาการบัญชีและประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์บัญชีในระดับมหาวิทยาลัย รวมทั้ง การทดสอบอรรถิพลของมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศและประสิทธิภาพการทำงาน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสามารถเป็นฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานกำกับดูแลในการปรับปรุงและพัฒนาให้มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศดังกล่าวถูกใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอย่างแท้จริง ผลการศึกษายังสามารถใช้ประโยชน์ในการถูกใช้เป็นฐานข้อมูลในการทำวิจัยสำหรับผู้วิจัย อาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจต่าง ๆ เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้านี้ประกอบด้วย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี การพัฒนาสมรรถนะมาตรฐานการศึกษา วิธีการศึกษาวิจัย ผลการศึกษาและการอภิปรายผล และสรุปผลและข้อเสนอแนะ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้านี้ใช้ทฤษฎีความคาดหวังของ บลูม (วรารัตน์ สุวรรณไตรย์, 2554) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างระดับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับอาจารย์

สาขาการบัญชีและระดับประสิทธิภาพการทำงาน เนื่องจากเมื่ออาจารย์บัญชีมีระดับความรู้ความเข้าใจในสมรรถนะตามที่มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฯ กำหนดไว้แล้ว จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และนำองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างยั่งยืน โดยแนวความคิดของทฤษฎีความคาดหวังจะอธิบายการกระตุ้นที่ทำให้บุคคลทำสิ่งที่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ด้วยการมุ่งใจที่เหมาะสมและปรับเป้าหมายในส่วนบุคคลที่แตกต่างให้เข้ากับเป้าหมายขององค์กร นอกจากนี้ ทฤษฎีความคาดหวังยังสะท้อนระดับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฯ ในทุกสมรรถนะ อาทิ ทักษะด้านสติปัญญา ทักษะด้านเทคนิคทั่วไปและเทคนิคเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพ ทักษะส่วนบุคคล ทักษะในการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะด้านการจัดการทางธุรกิจและองค์กร และนักบัญชีมืออาชีพจะต้องมีการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ

เกณฑ์การจำแนกความคาดหวังตามทฤษฎีของบลูม (Bloom, 1980) แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยในแต่ละด้านมีการจำแนกระดับความสามารถจากต่ำสุดไปถึงสูงสุด เช่น ด้านพุทธิพิสัย เริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน นอกจากนี้ยังนำเสนอระดับความสามารถที่มีการปรับปรุงใหม่ตามแนวคิดของ Anderson and Krathwohl (2001) เป็น การจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analysing) การประเมินผล (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ด้านจิตพิสัย จำแนกเป็น การรับรู้ การตอบสนอง การสร้างค่านิยม การจัดระบบ และการ

สร้างคุณลักษณะจากค่านิยม ด้านทักษะพิสัย จำแนกเป็น ทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย ทักษะการเคลื่อนไหวด้วยสองส่วนหรือมากกว่าพร้อม ๆ กัน ทักษะการสื่อสารโดยใช้ท่าทาง และทักษะการแสดงผลพฤติกรรมทางการพูด

การศึกษาในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ส่วนใหญ่ใช้ทฤษฎีความคาดหวังของบลูมในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถหรือสมรรถนะและผลการดำเนินงานทั้งในรูปองค์กร หรือประสิทธิภาพการทำงาน อาทิ นงคราญ ช่างสาน และมัทนชัย สุทธิพันธุ์ (2558) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพร้อมของผู้สอบบัญชีในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และสงกรานต์ ไกรวงษ์ (2551) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นมืออาชีพในบริบทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร เป็นต้น

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอธิบายถึงส่วนประกอบของสมรรถนะของบุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยสมาชิกขององค์กรสหพันธ์นักบัญชีนานาชาติ (International Federation of Accountants: IFAC) จำเป็นต้องมี เพื่อให้ได้คุณสมบัติเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในการทำหน้าที่ฐานะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถประกอบอาชีพของตนได้ในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความสามารถซึ่งปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนได้ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2555) ได้กล่าวถึงสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับนักวิชาชีพบัญชีไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. สมรรถนะด้านจริยธรรมสำหรับนักวิชาชีพบัญชีเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพที่ต้องมีความชำนาญในศาสตร์ เช่น การคำนวณในเชิงประยุกต์ทางคณิตศาสตร์ การคำนวณทางสถิติ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยสามารถนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ในการจำลองการตัดสินใจในการทำงาน การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการบริหารจัดการความเสี่ยงภายในองค์กร และการควบคุมภายในการวัดมูลค่าของรายการที่ถูกต้องครบถ้วนเชื่อถือได้ การรายงานทางการเงิน การปรับปรุงบัญชีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชี การปฏิบัติตามกฎหมายในทางวิชาชีพบัญชี รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อบังคับอื่น ๆ ที่ได้มีการกำหนดไว้สำหรับนักวิชาชีพบัญชี

2. สมรรถนะด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด มีด้วยกัน 6 ระดับ คือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล ซึ่งด้านทักษะทางปัญญาหรือการเรียนรู้อย่างฉลาด ประกอบด้วย ความสามารถที่จะระบุกำหนดการได้มา การจัดระบบทางการบัญชี และเข้าใจในด้านสารสนเทศจากผู้อื่น และแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในยุคปัจจุบัน ความสามารถด้านการซักถาม ข้อสงสัยเชิงวิชาชีพทางการบัญชี การทำวิจัย การคิดอย่างมีเหตุผลและเชิงวิเคราะห์ในการนำไปสู่การทำวิจัยการให้เหตุผลและการวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ รวมทั้งความสามารถที่จะระบุใช้ในการแก้ไขปัญหาที่ไม่เป็นระบบในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน

3. สมรรถนะด้านทักษะ คือ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดการ โครงการ การจัดการบุคลากร และทรัพยากร และการตัดสินใจในการดำเนินกิจการและหน้าที่รับผิดชอบ ความสามารถที่จะจัดและแบ่งหน้าที่งาน พัฒนาศักยภาพ การมีภาวะผู้นำ

การพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพประกอบด้วย การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารโครงการ การบริหารทรัพยากรมนุษย์และการจัดหาแหล่งทรัพยากรทางการเงิน และการตัดสินใจความสามารถที่จะจัดระบบการบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน และมอบหมายงาน ในการจูงใจและพัฒนาบุคลากรในองค์กร รวมทั้งลักษณะความเป็นผู้นำสูง

4. สมรรถนะด้านความสัมพันธ์บุคคล คือ การมีทัศนคติ และพฤติกรรมความคิดของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เช่น จัดการตัวเอง ความคิดริเริ่ม อธิปไตย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานบัญชีให้เสร็จตามกำหนดเวลา ความสามารถที่จะเข้าร่วมการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสู่สากล พิจารณาการปรับใช้ค่านิยมทางการบัญชีจรรยาบรรณ และทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจในการทำงานภายในองค์กร และความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วย การบริหารจัดการที่มีทักษะ ใช้ในการบริหารจัดการตัวเอง การมีความคิดริเริ่ม การมีอธิปไตย และการเรียนรู้ ความสามารถที่จะเลือกและจัดลำดับทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด และสามารถจะจัดระบบการทำงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา ความสามารถที่จะคาดคะเนและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการพิจารณาค่าแห่งวิชาชีพ จริยธรรม และทัศนคติในการตัดสินใจ การสงสัยเยี่ยงมืออาชีพ

5. สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ การอยู่ร่วมกัน คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ความขัดแย้งจากการทำงานเป็นทีม การปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่มีวัฒนธรรม ภาษา ขนบธรรมเนียม หรือความคิดต่างกัน การเจรจาหาข้อสรุปหรือข้อตกลงใน

สถานการณ์ทางวิชาชีพทางบัญชี การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่าง การนำเสนอการพูดคุยการรายงานอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการเขียน การพูด ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตลอดจนการฟังและอ่าน รวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย ทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้คำปรึกษาข้อขัดแย้งหรือปัญหา ใช้ในการปรึกษาหารือ และแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น การทำงานเป็นหมู่คณะ ความหลากหลายในวัฒนธรรม เช่น ต่างเชื้อชาติ มีการทำงานในวัฒนธรรมต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เรียนรู้อย่างฉลาด การนำเสนออภิปราย รายงาน และป้องกันรูปแบบของการสื่อสารทางวาจา หรือลายลักษณ์อักษร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้ง การรับฟังและเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงความอ่อนไหวต่อความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรม

การพัฒนาสมมติฐานการศึกษา

การศึกษาผลกระทบของสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์บัญชีในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ต่อประสิทธิภาพการทำงานมีการพัฒนาสมมติฐานงานวิจัยไว้จำนวน 5 สมมติฐาน ตามประเภทสมรรถนะที่ถูกกำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ที่แบ่งประเภทของสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีออกเป็น 5 สมรรถนะ คือ สมรรถนะด้านจริยธรรมสำหรับนักวิชาชีพบัญชี สมรรถนะด้านการเรียนรู้ สมรรถนะด้านทักษะ สมรรถนะด้านความสัมพันธ์บุคคล และสมรรถนะด้านการวิเคราะห์ โดยคณะผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาจากงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิง ดังนี้

การทดสอบอิทธิพลของระดับสมรรถนะ

ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในด้านจริยธรรมสำหรับนักวิชาชีพบัญชีกับระดับประสิทธิภาพในการทำงาน โดย มัทนชัย สุทธิพันธุ์ และคณะ (2557); Sinlarat (2011) และ Steelyana (2012) พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างปัจจัยดังกล่าว เนื่องจากสมรรถนะด้านจริยธรรมมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชี โดยจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะถูกกำหนดให้สอนนักศึกษาบัญชีตั้งแต่รายวิชาแรก เพื่อให้ นักศึกษาทราบและเข้าใจในการปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในจริยธรรมเป็นอย่างดี และจากทฤษฎีความคาดหวังของ Broom (1980) ที่กล่าวว่าหลักเกณฑ์ด้านจิตพิสัย (จริยธรรม) ต้องสูงกว่าหลักเกณฑ์ด้านพุทธิพิสัย (ทักษะ การวิเคราะห์ การเรียนรู้ และความสัมพันธ์) และส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงาน แต่ Pongtancee (2008) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านจริยธรรมและระดับประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

H1: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระดับสมรรถนะด้านจริยธรรมสำหรับนักวิชาชีพบัญชี และระดับประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์บัญชี

การศึกษาในอดีตส่วนใหญ่ อาทิ Pongtancee (2008); Sinlarat (2011); Steelyana (2012) และ International Accounting Education Standards Board (2013) พบความสัมพันธ์ระหว่างระดับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในด้านการเรียนรู้และประสิทธิภาพในการทำงานบัญชี เนื่องจากสมรรถนะด้านการเรียนรู้นำไปสู่ ความรู้ความเข้าใจ การนำไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์การสังเคราะห์ และการประเมินผล รวมถึงความสามารถ

ที่จะระบุใช้ในการแก้ไขปัญหาที่ไม่เป็นระบบในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน ทำให้เกิดผลลัพธ์ด้านประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้น (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2555) อย่างไรก็ตาม มัทนชัย สุทธิพันธุ์ (2556) ไม่พบความสัมพันธ์ของสมรรถนะของผู้ทำบัญชีในด้านการเรียนรู้และความพร้อมของผู้ทำบัญชีไทยในการเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

H2: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระดับสมรรถนะด้านการเรียนรู้สำหรับนักวิชาชีพบัญชีและระดับประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์บัญชี

สมรรถนะด้านทักษะ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน และการตัดสินใจ โดยผลการศึกษาในอดีตพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระดับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในด้านทักษะกับระดับความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการศึกษาการบัญชีของประเทศไทย (Pongtane, 2008; Sinlarat, 2011; Steelyana, 2012; International Accounting Education Standards Board, 2013; Kunklaw, 2014) เนื่องจากรายวิชาบัญชีต้องอาศัยทักษะเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการจัดการในส่วนของการบันทึกรายการค้า การจำแนกแยกประเภทหมวดหมู่รายการค้า การสรุปผลการดำเนินงาน และการแปลความหมายข้อมูล โดยอาจารย์บัญชีต้องมีสมรรถนะด้านทักษะสูงเพื่ออธิบายและแสดงข้อมูลให้นักศึกษาเข้าใจและนำไปปฏิบัติตามที่มาตรฐานต่าง ๆ จากหน่วยงานกำกับดูแลได้กำหนดไว้ เช่น มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการต่าง ๆ มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เป็นต้น ดังนั้น การที่อาจารย์บัญชีมีสมรรถนะด้าน

ทักษะสูงจะทำให้มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้นเช่นกัน อย่างไรก็ตาม มัทนชัย สุทธิพันธุ์ (2556) ไม่พบอิทธิพลของระดับสมรรถนะของผู้ทำบัญชีในด้านทักษะกับระดับความพร้อมของผู้ทำบัญชีไทย ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

H3: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระดับสมรรถนะด้านทักษะสำหรับนักวิชาชีพบัญชีและระดับประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์บัญชี

สมรรถนะด้านความสัมพันธ์บุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีภายใต้มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ประกอบด้วย การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ ความสามารถในการพัฒนาตนเอง และความรับผิดชอบต่อองค์กรความรู้ัน ๆ การศึกษาในอดีตพบว่าสมรรถนะด้านความสัมพันธ์บุคคลมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ทำบัญชีในประเทศอินโดนีเซีย (Steelyana, 2012) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Pongtane (2008); Sinlarat (2011) และ Kunklaw (2014) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาการศึกษาไทยและสมรรถนะด้านความสัมพันธ์บุคคล เนื่องจากสมรรถนะด้านความสัมพันธ์บุคคลนำไปสู่ การจัดการตัวเอง ความคิดริเริ่ม อิทธิพล การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานบัญชีให้เสร็จตามกำหนดเวลา ความสามารถที่จะเข้าร่วมการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสู่สากล พิจารณาการปรับใช้ค่านิยมทางการบัญชี จรรยาบรรณและทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจในการทำงานภายในองค์กร และความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2555) โดยผลของการเพิ่มสมรรถนะด้านความสัมพันธ์บุคคลสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคนในองค์กรได้ อย่างไรก็ตาม Pongtane (2008) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านความสัมพันธ์บุคคลและระดับประสิทธิภาพในการ

ทำงาน ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จะทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว โดยมีสมมติฐาน ดังนี้

H4: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระดับสมรรถนะด้านความสัมพันธ์บุคคลสำหรับนักวิชาชีพบัญชีและระดับประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์บัญชี

สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ ประกอบด้วย การเลือก การประยุกต์ และการประเมิน แม้ว่าผลการศึกษาในอดีตจะไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในด้านการวิเคราะห์กับประสิทธิภาพการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (มัทนชัย สุทธิพันธุ์, 2556; Sinlarat, 2011; Pongtane, 2012) แต่ Steelyana (2012) พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว ณ ประเทศอินโดนีเซีย เนื่องจากการทำงานของอาจารย์บัญชีต้องมีสมรรถนะด้านการวิเคราะห์อย่างสูงเพื่อใช้ในการสอนนักศึกษา ประกอบกับรายวิชาใหม่ ๆ ทางการบัญชีที่เน้นการวิเคราะห์เป็นหลัก อาทิ งบการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน การบริหารต้นทุน การวางแผนและควบคุมภายใน สัมมนาการบัญชี และการวิจัยทางการบัญชี เป็นต้น จากที่กล่าวมาแล้วทำให้อาจารย์บัญชีที่มีสมรรถนะด้านการวิเคราะห์สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้มากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีความสามารถด้านการวิเคราะห์ ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

H5: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระดับสมรรถนะด้านการวิเคราะห์สำหรับนักวิชาชีพบัญชีและระดับประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์บัญชี

นอกจากนี้ การศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรควบคุมต่อความสัมพันธ์ระหว่างระดับสมรรถนะ

สำหรับนักวิชาชีพบัญชีและระดับประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์บัญชี จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ อายุของอาจารย์บัญชี และประสบการณ์การทำงาน ตัวอย่างเช่น ตัวแปรอายุของอาจารย์บัญชีต่อความสัมพันธ์ระหว่างระดับสมรรถนะสำหรับนักวิชาชีพบัญชีและระดับประสิทธิภาพในการทำงาน วัดผล บัวชุม (2554) พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว โดยผู้ทำบัญชีรุ่นใหม่ (อายุน้อยกว่า) จะมีระดับประสิทธิภาพการทำงานมากกว่าผู้จัดทำบัญชีรุ่นเก่า (อายุมากกว่า) แต่ในทางกลับกัน ชูศรี เทียศิริเพชร (2554) และ นฤมล สุมรรคา (2554) ไม่พบว่าอายุของผู้จัดทำบัญชีมีอิทธิพลต่อระดับประสิทธิภาพการทำงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะข้อจำกัดของการกระจายตัว เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อยและอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาใกล้เคียงกัน ทำให้ไม่พบความสัมพันธ์กับความพร้อม

งานวิจัยในอดีตส่วนใหญ่พบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีกับระดับประสิทธิภาพการทำงาน (วัดผล บัวชุม, 2554; และ นฤมล สุมรรคา, 2554) โดยการศึกษาของวัดผล บัวชุม (2554) พบว่าผู้จัดทำบัญชีที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่ามีระดับประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่าผู้จัดทำบัญชีที่มีประสบการณ์การทำงานที่มากกว่า เนื่องจากผู้จัดทำบัญชีที่มีประสบการณ์ทำงานมากนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งงานบริหารที่ต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่สามารถเตรียมความพร้อมต่อระดับประสิทธิภาพการทำงานได้ดีเท่ากับผู้จัดทำบัญชีที่มีประสบการณ์การทำงานที่น้อยกว่า แต่ในทางกลับกัน นฤมล สุมรรคา (2554) พบว่าผู้จัดทำบัญชีที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่ามีระดับประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่าผู้จัดทำบัญชีที่มี

ประสบการณ์การทำงานที่น้อยกว่า เนื่องจากแรงกดดันจากเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารระดับสูงเพื่อการแข่งขันในระดับสากลของกิจการทำให้ผู้บริหารด้านการบัญชี (ผู้จัดทำบัญชีที่มีประสบการณ์การทำงานที่มากกว่า) ต้องเรียนรู้และเตรียมความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงินมากกว่าพนักงานบัญชี (ผู้จัดทำบัญชีที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า)

H6: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างอายุและระดับประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์บัญชี

H7: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างประสบการณ์ทำงานและระดับประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์บัญชี

วิธีการศึกษาวิจัย

วิธีการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวัดค่าตัวแปร และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์บัญชีที่ทำงานในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตตรัง มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา โดยคณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 92 คน ข้อมูลที่ได้จากประชากรมาจากการส่งแบบสอบถามโดยจดหมายไปยังมหาวิทยาลัยเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบเรียบร้อยแล้วส่งกลับมายังคณะผู้วิจัยด้วยซอง

คิดแถมปีที่ส่งไปพร้อมกับจดหมายแบบสอบถาม

แบบสอบถามในการศึกษาคครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนสำคัญ คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์บัญชี ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน และวุฒิการศึกษาสูงสุด เป็นต้น ส่วนที่ 2 ระดับสมรรถนะของอาจารย์บัญชีด้านต่าง ๆ ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีโดยประยุกต์มาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตของ Sinlarat (2011) และส่วนที่ 3 ระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชี โดยประยุกต์มาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตของ Steelyana (2012) และ Nguyen and Gong (2012)

การศึกษาคครั้งนี้ประกอบด้วย 5 ตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปรตาม และ 2 ตัวแปรควบคุม กรณีตัวแปรอิสระ ศึกษาการวัดระดับสมรรถนะของอาจารย์บัญชีแบ่งออกเป็น 5 สมรรถนะย่อยตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ถูกนำมาใช้ในประเทศไทย โดยสภาวิชาชีพบัญชีฯ (Sinlarat, 2011) คือ สมรรถนะด้านจริยธรรม สมรรถนะด้านการเรียนรู้ สมรรถนะด้านทักษะ สมรรถนะด้านความสัมพันธ์บุคคล และสมรรถนะด้านการวิเคราะห์ โดยแต่ละสมรรถนะจะถูกแบ่งวัดจาก 10 คำถามย่อยโดยการวัดแบบ Likert Scale แบบ 5 ตัวเลือก (มัทนชัย สุทธิพันธุ์, 2556) กรณีตัวแปรด้านประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีประยุกต์มาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตของ Steelyana (2012) และ Nguyen and Gong (2012) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ งานสำเร็จทันเวลา ความน่าเชื่อถือได้ ผลงานได้มาตรฐานและให้คำปรึกษาแนะนำที่สมบูรณ์และถูกต้อง โดยประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์ทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับกระบวนการทำงานตามทฤษฎีของ Broom (1980) โดยทำการวัดแบบ Likert Scale แบบ

5 ตัวเลือก (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553) อาจารย์บัญชี เลือกตอบจาก 5 ระดับประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ คือ ระดับ 5 คือ มีระดับสมรรถนะ/ประสิทธิภาพสูงที่สุด (ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 ถึง 5.00 คะแนน) ระดับ 4 คือ มีระดับสมรรถนะ/ประสิทธิภาพสูง (ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 ถึง 4.20 คะแนน) ระดับ 3 คือ มีระดับสมรรถนะ/ประสิทธิภาพปานกลาง (ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 ถึง 3.40 คะแนน) ระดับ 2 คือ มีระดับสมรรถนะ/ประสิทธิภาพต่ำ (ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 ถึง 2.60 คะแนน) และ ระดับ 1 คือ มีระดับสมรรถนะ/ประสิทธิภาพต่ำที่สุด (ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 ถึง 1.80 คะแนน)

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์สาขาการบัญชีและระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชี ได้แก่ อายุของอาจารย์ และ ประสบการณ์การทำงาน (นฤมล สุวรรณ, 2554; วัลลภ บัวชุม, 2554) โดยอายุของอาจารย์บัญชี วัดจากอายุตามจำนวนปีของอาจารย์บัญชีผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนประสบการณ์การทำงานวัดจากจำนวนปีตั้งแต่เริ่มสอนหนังสือ

แบบสอบถามที่ได้รับกลับมา จำนวน 67 ชุด นำไปวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น

โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach Alpha Coefficient) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค เท่ากับ 0.763 ซึ่งสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์ที่กำหนดไว้โดย Cronbach (1995) เท่ากับ 0.60 แสดงว่าแบบสอบถามมีระดับความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับสูง

การศึกษาใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยวิธี ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และ ร้อยละถูกนำมาใช้ศึกษาลักษณะและระดับสมรรถนะอาจารย์บัญชีตามมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศและระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีจากมหาวิทยาลัยในภาคใต้ นอกจากนี้ การศึกษาใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณเพื่อทดสอบผลกระทบของสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์บัญชีในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ต่อประสิทธิภาพการทำงาน ดังสมการที่ 1 ส่วนสมการที่ 2 จะทดสอบผลกระทบของสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์บัญชีในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยมีตัวแปรควบคุม คือ ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุของอาจารย์บัญชี และ ประสบการณ์ทำงาน โดยมีสมการ ดังนี้

$$Y = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \epsilon \quad (\text{Model 1})$$

$$Y = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \beta_7 X_7 + \epsilon \quad (\text{Model 2})$$

Y = ระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชี

X₁ = สมรรถนะด้านการวิเคราะห์

X₂ = สมรรถนะด้านการเรียนรู้

X₃ = สมรรถนะด้านความสัมพันธ์บุคคล

X₄ = สมรรถนะด้านจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพ

X₅ = สมรรถนะด้านทักษะ

X₆ = อายุของอาจารย์บัญชี

X₇ = ประสบการณ์ทำงานของอาจารย์บัญชี

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 67 (ร้อยละ 72.8 ของแบบสอบถามจำนวน 92 ชุด) แบบสอบถามจากอาจารย์บัญชีที่ทำงานในมหาวิทยาลัยในภาคใต้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับอาจารย์สาขาการบัญชีและระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชี โดยผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศชายจำนวน 20 คน (ร้อยละ 29.9) และเพศหญิงจำนวน 47 คน (ร้อยละ 70.1) อายุเฉลี่ยของอาจารย์บัญชีในภาคใต้ เท่ากับ 40.08 ปี มีประสบการณ์ทำงานเฉลี่ยเท่ากับ 13.15 ปี อาจารย์บัญชีส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 57 คน (ร้อยละ 85.1) และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกจำนวน 10 คน (ร้อยละ 14.9) ในตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของระดับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับอาจารย์สาขาการบัญชีและระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีในภาคใต้ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 3.97 ซึ่งประสิทธิภาพการทำงานนำมาจากค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการทำงานจำนวน 4 ด้าน คือ งานสำเร็จทันเวลา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14) ความน่าเชื่อถือได้ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.21) ผลงานได้มาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.73) และให้คำปรึกษาแนะนำที่สมบูรณ์และถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80) โดยค่าเฉลี่ยแต่ละด้านของประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีก็อยู่ในระดับสูง ส่วนสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของอาจารย์บัญชี พบว่า (1) สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 3.82 (2) สมรรถนะด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 4.19 (3) สมรรถนะด้านความสัมพันธ์ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 4.09 (4) สมรรถนะ

ด้านจริยธรรม อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 4.14 และ (5) สมรรถนะด้านทักษะ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 3.81 ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของมัทนชัย สุทธิพันธุ์ และคณะ (2557) ที่พบว่า ระดับสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของผู้จัดทำบัญชีในภาคใต้ อยู่ในระดับสูงเช่นกัน

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ Variance Inflation Factor (VIF) เพื่อทดสอบความเกี่ยวพันและความสอดคล้องของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทุกตัวว่าเป็นตัวแปรเดียวกันหรือไม่ และมีความเป็นอิสระต่อกันหรือไม่ ซึ่งผลจากการทดสอบโดยใช้สหสัมพันธ์พบค่า VIF สูงสุด เท่ากับ 4.537 จากสมรรถนะด้านทักษะ (โดยค่า VIF ไม่ควรเกิน 10 (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553) และค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (t) ที่ใช้แต่ละตัวไม่เกิน 0.750 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไม่ใช่ตัวเดียวกัน มีความเป็นอิสระต่อกัน และสามารถนำไปใช้ทดสอบความสัมพันธ์ด้วย Multiple Regression Model ได้ และเมื่อทดสอบสหสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับอาจารย์สาขาการบัญชีและประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชี พบว่า สมรรถนะของอาจารย์บัญชีทุกด้านมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีที่ระดับ 0.01 แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุประสบการณ์ทำงาน และประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีอย่างเป็นนัยสำคัญ

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบผลกระทบของสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์บัญชีในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ ต่อประสิทธิภาพการทำงานในสมการที่ 1 และทดสอบผลกระทบของสมรรถนะตามมาตรฐาน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะตามมาตรฐานระหว่างประเทศ

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนฯ	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ระดับ
ประสิทธิภาพการทำงาน (Y)	3.97	.36	4.94	3.19	สูง
งานสำเร็จทันเวลา	4.14	.41	5.00	3.70	สูง
ความน่าเชื่อถือได้	4.21	.40	5.00	3.85	สูง
ผลงานได้มาตรฐาน	3.73	.32	4.80	3.40	สูง
ให้คำปรึกษาที่สมบูรณ์และถูกต้อง	3.80	.38	4.95	3.60	สูง
สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ (X1)	3.82	.36	5.00	3.20	สูง
สมรรถนะด้านการเรียนรู้ (X2)	4.19	.36	5.00	3.40	สูง
สมรรถนะด้านความสัมพันธ์ (X3)	4.09	.32	4.80	3.40	สูง
สมรรถนะด้านจริยธรรม (X4)	4.14	.33	5.00	3.67	สูง
สมรรถนะด้านทักษะ (X5)	3.81	.42	5.00	3.00	สูง

ตารางที่ 2 การทดสอบ Multicollinearity

	วิเคราะห์ (X1)	เรียนรู้ (X2)	ความสัมพันธ์ (X3)	จริยธรรม (X4)	ทักษะ (X5)	อายุ (X6)	ประสบการณ์ (X7)
Y	.586**	.314**	.538**	.658**	.688**	.130	.092
X1	1	.415**	.381**	.480**	.528**	.272*	.128
X2		1	.507**	.581**	.418**	.241	.045
X3			1	.733**	.723**	.270*	.100
X4				1	.673**	.282*	.100
X5					1	.166	-.032
X6						1	.313*
X7							1
VIF	3.692	1.263	3.826	4.266	4.537	1.059	1.233

** นัยสำคัญที่ระดับ < 0.01 , * นัยสำคัญที่ระดับ < 0.05

การศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์บัญชีในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ต่อประสิทธิภาพการทำงานควบคุมโดยปัจจัยควบคุม คือ อายุของอาจารย์บัญชีและประสบการณ์ทำงานในสมการที่ 2 โดยใช้ Multiple Regression Model ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษจากตารางที่ 3 สมการที่ 1 พบว่าสมรรถนะด้านการวิเคราะห์สมรรถนะด้านจริยธรรมและสมรรถนะด้านทักษะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีในภาคใต้ที่ระดับ 0.01 อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างสมรรถนะด้านการเรียนรู้ สมรรถนะด้านความสัมพันธ์บุคคล กับระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีในภาคใต้

กรณีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสมรรถนะด้านการวิเคราะห์กับระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีในภาคใต้ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตที่เกี่ยวข้องของ Steelyana (2012) เนื่องจากการทำงานของอาจารย์บัญชีในปัจจุบันนอกจากสมรรถนะด้านทักษะวิชาชีพบัญชีแล้ว อาจารย์บัญชีเองต้องมีสมรรถนะด้านการวิเคราะห์อย่างสูงเพื่อใช้ในการสอนนักศึกษา ประกอบกับรายวิชาใหม่ ๆ ทางการบัญชีเน้นการวิเคราะห์เป็นหลักอาทิงบการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน การบริหารต้นทุน การวางแผนและควบคุมภายใน สัมมนาการบัญชี และการวิจัยทางการบัญชี เป็นต้น จากที่กล่าวมาแล้ว ทำให้อาจารย์บัญชีที่มีสมรรถนะด้านการวิเคราะห์สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้มากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีความสามารถด้านการวิเคราะห์

กรณีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสมรรถนะด้านจริยธรรมกับระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีในภาคใต้ โดยผลการศึกษา

ที่ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตของมัทนชัย สุทธิพันธุ์ (2556) Sinlarat (2011) และ Steelyana (2012) เนื่องจากจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชี โดยจริยธรรมวิชาชีพฯ จะถูกกำหนดให้สอนนักศึกษาบัญชีตั้งแต่รายวิชาแรกเพื่อให้นักศึกษาทราบและเข้าใจในการปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้น อาจารย์สอนวิชาบัญชีจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชีดังกล่าวเป็นอย่างดี นอกจากนี้ Broom (1980) กล่าวว่าไว้ว่าหลักเกณฑ์ด้านจริยธรรม (ด้านจิตพิสัย) ต้องมีสูงกว่าหลักเกณฑ์ด้านพุทธิพิสัยที่ประกอบด้วย ทักษะ ความคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ และความสัมพันธ์บุคคล ทำให้ผู้ที่มีสมรรถนะด้านจริยธรรมที่สูงจะมีประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้นเช่นกัน

กรณีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสมรรถนะด้านทักษะกับระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีในภาคใต้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตที่เกี่ยวข้องของ Pongtanee (2008) Sinlarat (2011) Steelyana (2012) International Accounting Education Standards Board (2013) และ Kunklaw (2014) เนื่องจากรายวิชาบัญชีต้องอาศัยทักษะเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการจัดการในส่วนของกระบวนการค้า การจำแนกแยกประเภทหมวดหมู่รายการค้า การสรุปผลการดำเนินงาน และการแปลความหมายข้อมูล โดยอาจารย์บัญชีต้องมีสมรรถนะด้านทักษะสูงเพื่ออธิบายและแสดงข้อมูลให้นักศึกษาเข้าใจและนำไปปฏิบัติตามที่มาตรฐานต่าง ๆ จากหน่วยงานกำกับดูแลได้กำหนดไว้ เช่น มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการต่าง ๆ มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้

ประกอบวิชาชีพบัญชี เป็นต้น ดังนั้น การที่อาจารย์บัญชีมีสมรรถนะด้านทักษะสูงจะทำให้อาจารย์มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้นเช่นกัน

ผลการศึกษาจากตารางที่ 3 สมการที่ 2 มีการเพิ่มตัวแปรควบคุม 2 ตัวแปร คือ อายุของอาจารย์บัญชี และประสบการณ์การสอนของอาจารย์บัญชี ซึ่งผลการศึกษายังคงพบความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างเป็นนัยสำคัญระหว่างสมรรถนะด้านทักษะ สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ สมรรถนะด้าน

จริยธรรม และระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีในภาคใต้ โดยผลการศึกษาเหมือนกับผลการศึกษาในสมการที่ 1 อย่างไรก็ตามการศึกษาค้างนี้ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างสมรรถนะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สมรรถนะด้านการเรียนรู้ อายุของอาจารย์บัญชี ประสบการณ์การสอนของอาจารย์บัญชี และระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชี

ตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์เชิงพหุ

ตัวแปร	สมการที่ 1		สมการที่ 2	
	β	t (sig.)	β	t (sig.)
Constant	.851	1.902 (.042*)	.899	1.986 (.042*)
สมรรถนะด้านการวิเคราะห์	.278	2.754 (.008**)	.281	2.739 (.008**)
สมรรถนะด้านการเรียนรู้	.172	1.595 (.116)	.156	1.483 (.144)
สมรรถนะด้านความสัมพันธ์	.123	.864 (.391)	.140	.809 (.422)
สมรรถนะด้านจริยธรรม	.442	3.170 (.002**)	.503	3.164 (.002**)
สมรรถนะด้านทักษะ	.335	3.087 (.003**)	.345	3.018 (.004**)
อายุของอาจารย์บัญชี	-	-	.005	-1.049 (.301)
ประสบการณ์ทำงาน	-	-	.002	.796 (.429)
R Square	.614		.582	
Adjusted R Square	.623		.578	
F-value	13.096**		13.695**	

** นัยสำคัญที่ระดับ < 0.01, * นัยสำคัญที่ระดับ < 0.05

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากวัตถุประสงค์หลักเพื่อการศึกษาาระดับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ สำหรับอาจารย์สาขาการบัญชีและระดับประสิทธิภาพ

การทำงานของอาจารย์บัญชีระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ และทดสอบผลกระทบของสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์บัญชีในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ต่อประสิทธิภาพ

การทำงาน ผลการศึกษาพบว่า ระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 3.97 ส่วนสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของอาจารย์บัญชี พบว่า (1) สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 3.82 (2) สมรรถนะด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับสูงเท่ากับ 4.19 (3) สมรรถนะด้านความสัมพันธ์ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 4.09 (4) สมรรถนะด้านจริยธรรม อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 4.14 และ (5) สมรรถนะด้านทักษะ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 3.81 นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะด้านทักษะ สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ และสมรรถนะด้านจริยธรรม มีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชีภาคใต้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ที่ได้รับจากผลการศึกษา คือการนำผลของการศึกษาทดสอบผลกระทบของสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของอาจารย์บัญชีในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ต่อประสิทธิภาพการทำงาน ไปปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์บัญชี อาทิ การเพิ่มเครือข่ายการทำงานร่วมกันของอาจารย์บัญชี หรือเพิ่มการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาของจริยธรรมของอาจารย์สาขาการบัญชี ให้มากขึ้น ผลการศึกษานี้จะเป็นการจุดประกายการศึกษาสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับอาจารย์สาขาการบัญชีและประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์บัญชีในระดับมหาวิทยาลัย รวมทั้งการทดสอบอิทธิพลของมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศและประสิทธิภาพ

การทำงาน นอกจากนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวยังเป็นประโยชน์ต่อการเป็นฐานข้อมูลให้การศึกษาที่เกี่ยวข้องในอนาคต และผลจากการศึกษาสามารถเป็นข้อเสนอแนะให้แก่หน่วยงานกำกับดูแลมหาวิทยาลัยอาทิมหาวิทยาลัยสภามหาวิทยาลัยพระบรมราชูปถัมภ์และสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เพื่อความสามารถในการแข่งขันทั้งภายในและภายนอกประเทศได้

อย่างไรก็ตามข้อจำกัดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาถูกจำกัดไว้เพียงอาจารย์บัญชีในระดับมหาวิทยาลัยในภาคใต้เท่านั้น ทำให้ผลการศึกษาอาจคลาดเคลื่อนจากผลการศึกษากรณีการเก็บข้อมูลทั่วประเทศ เนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเก็บข้อมูลและงบประมาณการ ทำวิจัย นอกจากนั้น อาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อระดับประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์บัญชี ดังนั้น ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป คือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีและระดับประสิทธิภาพการทำงานระหว่างประเทศ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ นักศึกษาบัญชี ผู้จัดทำบัญชี หรือผู้สอบบัญชี ทั้งประเทศไทย รวมทั้งการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีและระดับประสิทธิภาพการทำงานระหว่างกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่สนใจ

เอกสารอ้างอิง

ชูศรี เทียศิริเพชร. (2554). สภาพปัจจุบันและความต้องการการพัฒนาการใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อการบริหารธุรกิจ ในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 1, 20-30.

- นงคราญ ช่างสาน และ มัทนชัย สุทธิพันธุ์. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพร้อมของครูบัญชีใน
อาชีวศึกษากับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 30(3), 24-34.
- นฤมล สุวรรณ. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของบุคลากรทางบัญชีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียน: กรณีศึกษาสถานประกอบการ จังหวัดสระบุรี. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ:
เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- มัทนชัย สุทธิพันธุ์. (2556). ความพร้อมและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของผู้จัดทำบัญชีไทยกับประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน: ข้อมูลการสำรวจจากผู้จัดทำบัญชีในจังหวัดสงขลา. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*,
35(138), 66-92.
- มัทนชัย สุทธิพันธุ์, สุนิสา สุขสวัสดิ์, อนุญา มาเจริญ, อมรรัตน์ เขียวพิทยามาศ, อรรถธิดา คงยาง,
กนกนันท์ จุลเทพ, และ สุภารัตน์ ไชยชนะ. (2557). ความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาสาขาวิชาการ
บัญชีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มี
ส่วนได้เสียสาธารณะ. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 31(2), 65-85.
- เยาวลักษณ์ สุขวิบูลย์. (2549). *ความรู้ ความคิดเห็น และผลที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติวิชาชีพ
บัญชี พ.ศ. 2547* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- วรรัตน์ สุวรรณไตรย์. (2554). *ทฤษฎีความคาดหวังของบลูม*. จาก <http://www.wararut2509.blogspot.com>.
- วัลลภ บัวชุม. (2554). ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชีไทยตาม IEG11 ของ
สหพันธ์นักบัญชีนานาชาติ. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 7(19), 27-38.
- สงกรานต์ ไกรวงษ์. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นมืออาชีพของนักวิชาชีพบัญชีไทยในบริบท
ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบภาษีอากร. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 24(72), 33-53.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). *มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบ
วิชาชีพบัญชี*. จาก http://www.fap.or.th/images/column_1359010350/IES%201.TH.pdf.
- อัศววัฒน์ รวิษขานนท์ และ ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2556). ผลกระทบจากการใช้มาตรฐานการรายงาน
ทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (NPAEs) ที่มีต่อการศึกษาระดับปริญญา
ตรีสาขาบัญชีในมุมมองของผู้สอนวิชาชีพบัญชี. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 9(24), 59-71.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: a revision
of Bloom's taxonomy of educational objectives*. New York: Longman.
- Broom, B. S. (1980). The new direction in education research: alterable variables. *The Journal of Negro
Education*, 49(3), 337-349.
- Cronbach, L.J. (1995). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper & Row.
- International Accounting Education Standards Board (IAESB). (2013). *The International Education
Standards for Accounting Professionals*. Retrieved from [http://www.wikipedia.org/wiki/
International_Federation_of_Accountants](http://www.wikipedia.org/wiki/International_Federation_of_Accountants)

-
- Kunklaw, R. (2014). *The readiness of accounting professionals toward AEC* (Master Thesis). Prince of Songkla University, Songkhla.
- Nguyen, A, & Gong, G. (2012). Vietnamese accounting reform and international convergence of Vietnamese accounting standards. *International Journal of Business and Management*, 7(10), 26-36.
- Pongtanee, P. (2008). *The characteristics of accounting graduates desired by organizations and authorities concerned with accounting* (Master Thesis). Dhurakij Pundit University, Bangkok.
- Sinlarat, P. (2011). *Study strategy by undergraduate standard framework*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Steelyana, E. (2012). *Preparing Indonesia skilled labor in the field of accounting, finance and capital market for ASEAN Economic Community 2015*. International Conference on Business, International Relation and Diplomacy (ICOBIRD).

มิติความเป็นหญิงกับกลไกของสังคมในกฤษณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้าน เมืองเพชรบุรี

Femininity and Social Mechanism in the Phetchaburi Version of Kritsana Son Nong Kham Klon

สุภาวดี เพชรเกตุ^{1*}

Supawadee Petket

Abstract

The Phetchaburi regional version of the literature Kritsana Son Nong Kham Klon contains teachings for unmarried women by presenting “socially expected femininity”: having a beautiful appearance and mind, having good manners, being a good housewife, displaying proper conduct, having moral principles, and legally earning a living. It also presents bad characteristics of women; having bad manners, and engaging in immoral activities, such as, engaging in prostitution. Women’s behaviors in accordance to social expectations are but for the satisfaction of men. The appropriate functions of women, as expected, are mechanized for social organization of living together happily.

Keywords: *Kritsana Son Nong, regional literature, gender*

บทคัดย่อ

วรรณกรรมเรื่องกฤษณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี เป็นวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสอนผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงาน โดยการแสดงให้เห็นมิติความเป็นหญิงตามที่สังคมต้องการ คือ มีรูปลักษณ์และจิตใจที่งดงาม มีกิริยามารยาทงดงาม มีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน รู้จักวางตัวให้เหมาะสม เป็นผู้มีความดี และประกอบ

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยธนบุรี ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: lovelovemeaw@hotmail.com)

รับบทความวันที่ 27 กันยายน 2559 รับลงตีพิมพ์วันที่ 25 มกราคม 2560

อาชีพสุจริต และได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่ไม่ดีของสตรี คือ มีมารยาททราม เกี่ยวข้องกับอบายมุข และเป็นหญิงโสเภณี การที่ผู้หญิงปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดก็เพื่อให้เป็นที่ถูกใจของผู้ชาย บทบาทที่เหมาะสมของผู้หญิงซึ่งกำหนดไว้นั้น เพื่อใช้เป็นกลไกในการจัดระเบียบสังคมให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

คำสำคัญ: ทัศนคติสอนน้อง, วรรณกรรมท้องถิ่น, เพศ

บทนำ

เพศ(Sex) หมายถึง ลักษณะทางร่างกายของผู้หญิงและผู้ชายในทางกายภาพ (วิระดา สมสวัสดิ์, 2549) เป็นลักษณะที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ มีเพียง 2 เพศ คือ เพศหญิงและเพศชาย ส่วนความเป็นเพศ (Gender) เป็นสิ่งที่สังคมกำหนดในเรื่องบทบาทหน้าที่ของหญิงชาย ภาพลักษณ์ผู้หญิงผู้ชายและความคาดหวังที่กำหนดว่าผู้หญิงผู้ชายควรเป็นอย่างไรในสังคม (พิมพ์วิทย์ บุญมงคล, นิกรณัฏฐ์ และแววรุ่ง นาวาบุญนิยม, 2553) ความเป็นเพศหญิงหรือชายเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างสังคมและเป็นการจัดการทางสังคมให้มีความแตกต่างระหว่างเพศในด้านต่าง ๆ ความเป็นเพศเป็นพฤติกรรมที่ต้องเรียนรู้ทางสังคมและมีความคาดหวังของสังคมที่สัมพันธ์กับเพศสองเพศ

ธรรมชาติแบ่งมนุษย์ไว้เป็นเพศชายและเพศหญิง ส่วนหน้าที่นั้นธรรมชาติไม่ได้แยกไว้ มนุษย์จึงตกลงกันเองแม้หน้าที่บางอย่างทั้งสองเพศสามารถทำได้เหมือนกัน แต่มนุษย์ต้องการความสะดวกสบายจึงตกลงแบ่งบทบาทหน้าที่กัน โดยอ้างความเหมาะสมด้วยพลังกำลังของชายหรือความละเอียดประณีตของผู้หญิง แต่เมื่อมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคมจึงต้องยอมรับกฎกติกาของสังคม การยอมรับกฎกติกาของสังคมก็คือ การยอมรับตามขนบธรรมเนียมประเพณีเดียวกันนั่นเอง ขนบธรรมเนียมประเพณีนั้นจะเป็นแบบแผนที่มนุษย์ยึดถือในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคม

ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิธีการจัดระเบียบสังคมแบบหนึ่ง สิ่งที่สำคัญในการจัดระเบียบสังคม คือ การจัดเกลาทางสังคม (Socialization) ซึ่งทำให้นักคนมีลักษณะที่เป็นไปตามแนวทางที่สังคมต้องการ

วรรณกรรมเป็นสื่อหนึ่งที่ถูกใช้ในการจัดเกลาคนในสังคมให้อยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีที่สังคมต้องการ เมื่อศึกษาวรรณกรรมจะทำให้ทราบถึงสิ่งที่สังคมในระยะเวลาที่ร่วมสมัยกับวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ ต้องการหรือเห็นว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมเป็นอย่างไร เช่น สุภาษิตสอนหญิงของสุนทรภู่ได้แสดงให้เห็นมิติความเป็นหญิงและความเป็นชายในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นว่า คาดหวังและยกย่องผู้หญิงที่มั่นคงในความรัก ถ้าผู้หญิงคนใดจิตใจรวนเรจะมีหลายรักจะถูกสังคมตำหนิ เพราะถือว่าเป็นความประพฤติที่ไม่เหมาะสม ในขณะที่ผู้ชายนั้นสามารถมีภรรยาได้หลายคน โดยที่สังคมไม่ถือว่าเป็นความประพฤติที่ไม่เหมาะสม ลักษณะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงโอกาสในการเลือกคนรักของชายหญิงไม่เท่ากัน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมเป็นสิ่งที่สะท้อนประสบการณ์ชีวิตในยุคสมัย ไม่ว่าจะเป็นกวีจะจงใจหรือไม่ก็ตาม จนกล่าวได้ว่า วรรณกรรมเป็นคัมภีร์แห่งยุคสมัย (วิทย์ ศิวะศรียานนท์, 2531) เนื่องจากเป็นภาพถ่ายชีวิตของยุคสมัยนั่นเอง

นอกจากวรรณกรรมเรื่องสุภาษิตสอนหญิง ซึ่งเป็นวรรณกรรมราชสำนักได้สะท้อนให้เห็นมิติ

ความเป็นหญิงและความเป็นชายดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีวรรณกรรมท้องถิ่นหลายเรื่องที่แสดงให้เห็นมิตีความเป็นหญิงและชาย อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของคนในสังคมต่อพฤติกรรมของหญิงและชาย ดังเช่น วรรณกรรมเรื่องภณณาสอนนึ่งคําลอน ฉบับขาวบ้านเมืองเพชรบุรี ซึ่งมีเนื้อเรื่องกล่าวถึง ภณณาซึ่งมีอายุ 19 ปีและน้องสาวชื่อ ศรีสุวรรณ มีอายุ 15 ปี ทั้งสองพี่น้องมีเชื้อสายพราหมณ์อาศัยอยู่เมืองเชษฐธานี พ่อแม่ของทั้งสองคนเสียชีวิตและต้องสูญเสียทรัพย์สมบัติทั้งหมด ภณณาจึงพาศรีสุวรรณระหกระเหินและได้ไปอาศัยอยู่กับตายายคู่หนึ่ง ตายายคู่นี้ไม่ได้มีฐานะร่ำรวย แต่มีน้ำใจที่จะอุปการะหญิงสาวทั้งสองคน ภณณาซึ่งเป็นพี่สาวได้รับการอบรมสั่งสอนมาอย่างดีเนื่องจากอยู่ในสกุลพราหมณ์ก็ได้ส่งสอนน้องสาวตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในเรื่องความประพฤติ กิริยามารยาท การแต่งกาย ฯลฯ เพื่อให้สามารถอาศัยอยู่กับตายายได้อย่างมีความสุข วรรณกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของคนในสังคมว่าผู้หญิงที่ดีควรมีคุณลักษณะเช่นใด วรรณกรรมเรื่องนี้มีลักษณะเด่นตรงที่เป็นวรรณกรรมที่คนในท้องถิ่นเขียนขึ้น จึงเป็นมุมมองแบบชาวบ้านมิใช่มุมมองแบบราชสำนักดังเช่นวรรณกรรมสอนหญิงเรื่องอื่น ๆ อีกทั้งภาษาและสำนวนที่ใช้ก็เป็นแบบชาวบ้านที่ใช้คำง่ายและสื่อความชัดเจนตรงไปตรงมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์มิตีความเป็นหญิงในภณณาสอนนึ่งคําลอน ฉบับขาวบ้านเมืองเพชรบุรีกับกลไกในการจัดระเบียบสังคม

วิธีการวิจัย

วิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับมิตีชายหญิงใน

วรรณกรรมและศึกษาวรรณกรรมเรื่องภณณาสอนนึ่งคําลอน ฉบับขาวบ้านเมืองเพชรบุรีอย่างละเอียดแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์มิตีความเป็นหญิงที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องภณณาสอนนึ่งคําลอน ฉบับขาวบ้านเมืองเพชรบุรี

ผลการวิจัย

เมื่อก้าวถึงเรื่องภณณาสอนนึ่ง คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงภณณาสอนนึ่งคำฉันทพระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ที่ไพเราะงดงามด้วยชั้นเชิงทางวรรณศิลป์แต่ยังมีวรรณกรรมเรื่องภณณาสอนนึ่งฉบับขาวบ้านที่น่าสนใจอีกฉบับหนึ่ง คือ ภณณาสอนนึ่งคําลอน ฉบับขาวบ้านเมืองเพชรบุรี

วรรณกรรมเรื่องภณณาสอนนึ่งคําลอน ฉบับขาวบ้านเมืองเพชรบุรีเป็นเอกสารสมุดไทยขาวเขียนด้วยหมึกดำ อยู่ในความครอบครองของนาง ประจวบ สุทธิวนิช ชาวจังหวัดเพชรบุรี สมุดไทยเล่มนี้ “คุณน้อย” ซึ่งเป็นภิกษุเป็นผู้สร้าง (ธนุ บุญยรัตพันธุ์, 2523) ธนุ บุญยรัตพันธุ์ ได้ค้นฉบับแล้วนำมาปริวรรตเผยแพร่ด้วยเห็นว่ายังไม่มีผู้ใดปริวรรตและพิมพ์เผยแพร่มาก่อน เนื่องด้วยพบค้นฉบับที่จังหวัดเพชรบุรีและเป็นวรรณกรรมที่ใช้ถ้อยคำเข้าใจง่ายแบบชาวบ้านจึงต่อท้ายชื่อเรื่องว่า “ฉบับขาวบ้านเมืองเพชรบุรี”

วรรณกรรมเรื่องนี้มีความโดดเด่นเนื่องจากมีเนื้อหามุ่งสอนผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานแตกต่างกับวรรณกรรมเรื่องภณณาสอนนึ่งฉบับอื่น ๆ ที่มุ่งสั่งสอนผู้หญิงที่แต่งงานมีครอบครัวแล้ว ผลการศึกษาวรรณกรรมเรื่องภณณาสอนนึ่งคําลอน ฉบับขาวบ้านเมืองเพชรบุรี พบผลการศึกษา 2 ประเด็น คือ มิตีความเป็นหญิงในภณณาสอนนึ่งคําลอน ฉบับขาวบ้านเมืองเพชรบุรี และกลไกการ

ควบคุมสังคมผ่านภคณาสอนน้องคำกลอน ฉบับ
ชาวบ้านเมืองเพชรบุรี รายละเอียดดังนี้

1. มิติความเป็นหญิงในภคณาสอนน้อง คำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี

จากการศึกษาวรรณกรรมคำสอนเรื่อง
ภคณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมือง
เพชรบุรี แสดงให้เห็นถึงความเป็นหญิง โดยใช้เพศ
กำเนิดเป็นเครื่องกำหนดบทบาทและหน้าที่ได้อย่าง
ชัดเจน ในวรรณกรรมเรื่องนี้ได้แสดงให้เห็นถึง
บทบาทและหน้าที่ของความเป็นหญิงที่สังคม
ยอมรับและไม่ยอมรับ ดังรายละเอียดที่จะกล่าว
ต่อไปนี้

อันเชษฐานารีศรีโสภา

ชั้นษาอายุสิบเก้าปี

ช่างงามรูปงามโฉมสมกริยา

งามทั้งจิตเจียมสงวนไม่ลวนลาม

ขนิษฐานารีอันมีศักดิ์

จำเรียดาเกมหาประชาชน

...

ถึงเงินทองข้าไทใช้ติดตาม

ยังไม่เท่ากริยาและพาที

...

จงเสียมเตรียมใจแม่โฉมศรี

ถึงงามรูปงามทรัพย์ไม่นับงาม

1.1 บทบาทและหน้าที่ของความเป็นหญิง

ที่สังคมยอมรับ ภคณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาว
บ้านเมืองเพชรบุรี แสดงให้เห็นว่าสังคมได้กำหนด
บรรทัดฐานให้ผู้หญิงประพฤติปฏิบัติในด้านต่าง ๆ
เพื่อแสดงความเป็นหญิงตามบทบาทที่สังคม
ต้องการไว้ทั้งหมด 6 ประการ ได้แก่ รูปลักษณ์
งดงาม มารยาทงดงาม การเป็นแม่บ้านที่ดี การวางตัว
เหมาะสม การเป็นผู้มีคุณธรรม และการเลี้ยงชีพ
สุจริต ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.1 รูปลักษณ์งดงาม ภคณาสอนน้อง
คำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี กล่าวถึงความ
งามของนางภคณาและศรีสุวรรณไว้ว่า

ชื่อภคณาทรงโฉมประโลมศรี

สวัสดีโสภาสง่างาม

งามวาจาไพเราะไม่หยาบหยาม

บุญงามตามวงศ์แห่งพงศ์ตน

นรลักษณ์ลือทั่วทุกแห่งหน

ทุกตัวคนมิได้เว้นสวาทวาย

ถึงไม่งามก็คงงามนะโฉมศรี

สวัสดีงามจริงทุกสิ่งอัน

กริยาพาที่สิ่งทั้งสาม

สุจริตทั้งสามนั้นงามจริง

(ธนู บุญยรัตพันธุ์, 2523)

ภคณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้าน
เมืองเพชรบุรี ได้กล่าวถึงความเป็นหญิงที่เด่นชัด
ตั้งแต่ต้นเรื่องประการหนึ่ง คือ การมีรูปลักษณ์ที่

งดงาม แสดงให้เห็นว่าสังคมช่วยกันหล่อหลอมให้
ผู้หญิงนิยมชมชอบความงามของรูปลักษณ์ภายนอก
แต่อย่างไรก็ตามสังคมก็ยังเห็นว่าความงามด้าน

รูปลักษณะไม่เที่ยงแท้เป็นเพียงสิ่งที่ลวงตา ดังนั้น ความงามที่ผู้หญิงจำเป็นต้องมีอีกประการหนึ่ง คือ กิริยา วาจา และจิตใจที่งดงาม หรือที่เรียกว่า สุจริต 3 หมายถึง ความประพฤติชอบ 3 ประการ ได้แก่ กาย สุจริต หมายถึง ความประพฤติชอบทางกาย วาจาสุจริต หมายถึง ความประพฤติชอบทางวาจา และโมโนสุจริต หมายถึง ความประพฤติชอบทางใจ (กมล

ตันจินวัฒนกุล, 2555)

1.1.2 มารยาทงดงาม ภณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี กล่าวถึงความเป็นหญิงที่จะต้องเป็นผู้ที่มีมารยาทงดงามทั้งในที่สาธารณะและที่ส่วนตัว ทั้งกิริยาการกิน การเดิน การนั่ง การนอน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จางามสรรพจงระงับสำเนียงเล่า
อย่าเปื้อนใหญ่ใส่หมดหัวนี้มือ
อย่าหงายหน้าอย่าปากรับคำเข้า
นิ้วมือเล่าเป็นข้าวอย่ากริดกราย

เมื่อกินข้าวอย่าพูดกันหาหือ
เขาจะลือไยไฟให้ได้อาย
ทั้งลิ้นเล่าอย่าแลบให้ยัศสาย
อย่าเปื้อนป้ายไปทั่วเหมือนถั่ววง

...

อย่าดัดจริตกริดเคินเกินระเบียบ
ไม่ดีแท้เจ้าแม่อย่าแสทำ
อย่าทำอย่างกางเทาก้าวให้หนัก
อย่าขนาดแขนแอ่นเอวให้ออกคิง

แม้จะเหยียบข้าวของเขาหกคว่ำ
จะงามล้ำเกินสาวชวดควอชิง
เสียงประจักษ์ตึงตังคังผางผิง
อย่าทะลึ่งลนลานเป็นคนคง

...

อย่านอนหงายเท้าซ้ายกายเท้าขวา
อย่าแยกขาเท้าอศกไม่จำรูญ

เอามือซ้ายกายหน้าราศีสูญ
จงอนุกุลฟงที่พี่รำพัน

...

อย่านั่งตั่งเข้าเข้าทับถัน
จะเสี้ยนยานย้อยคล้อยระกำ

ของสำคัญจงสงวนแม่งามขำ
เป็นรอยชำรุดไม่มีนวล

(ชนู บุญยรัตพันธุ์, 2523)

จากตัวอย่างบทร้อยกรองที่ยกมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสังคมให้ความสำคัญกับกิริยา มารยาทของผู้หญิง ต้องการให้ผู้หญิงมีกิริยามารยาทที่เรียบร้อยทั้งต่อหน้าผู้อื่น เช่น ในการรับประทานอาหาร การเดิน การนั่ง และในที่ส่วนตัว เช่น การ

นอน เป็นต้น

1.1.3 การเป็นแม่บ้านที่ดี ภณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี ได้กล่าวเน้นย้ำถึงคุณสมบัติความเป็นแม่บ้านแม่เรือนของผู้หญิงไว้เป็นอย่างมาก โดยกล่าวเน้นย้ำว่าผู้หญิงจะต้องเป็น

ผู้ดูแลบ้านเรือนตั้งแต่ในบ้าน ในครัว รวมทั้งบริเวณ รอบ ๆ บ้านอีกด้วย ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

หม้อข้าวต้มแกงที่แล้วการ	อย่านั่งนานล้างรดหมดมดทิน
อย่าวางทิ้งกลิ้งเกลื่อนบนเตาไฟ	จงคว้าไว้ให้เป็นแม่โถมฉิน
จงปิดเป่าเข้าฝุ่นที่ราคิน	เสียให้สิ้นเกลี้ยกวาดสะอาดตา
...	
.....	กินแล้วอย่าคว่นวังแร่ไป
จงดูแลน้ำทำกระยาหาร	คอยจัดการเก็บงาอย่าไถล
กวาดแผ้วแล้วเจ้าจึงค่อยไป	ประคุมคิปิดไว้ให้มั่นคง
...	
เจ้าอยู่เรือนดูแลเป็นแม่เรือน	อย่าแซะเขื่อนเทียวไปนะ โถมศรี
ของสิ่งใดวางไว้เห็นไม่ดี	จงเก็บไว้ในที่ที่ควรการ
...	
อย่าเกียจคร้านการทรรชนเห็นแก่นอน	จงผันผ่อนจัดแจงแต่งหย้าเรือน
...	
.....	หลังคาสันเป็นช่องมองสวรรค์
ทั้งเพื่องฟากดวงไม่เป็นอัน	เสาเซเหหันเป็นรังกา
ทั้งขันน้ำก็ดำเหมือนกระบวย	ดูไม่สวยเสียหญิงทุกสิ่งสา
...	
หยากเยื่อฝอยได้ถุนมี	รกเต็มทีแทบจะถึงซึ่งพื้นเรือน
ทั้งแฝกคาหญ้าปกอกรกชัญ	ขึ้นแออันเหลือดีไม่มีเหมือน
แต่หนทางทางเท้าก้าวขึ้นเรือน	ทั้งแฝกคาหญ้าเกลื่อนไม่มีทาง
แมื่อยอดหญิงจริงจำคำของพี่	แต่ล้วนคือจตรองอย่ามองหมาง

(ธนู บุญรัตพันธุ์, 2523)

จากคำประพันธ์เรื่องกฤษณาสนนึ่ง ค่ำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี แสดงให้เห็นว่าสังคมต้องการให้ผู้หญิงมีคุณสมบัติเป็นแม่บ้าน

แม่เรือน กล่าวคือจะต้องไม่นิยมชมชอบในการเที่ยวเตร่ไปบ้านผู้อื่น จะต้องอยู่บ้านคอยดูแลบ้าน โดยเฉพาะเรื่องการหุงหาอาหารและการทำความสะอาด

สะอาดบ้าน กล่าวได้ว่าจะต้องมีความสามารถในการดูแลและจัดการงานบ้านทุกอย่างได้อย่างสมบูรณ์ การสอนให้ผู้หญิงมีคุณสมบัติเป็นแม่บ้านแม่เรือนนั้น เพราะหวังว่าในอนาคตเมื่อแต่งงานออกเรือนไปแล้วจะเป็นผู้หญิงที่ดีสามารถดูแลบ้านเรือน

พร้อมทั้งดูแลลูกและสามีได้

1.1.4 การวางตัวเหมาะสม ภณณาสอน-

น้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี ได้สอนให้ผู้หญิงรู้จักวางตัวต่อผู้อื่นให้เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นต่อผู้อาวุโส เพศตรงข้าม และเพื่อนบ้าน ดังต่อไปนี้

.....

จงเคารพบนอบมธุรส

อย่ายืนจ้ำทำท่าเป็นลาวเวียง

ผู้ใหญ่พูดแล้วอย่าแข่งแต่งการม

จงฟังหูไว้หูคอยดูไป

...

รู้เคารพบนอบยสุทรวอน

ทั้งยายย่าตาปู่ท่านผู้ใหญ่

...

ที่จะสอนอ่อนละมุนเพ็ชรุ่นสาว

शनักมักได้คู่อยู่ประคอง

ตีนนักมักเก้อละเมอเปล่า

แมงภูพานรานกลีบให้อัปรา

...

เมื่อเจ้าเรือนไม่อยู่ไปสู่หา

ท่านไม่อยู่อย่าจู้ขึ้นไปนั่ง

...

ถ้าของหายแล้วลืบจะอับปาง

บางทีพ่อแม่เจ้าบ้านพาลพาไล

เราไม่อยู่ของหายไปหลายสิ่ง

...

โบราณว่าพรหมจารีย์

เห็นผู้ใหญ่แล้วอย่าเส่นั่งแกล่เคียง

อย่ายักยกลอยหน้าเขาวัวเถียง

จะผิดเถียงเขาจะโห่วิ่งโร่ไป

เขาไม่ชมหรือทนายอย่าสงสัย

เจ้าอย่าได้สื้อแสรังแข่งวาทา

ทั้งบิดามารดรก็กลัวเกรง

ท่านว่าไรมิได้โกงทำโจงเงง

สนุกนักมักฉาวขึ้นเป็นสอง

เสนักมักมีท้องนะน้องอา

งานนักมักเศร้าเหมือนบุปผา

กานดาแม่จตุรกีนี้กคนึง

จะพูดจาตรงตรงของหน้าหลัง

จงหยุดยั้งเสียก่อนค่อยผ่อนปรน

อนงค์นางแม่จตุรตรงให้เห็นจริง

ทำเล โกลโจทว่าหาผู้หญิง

เพราะผู้หญิงเข้าบ้านก็พาลเอา

คือหญิงดีบริสุทธิ์ทุกสิ่งสรรพ

สงวนนามตามจาริตพรมจรรย์

...

นิสัยสาวเจ้าอย่าเดินคนเดียวดาย

มีเพื่อนสองน้องนางจึงค่อยไป

หนุ่มกับสาวพลเข้าหาทักหา

อย่าพูดจาปราศรัยให้พ้นคน

อย่ากล่าวคำทำเนียบเป็นคำนัย

อย่าหยุดยั้งนั่งนานให้เนิ่นช้า

บุรุษนั้นมิได้ต้องประคองกร

ราศีกายเพื่อนบ้านท่านสงสัย

ได้กัณภัยนิทาประชาชน

อย่าซุบซิบขยิบตาไม่เป็นผล

พูดกันให้พ้นคนนิทา

พูดสิ่งใดอย่าให้เป็นปัญหา

ครหาหาคือจะมีควา

(ธนู บุญยรัตพันธุ์, 2523)

มิติความเป็นหญิงในเรื่องกฤษณาสนนึ่งคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี ได้สอนให้ผู้หญิงรู้จักวางตัวต่อผู้อื่นให้เหมาะสม โดยจะต้องเคารพผู้อาวุโส ไม่แสดงกิริยาอันไม่เหมาะสมไม่ควรต่อท่าน เช่น ไม่นั่งเสมอผู้อาวุโส ไม่ยื่นคำสัพริษะ ผู้อาวุโส ไม่พูดจาแข่งหรือโต้เถียงผู้อาวุโสกว่า สำหรับการวางตัวต่อผู้อื่นโดยเฉพาะเพศตรงข้าม รวมทั้งเพื่อนบ้าน ได้สอนว่าผู้หญิงไม่ควรที่จะไปที่ใดตามลำพังควรมีเพื่อนไปด้วยและไม่ไปที่ใดกับผู้ชายโดยลำพังสองต่อสอง อีกทั้งไม่ควรอยู่กับผู้ชายในที่ลับตาคน รวมไปถึงไม่แสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะการส่งสายตาดูยั่ววนและการพูดจาสองแง่สองง่ามให้สามารถตีความไปในแง่ลบได้ นอกจากนี้แล้วไม่ควรขึ้นไปบนบ้านผู้อื่น โดยที่ไม่มีเจ้าของบ้านไม่ว่าจะเป็นบ้านของเพื่อนชายหรือเพื่อนหญิงก็ตาม ควรจะไปมาหาสู่ในเวลาที่มีพ่อแม่หรือญาติของเขายู่ที่บ้าน อีกทั้งเมื่อไปแล้วก็ไม่ควรจะนั่งอยู่เป็นเวลานาน เมื่อเสร็จธุระของตนแล้วก็ควรกลับมาบ้านของตนเอง กล่าวโดยสรุปคือผู้หญิงต้องมีกิริยาที่พอเหมาะพองามไม่ทำหน้าตาบูดบึ้งตึงตัง แต่ก็ไม่ใช่เฮฮาอึมหมามากจนเกินไป

วิธีการปฏิบัติตนของผู้หญิงดังที่กล่าวมานี้ เป็นการสอนเพื่อให้ผู้หญิงรู้จักวางตัวให้เหมาะสม และเพื่อป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามหรือเหตุร้ายอันเกิดจากการถูกล่วงละเมิด กล่าวคือ เมื่อผู้หญิงปฏิบัติตนดังกล่าวแล้วจะไม่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ประพฤติไม่เหมาะสมต่อผู้อาวุโสและมีกิริยาในการเชิญชวนผู้ชายให้มาหาตนเอง ที่สำคัญที่สุด คือ การไม่เปิดช่องว่างให้อยู่สองต่อสองกับผู้ชายหรือใกล้ชิดกันมากเกินไป ซึ่งเป็นการตัดไฟตั้งแต่ต้นลม ถือได้ว่าเป็นการป้องกันตนเองที่ดีที่สุด เพราะสังคมเห็นว่าพรหมจรรย์ของผู้หญิงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้หญิงจะต้องรักษาไว้

1.1.5 การเป็นผู้มีคุณธรรม คุณธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องกฤษณาสนนึ่งคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี คือ ความกตัญญูและความซื่อสัตย์ ในวรรณกรรมเรื่องนี้เน้นให้เห็นว่าคุณธรรมที่ผู้หญิงจะต้องมี คือ ความกตัญญู เพราะในเรื่องนี้กฤษณาและศรีสุวรรณเป็นกำพร้า ต้องมาขออาศัยตายายคู่หนึ่งจึงต้องรู้จักกตัญญูต่อผู้ให้อาศัย โดยกฤษณาสนนึ่งสาวของตน ดังนี้

เรตคยอกจกขบวนเทียขณชน	ควมยอกจนอยู่อศัยในเคห
เห็นแต่ท่นผู้อื่นเหมือนมรดค	ขนิษฐม่งแจ้งประกษใจ
กรงนท่นท่ถัดนเห็น	อย่านั่งเล่นฟังข่นก่ไข
ดูแลจับต้องของสิ่งใด	จงช่วยให้งริงจริงอย่าน้งน
...	
การสิ่งไรในเรือนและนอกเรือน	อย่าแซเชื่อนท่งเรียให้เสียของ
ควรจจะแล้วก็ให้แล้วเสียเถิดน้อง	อย่าว่าของเิ่งกูไม่สู้ดี
ของเขเหมือนของเราเจ้าพี่อ	เหตุเพราะมออาศัยอยู่ที่นี่
...	
.....	ของสิ่งใดแม่นรักอย่าล็กคว
ควรจจะขอก็ขท่นเออวย	อย่าจนควยจับต้องจจะหมองใจ
อยู่ที่ไหนอย่าท่ลายซึ่งที่อยู่	
	(ชนุ บณขรตพันธุ์, 2523)

จกคําสอนในเรื่อกภณณสนนองคําลอน ฉบับขบวนเมืองเพชรบุรี ข้างต้นแสดงให้เห่นว่สังคมนิยมชมชอบผู้ที่มีความกตัญญูรู้คุณโดยภณณสนนศรีสุวรรณให้เคารพดายขประหนึ่งแม่ผู้ให้กำเนิด แสดงให้เห่นว่สังคมเห่นว่ผู้ให้การอุปการะเลี้ยงดูผู้ที่ไรที่พักพินนั้นมีพระคุณเท่กับผู้ให้กำเนิด เพราะเห่นว่ผู้นั้นเป็นผู้ให้ชีวิตใหม่และต่อลมหายใจให้แก่ผู้ที่ตกยากได้กลับมามีชีวิตดงมอีกครั้งหนึ่ง

เมื่ท่นเมตตอุปการะเลี้ยงดูแล้วก็ต้องรู้จกตอบแทนพระคุณ โดยการช่วยเหลือท่งงานของท่นเหมือนประหนึ่งเป็นงานของนและจะต้องไม่เนรคุณท่นโดยการขโมยข้าวของของท่น ถือว่เป็นอีกคุณธรรมหนึ่งที่ต้องมีเพราะการขโมยสิ่งของผู้อื่นไปก็เหมือนการน้อโกงทรัพย์สินของเขนอกจากไม่ขโมยหรือน้อโกงทรัพย์สินของผู้อื่นพระคุณแล้วก็ต้องไม่น้อโกงทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยดังคํ่าประพันธ์ดังนี้

จะหิบบยืมข้าวของท่นมาใช้	จงกำหนดจดไว้แม่นื่อเหลือ
จดูแลดูแลกรองให้นองเนื่อง	จะขาดเคื่องร้างบั่นให้สิ้นควม
จงบอกเล่เจ้าของให้จหนัก	จงซ่อมช้ดูแลแล้วไ้ถ่ถาม
ถึงรคาค่าของให้ต้องค	อย่าลวนลามดูแลให้แน่นอน

...

ถ้าเงินทองของแก้วของตัวมี

ศักราชปีเดือนและคืนวัน

ผู้เขียนผู้ประกันสำคัญนัก

ชื่อผู้รู้ให้รู้เป็นมั่นคง

ให้ขีดแกลงใดในบรรทัด

ทั้งต้นเงินดอกเบี้ยยเสียกันมา

ให้รู้หนียืมสินทุกสิ่งสรรพ

ขึ้นแรมเป็นสำคัญเป็นมั่นคง

ยึดเป็นหลักจริงจงอย่าพลั้งหลง

ให้เขียนลงกรมทณฑ์นักษัตยา

ให้แจ้งจัดจดจำให้แน่นหนา

จงจดจารึกไว้ให้แน่นอน

(ธนู บุญยรัตพันธุ์, 2523)

กฤษฎาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้าน เมืองเพชรบุรี สอนไม่ให้ล้อโกงของผู้อื่น เมื่อหยิบยืมของเขามาใช้ หากเกิดความเสียหายต้องซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเดิมหรือไม่ก็ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เขา แต่ไม่ควรปล่อยปละละเลยทำเฉยเสีย เพราะสังคมเห็นว่าการละเลยนั้นมีค่าเท่าการล้อโกงเขา เมื่อรู้ว่าไม่ควรล้อโกงผู้อื่นแล้วก็ต้องระวังตนไม่ให้ผู้อื่นมาล้อโกงตนเองได้ ดังนั้น กฤษฎาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี จึงยังได้สอนวิธีการป้องกันการถูกโกงเมื่อมีคนมาหยิบยืมเงิน

ของตน โดยการให้ทำสัญญาลงชื่อผู้ยืม วันเดือนปีที่ยืม รวมทั้งจำนวนเงินต้นและดอกเบี้ยให้ครบถ้วน จะเห็นได้ว่าสังคมสอนให้ผู้ยืมมีคุณธรรมรู้จักกตัญญู ไม่ล้อโกงผู้อื่น และในขณะเดียวกันก็ต้องไม่ซื้อตรงจนถูกผู้อื่นโกงได้

1.1.6 การเลี้ยงชีพสุจริต กฤษฎาสอนน้อง

คำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี ซึ่งให้เห็นว่าผู้ยืมต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองให้ได้ ดังคำประพันธ์ว่า

จงก้มหน้าหากินข้างหน้าเถิด

ค่อยและได้ใส่ปากตามยากเย็น

ทรัพย์ประเสริฐเย็นใจไม่เกิดเขี้ยว

ถ้าบุญแล้วคงเป็นไปตามบุญ

(ธนู บุญยรัตพันธุ์, 2523)

จากคำประพันธ์เรื่องกฤษฎาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี แสดงให้เห็นว่าสังคมไม่ได้สั่งสอนให้ผู้ยืมงอมืองอเท้าแต่สอนให้ผู้ยืมรู้จักทำมาหากินเลี้ยงชีพโดยสุจริต แม้ว่าจะมีรายได้น้อยก็ต้องรู้จักใช้จ่ายให้พอเหมาะพอควรตามอัตภาพของตน

บทบาทและหน้าที่ของความเป็นหญิงทั้ง

6 ประการข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สังคมคาดหวังให้ผู้ยืมมีความมั่งคั่งทั้งด้านร่างกาย วาจา และจิตใจ เพื่อที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังคาดหวังว่าผู้ยืมสามารถดูแลกิจการภายในบ้านเรือนได้ และในขณะเดียวกันก็สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองได้อีกด้วย อาจกล่าวได้ว่าความคาดหวังสูงสุดของสังคมที่มีต่อผู้ยืม คือ

ต้องการให้ผู้หญิงสามารถพึ่งพาตนเองได้และไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่นในทุกด้านทั้งเรื่องความเป็นอยู่และเศรษฐกิจ

1.2 บทบาทและหน้าที่ของความเป็นหญิงที่สังคมไม่ยอมรับ ภณณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี แสดงให้เห็นว่าสังคมกล่าวตำหนิผู้หญิงที่มีพฤติกรรมที่ผิดไปจากบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดไว้และกล่าวห้ามไม่ให้ผู้หญิงปฏิบัติ

ตนตามแบบผู้หญิงเหล่านั้น โดยได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของความเป็นหญิงที่สังคมไม่ยอมรับ 3 ประการ คือ เป็นผู้มีการยาทพราหม เป็นผู้เกี่ยวข้อง กับอบายมุข และเป็นหญิงโสเภณี ดังต่อไปนี้

1.2.1 ผู้มีการยาทพราหม ภณณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี กล่าวถึงผู้หญิงที่มีการยาทพราหม ไว้ดังนี้

อย่าทำปากจีบจับขยับเคี้ยว

เหมือนสุกรกินรำระยำไพร'

...

เมื่ออาบน้ำเจ้าจงหันหน้ามา

อย่าเล่น โลก โศคเค้นเป็นกุลี

...

บัว่นน้ำลายคายหมาจกแลดู

จะเประเอื้อนเชื่อนแซแม่จมอง

อย่าทำคำเหมือนหนึ่งการศึกษาไซ'

...

จะเรียกว่าผู้ดีมิได้ต้อง

กิริยามารยาทไม่เทียมคน

จะเรียกว่าผู้ดีหามิได้

ดูอาการเหมือนอย่างนางชะนี

ชั่วทีเดียวมัวหมองไม่ผ่องใส

จงจำไว้วันวิศรีสุดา

คูผืนผ้าไว้ที่ฝั่งวาริศรี

เจ้าอย่าคำเกศวาริริน

อะไรอยู่ที่ไหนจะถูกต้อง

ถ้าบ้านร้องแม่จแลให้แน่นอน

คู่คำไว้เต็มประดาควสมร

ผิดทำนองวิบัติให้ขัดสน

ทรชนคำซ้าเป็นราศี

เหมือนโจรไพรคำซ้าหน้าบัลลี

ไซ้ผู้คือยาได้แลแม่ดวงดา

(ธนู บุญยรัตพันธุ์, 2523)

ภณณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี กล่าวเปรียบผู้มีการยาทพราหมว่ามีลักษณะเหมือนสัตว์หรือผู้ที่มิฐานะทางสังคมต่ำได้แก่ หมู กา ชะนี กุลี และ โจร แสดงให้เห็นว่าสังคม

ไม่ชอบผู้หญิงที่มีการยาทไม่งดงาม จึงได้นำไปเปรียบกับลักษณะของสัตว์และคนไม่ดีต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ปฏิบัติตามแบบนั้น

1.2.2 ผู้เกี่ยวข้องกับอบายมุข ภณณา

สอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี ได้แสดงให้เห็นว่าสังคมที่มีอบายมุขจะเป็นสังคมที่ไม่สงบสุข ผู้ที่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขจะได้รับความ

เดือดเนื้อร้อนใจ ดังนั้น ผู้หญิงที่ดีไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขต่าง ๆ ทั้งการพนันและสิ่งเสพติด ดังความว่า

ขวัญเอ๋ยอย่าไปเล่นพนัน

บ่อนสะแกมันจะกันเอาขวัญเมือง

ตั้งแต่นี้ก็จะห้ามแม่ทราชมะเขย

อย่าไปเล่นนวลจะราหน้าจะเหลือ

ผ้าจะหอมของจะหายระคายเคือง

ยับทั้งเรื่องเคื่องทั้งใจไม่ใช่ดี

เสียทั้งทรัพย์ยับทั้งรูปนะนวลน้อง

เสียขมิ้นดินสอพองแม่โถมศรี

เปรียบเหมือนหงส์ทรงสัตย์สวัสดิ์

ไปลงที่บ่อบ้านจันทาลเมือง

...

อย่าทำตัวอย่างหญิงชั่วที่มัวเมิน

กินแต่เหล้าเฝ้าแต่เพลินทุกเวลา

เอาเมรัยใส่ปากความยากหาย

จิตสลายเกิดโสมนัสสา

บ้างก็เที่ยวสูบฝิ่นกินกัญชา

ขมื่นแป้งแต่งออกกราตาเป็นมัน

...

ใจกระด้างอย่างสารถูกเหล้าวาง

อย่าเอาอย่างนะน้องจะหมองนวล

คู่คำชำระยำชั่วชั่วสาม

ดูหยาบหยามทุจริตทำผิดผวน

...

สาวแสบแก่เฒ่าเหล่าสตรี

อย่าดูเยี่ยงนางนารีที่หยาบหยาม

ไม่รักตัวอยากชั่วจงทำตาม

ถ้ารักงามแล้วอย่าพานให้จานเจือ

นวลละอองทองทิพย์ชมพูนุช

บริสุทธิ์ดั่งแสงไม่แฝงเพื่อ

อย่าเอาพิมเสนไปประคนปนปะเกลือก

อย่าลงเรือน้ำคร่ำไปตามกัน

(ธนู บุญรัตพันธุ์, 2523)

กฤษณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี จึงให้เห็นโทษของอบายมุข ได้แก่ การเล่นการพนัน รวมทั้งการเสพสิ่งเสพติดทั้งสุรา ฝิ่น และกัญชา อีกทั้งแสดงให้เห็นลักษณะของผู้ที่ลุ่มหลงในอบายมุขนั้น ว่าเป็นผู้หมองเศร้าหมองส่างราศีผู้แต่ง

ใช้ความเปรียบ เป็นต้นว่าเปรียบผู้หญิงเป็นเหมือนหงส์ซึ่งเป็นสัตว์ที่สง่างาม แต่เมื่อผู้หญิงไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขก็เปรียบได้กับหงส์ซึ่งตกลงในบ่อจันทาล หมายถึง สระน้ำที่ดำซำสกปรก ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่คู่ควรกัน ดังนั้น ผู้หญิงจึงไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว

กัปปายมุข

1.2.3 หญิงโสเภณีกฤษณาสอนน้องคำกลอน

แต่ก่อนนั้นเรามีเป็นศรีเมือง
หาใส่ปากเข้าเย็นไม่เว้นวาท
สอยผมสมหน้ามาลาร้อย
ร้อยมาลัยใส่กรให้เปรมปรีดิ์
ขมิ้นแป้งแต่งผัดสะอาดเอี่ยม
เที่ยวเร่ขายรูปแห่งอาตมา
อย่าเอาอย่างนางสาวฉบับนี้
อย่าเอาทองคำน้ำแปลไปปนลง

...

แพศยาอาธรรมจำพวกนี้
คนออกซื้อลือนามอยู่เกรียวกราว
หญิงนักเลงโปแปะและสกา
ปากหวานชมเพราะทุกคำมี
หญิงสามชื่อเจ้าอย่าถือเป็นตัวอย่าง
แปะโปโรงบ่อนี่หลายกระบวน

ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี ได้กล่าวถึงผู้หญิงที่
ประกอบอาชีพโสเภณี ไว้ดังนี้

บัดนี้เราเคঁ้นเคื่องให้ขัดขวาง
อย่าเอาอย่างนวลนางโสภณี
ทักดูห้อยแต่งง่ามแพรสี
กระจกหวิมิได้เว้นสักเวลา
ดูเล่ห์เหลี่ยมเหมือนจะลอยในเวหา
เลี้ยงชีวกว่าชีวิตจะปลิดปลง
สังกะสีดอกกะแม่อย่าแลหลง
จะเสียพงศ์เสียเผ่าเหล่าผู้ดี

นครโสภณีหญิงสาวหา
ถึงตัวแก่ก็เป็นสาวสิบห้าปี
เหมือนหนึ่งเดินแก้ผ้าห่มแพรสี
เป็นผู้คินาเนะอีเปะยวน
คิดทำทางโหมงามทรมสงบ
เอาเงินชวนต่อเงินให้เรามา

(ธนู บุญรัตพันธุ์, 2523)

จากคำประพันธ์เรื่องกฤษณาสอนน้อง
คำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี ข้างต้นแสดง
ให้เห็นว่าสังคมเห็นว่าผู้หญิงที่หาเลี้ยงตนเองด้วย
การประกอบอาชีพโสเภณีนั่นเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี
ไม่ควรเอาเป็นเยี่ยงอย่างเพราะผู้หญิงเหล่านี้ใช้เวลา
ส่วนใหญ่แต่งหน้าแต่งตัวตนเองให้ดูงดงามเนื่องจาก
ต้องใช้เรือนร่างในการทำมาหากิน ผู้หญิงเหล่านี้จึง
ไม่ได้ใส่ใจดูแลบ้านเรือนหรือกระทำการสิ่งต่าง ๆ ตาม
บทบาทของผู้หญิงที่สังคมกำหนดไว้ผู้แต่งใช้ความ

เปรียบว่าหญิงโสเภณีเป็นเพียงสังกะสีซึ่งค่าน้อยแต่
ผู้หญิงที่ดีจะมีค่ามากเหมือนทองคำซึ่งเป็นที่
บริสุทธ์ อีกทั้งหญิงโสเภณีเป็นผู้ที่ยุ่งเกี่ยวกับ
อบายมุขและมีสามีเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นสาเหตุ
ทำลายความสงบสุขในสังคมอีกด้วย

กฤษณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้าน
เมืองเพชรบุรี ได้แสดงให้เห็นมิตีความเป็นหญิงตาม
ที่สังคมต้องการ โดยกำหนดพื้นที่และบทบาทของ
ผู้หญิงไว้อย่างชัดเจน กวีได้ถ่ายทอดขนบธรรมเนียม

ประเพณีของสังคมที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของความเป็นหญิงให้ผู้หญิงยึดถือเป็นแบบอย่างและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยใช้กลวิธีการชื่นชมยกย่อง กล่าวถึงผลดีสำหรับผู้ปฏิบัติตาม และใช้การตำหนิกล่าวถึงผลเสียของผู้ไม่ดำเนินตามขนบธรรมเนียมประเพณีดังกล่าว โดยผู้หญิงที่ไม่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีตามที่สังคมกำหนดไว้จะได้รับการตำหนิจากคนในสังคมและอาจกลายเป็นบุคคลที่ไม่พึงปรารถนาในสังคม การเป็นบุคคลที่ไม่พึงปรารถนาในที่นี้ หมายถึง ผู้หญิงคนนั้นจะไม่ได้รับเลือกให้แต่งงานกับผู้ชาย

2. กลไกการควบคุมสังคมผ่านกฤษฎาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี

การจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization) หมายถึง การทำให้เกิดความมีระเบียบขึ้นในสังคมมนุษย์ (ศิริรัตน์ แอดสกุล, 2544) เพื่อให้มนุษย์ที่มีความต้องการแตกต่างกันสามารถอาศัยอยู่ในสังคมเดียวกันได้อย่างมีความสุข องค์ประกอบสำคัญในการจัดระเบียบสังคมมี 2 ประการ คือ บรรทัดฐาน (Norm) หมายถึง แนวทางปฏิบัติคนให้ถูกต้องเหมาะสมเป็นกฎกติกาการประพฤติในการอยู่ร่วมกันในสังคม และสถานภาพ (Status) หมายถึง หน้าที่ที่บุคคลได้รับโดยกำเนิด (สุดา ภิรมย์แก้ว, 2544)

มนุษย์สร้างบรรทัดฐานขึ้นเพื่อใช้ควบคุมและเป็นแนวทางการปฏิบัติตนในสังคม บรรทัดฐานถือเป็นมาตรฐานกำหนดว่าการกระทำใดถูกหรือผิด สมควรหรือไม่สมควรที่จะได้รับการยอมรับ นอกจากนี้ มนุษย์ยังกำหนดสถานภาพหรือตำแหน่งต่าง ๆ ให้คิดตัวคนในสังคมไว้เพื่อให้แต่ละคนรู้ว่าตนมีหน้าที่ต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในฐานะใด การที่จะให้มนุษย์ยอมรับบรรทัดฐานของสังคมและสถานภาพของตนเองนั้นย่อมเกิดขึ้นเมื่อ

มนุษย์เข้าสู่กระบวนการขัดเกลาทางสังคม

กระบวนการขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ ความคิดทัศนคติ อุดมการณ์ บุคลิกภาพ ของสังคมจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง นอกจากนี้ การขัดเกลาทางสังคมยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยสร้างระเบียบวินัยขึ้นพื้นฐาน สร้างแรงบันดาลใจ สอนให้บุคคลรู้จักบทบาททางสังคม และช่วยให้บุคคลมีทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม กระบวนการขัดเกลาทางสังคมสามารถทำได้ 2 ทาง คือ การขัดเกลาทางสังคมโดยตรง เช่น การสั่งสอนและฝึกอบรมโดยพ่อแม่และครูบาอาจารย์ ฯลฯ และการขัดเกลาทางสังคมโดยอ้อม เช่น การฟังอภิปราย การอ่านหนังสือ การชมภาพยนตร์ ฯลฯ ทำให้เกิดการปรับตัวและพัฒนาบุคลิกภาพให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง (จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, เณลิษฐ์ อติวัฒน์สิทธิ์, ประไพร์ วิริยะสมบูรณ์, เสาวคนธ์ สุดสวัสดิ์, สุดา ภิรมย์แก้ว และสรุพันธ์ เพชรธาดา, 2540)

การอ่านวรรณกรรมเป็นการขัดเกลาทางสังคมโดยอ้อม กล่าวคือ ถ้อยคำหรือภาพของตัวละครในวรรณกรรมมีส่วนในการสร้างตัวตนในอุดมคติ (Ideal-self) หรือภาพแบบอย่างให้กับบุคคล ทำให้บุคคลมุ่งที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นไปตามภาพแบบอย่างนั้น ในกฤษฎาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี ได้สร้างภาพแบบอย่างของผู้หญิงที่ดีว่าจะต้องมีความงดงามทั้งร่างกาย และจิตใจ สามารถพึ่งพาตนเองได้ อีกทั้งไม่ยุ่งเกี่ยวกับบ้ายมุขและไม่เป็นหญิงโสเภณี การที่ผู้หญิงต้องปฏิบัติตนให้เป็นไปตามภาพแบบอย่างนั้นเพื่อให้ผู้ชายเห็นว่าผู้หญิงนั้นมีคุณสมบัติที่ดีและเพียบพร้อมที่จะเป็นคู่ชีวิตของผู้ชายได้ ดังความว่า

บุปผาชาติย่อมสะอาดด้วยกลิ่นลี	ภุมรีแลเห็นก็ยืมหัว
ร้อนล่อคลอเคล้าจนเผลอ	หมายจะกลั้วคลั่งเกล้าสาวคนธ
ถ้าบุปผาราโรยเป็นรอยต้อง	ดูเศร้าหมองแลเห็นไม่เป็นผล
ภุมรีมิได้เกล้าสาวคนธ	เพราะกลิ่นตนเสียศรีไม่มีงาม
...	
ค่อยนุ่งเจียมห่มเจียมไว้ให้คิ	ที่สามีคงได้ไม่เสื่อมสูญ
อย่าเร่งรัดมันจะตัดเอาต้นทูน	จะชวดเฝ้าอาบุญนะน้องอา
...	
เมื่ออยากได้สามีที่ดีล้ำ	จงกระทำรำไฟไว้เถิดหนา
ถึงยากจนพันคำเขานินทา	แม้ปัญญาแล้วคงได้คังใจจง

(ธนู บุญยรัตพันธุ์, 2523)

กวีใช้คำเปรียบผู้หญิงเป็นดอกไม้ผู้ชายเป็นแมลง แสดงให้เห็นทัศนะของสังคมว่าเห็นผู้หญิงและผู้ชายเป็นสิ่งที่คู่กัน เหมือนแมลงที่เฝ้าคลอเคล้าดอกไม้แต่หมู่แมลงหรือผู้ชายนั้นย่อมเลือกดอกไม้ที่สะอาดบริสุทธิ์มีความงดงามและหอมหวานมวลดอกไม้หรือผู้หญิงจึงจำเป็นที่จะต้องรักษาความสะอาดบริสุทธิ์มีความงดงามและหอมหวานเหล่านั้นให้แก่หมู่แมลงหรือผู้ชายในเวลาที่เหมาะสมโดยการปฏิบัติตนตามบทบาทที่สังคมได้กำหนดไว้ผู้หญิงจึงจะมีคุณค่าคู่ควรสำหรับผู้ชาย

ในภณณาสอน้องคำกลอนฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี ได้สอนให้ผู้หญิงเป็นคนดี โดยการปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ที่สังคมยอมรับ 6 ประการ และไม่ปฏิบัติสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ 3 ประการ หากปฏิบัติตนดังกล่าวจะทำให้เป็นที่ชื่นชอบและได้แต่งงานกับผู้ชาย ซึ่งนับเป็นการจัดเกลาทางสังคมอย่างแยกคาย โดยการบอกว่าผู้หญิงต้องเป็นคนเช่นไร ด้วยวิธีการใด และจะได้รับผลลัพธ์

อย่างไร การจัดเกลาทางสังคมผ่านงานวรรณกรรมเป็นการจัดเกลาทางสังคมโดยอ้อม ผู้หญิงที่อ่านวรรณกรรมจะค่อย ๆ ซึมซับ เห็นด้วย และยอมปฏิบัติตามกรอบขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมที่สอดแทรกไว้ในวรรณกรรม อันนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม

การอภิปราย

ในบรรดาวรรณกรรมเรื่องภณณาสอน้องทั้งในลักษณะวรรณกรรมแปลวรรณกรรมแบบฉบับและวรรณกรรมท้องถิ่น มีทั้งสิ้น 7 ลำานวน (รัชฎาพุฒิประภาส, 2543) อันได้แก่ (1) วินิจฉัยเรื่องภณณาสอน้อง พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (2) ภณณาสอน้องฉบับธนบุรี (3) ภณณาสอน้องคำฉันท์พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส (4) ภณณาสอน้องคำกลอน (5) ปริสนาสอน้องฉบับนายวิน เลขะธรรม (6) ภณณาสอน้องฉบับ

ภาคอีสาน และ (7) ภูษณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี นั้น มีเพียงภูษณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี เพียงเรื่องเดียวเท่านั้นที่มุ่งสอนผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงาน

เป้าหมายในการสอนที่แตกต่างกันของ ภูษณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความคิดที่คล้อยตามของกวีที่มุ่งสอนผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานเพื่อที่จะเตรียมพร้อมให้ผู้หญิงแสดงบทบาทที่เหมาะสมตั้งแต่วัยแรกรุ่น เมื่อแต่งงานออกเรือนไปแล้วจะได้ปฏิบัติหน้าที่นั้นได้อย่างดีโดยไม่ต้องเสียเวลาฝึกฝนอีก กวีอาจจะเห็นว่าควรสอนผู้หญิงตั้งแต่แรกรุ่น เพราะเห็นว่าไม้อ่อนนั้นดัดง่าย ไม่แก่ดัดยาก ดังนั้น การสอนเด็กย่อมง่ายกว่าผู้ใหญ่และเป็นการป้องกันการเกิดปัญหาผู้หญิงที่แต่งงานไปแล้วแต่ไม่สามารถแสดงบทบาทความเป็นผู้หญิงตามที่สังคมกำหนดได้

จากวรรณกรรมเรื่องภูษณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี แสดงให้เห็นว่าเป้าหมายสูงสุดที่ผู้หญิงต้องเป็นคนดี คือ เพื่อให้ได้แต่งงานกับผู้ชาย สังคมไทยแต่เดิมผู้หญิงเมื่อยังเล็กจะอยู่ในความปกครองของพ่อแม่ หากพ่อแม่เสียชีวิตก็อาจจะไปอยู่ในความปกครองของญาติผู้ใหญ่อื่นๆ เมื่อโตพอก็จะมีผู้มาสู่ขอไปเป็นภรรยา หญิงผู้นั้นก็จะอยู่ในความปกครองของสามี ดังเช่น ภูษณาและศรีสุวรรณ เมื่อพ่อแม่เสียชีวิตก็อยู่ในความดูแลของตายายเนื่องจากในสมัยโบราณเชื่อว่าผู้หญิงไม่สามารถอยู่โดยลำพังได้ ดังนั้น การแต่งงานจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและทำให้ผู้หญิงที่ไม่ได้แต่งงานถูกมองในแง่ลบ ลักษณะดังกล่าวแตกต่างกับปัจจุบันที่ผู้หญิงสามารถดูแลตนเองได้ทั้งในด้านความปลอดภัยและด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งเมื่อพ้นจากการดูแลของพ่อแม่แล้ว ผู้หญิงในปัจจุบันสามารถ

ดูแลตนเองได้จึงเลือกเป็นโสเภณีตามที่ตามจากการศึกษาของ กัญญารัตน์ สุดสอาด (2542) ซึ่งให้เห็นว่าแม้ผู้หญิงจะสามารถดูแลตนเองได้ แต่ยังมีผู้หญิงโสเภณีบางกลุ่มรู้สึกไร้ค่า กดดัน และรู้สึกว่าตนเองผิดปกติ ในขณะที่ผู้ชายกว่าครึ่งเห็นว่าผู้หญิงที่เป็นโสเภณีเนื่องมาจากมีข้อบกพร่อง เช่น รูปร่างหน้าตาไม่ดึงดูดเพศตรงข้าม และนิสัยไม่ดี แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังคงสืบทอดความคิดที่ว่าผู้หญิงต้องแต่งงานมีสามี มีใจเพื่อสืบเผ่าพันธุ์มนุษย์เท่านั้น แต่เป็นการแสดงให้เห็นว่าหญิงผู้นั้นมีคุณค่ามากพอที่จะได้รับเลือกให้แต่งงานอยู่เคียงคู่กับผู้ชาย

บทสรุป

ลักษณะคำสอนและการกำหนดมิตินั้น เป็นหญิงในวรรณกรรมเรื่องภูษณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี ได้แสดงให้เห็นมิตินั้นเป็นหญิงตามที่สังคมต้องการ โดยกำหนดลักษณะของผู้หญิงไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้หญิงที่ดีจะต้องมีรูปลักษณ์ และจิตใจที่งดงาม มีกิริยามารยาทเรียบร้อย มีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน รู้จักวางตัวให้เหมาะสม เป็นผู้มีความดี และประกอบอาชีพสุจริต ส่วนผู้หญิงที่ไม่ดีนั้น คือ มีมารยาททราม เกี่ยวข้องกับอบายมุข และเป็นหญิงโสเภณี พื้นที่ของผู้หญิง คือ บ้าน หน้าที่หลัก คือ ดูแลบ้าน จัดเตรียมข้าวปลาอาหาร ประนินบิณฑิและดูแลทุกข์สุขของผู้ชาย การที่ผู้หญิงปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดก็เพื่อให้เป็นที่ถูกใจของผู้ชาย บทบาทที่เหมาะสมของผู้หญิงกำหนดไว้นั้นเพื่อใช้เป็นกลไกในการจัดระเบียบสังคมให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

- กมล ตันจินวัฒนกุล. (2555). หลักสุจริต. *วารสารกระบวนการยุติธรรม*, 5(2), 79-89.
- กัญญารัตน์ สดสอาด. (2542). *สตรีโสดในสังคมไทยปัจจุบัน* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์, เฉลียว อธิวัฒน์สิทธิ์, ประไพร์ วิริยะสมบูรณ์, เสาวคนธ์ สดสวัสดิ์, สุดา ภิรมย์แก้ว และสรุพันธ์ เพชรราภา. (2540). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ธนู บุญยรัตพันธุ์. (2523). *วรรณกรรมปริบท*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยครูเพชรบุรี.
- รัชฎา พุฒิปะภาส. (2543). *การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่องภณาสอนน้อง* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิทย์ สีวะศรียานนท์. (2531). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิระดา สมสวัสดิ์. (2549). *กวีกรรมสตรีนิยม*. เชียงใหม่: วนิดาเพรส.
- พิมพ์วัลย์ บุญมงคล, นิภรณ์ สันหจรียา และแววรุ่ง นาวาบุญนิยม. (2553). *คู่มือการอบรม เรียนรู้ความรู้ แรงต่อผู้หญิงในมิติเพศภาวะ*. นครปฐม: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2544). การจัดระเบียบทางสังคม. ใน นิเทศ ดินณะกุล (บรรณาธิการ), *รวมบทความสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา* (น.64). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดา ภิรมย์แก้ว. (2544). *โครงการวิทยานิพนธ์การหมวดศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา

Factors affecting the implementation success of local-wisdom conservation policy of Khohong Municipality and the Subdistrict Administrative Organization of Thakham, Songkhla Province

ยศธร ทวีพล^{1*}

Yossathorn Taweephon

Abstract

There are two purposes of this study. The first is to compare the successfulness of implementing the local-wisdom conservation policy of Khohong Municipality with that of the Subdistrict Administrative Organization of Thakham. The second is to study the principal factors which affect the successfulness of implementing the local wisdom conservation policy of the Khohong Municipality with that of the Subdistrict Administrative Organization of Thakham.

All 745 samples lived in the area of responsibility of the Subdistrict Administrative Organization and that of the municipality. Collected by using questionnaires and statistically analyzed by t-statistic and multiple regressions, the data had the study reveal that;

(1) The mean value, significantly different in statistics, concerning the policy implementation's fundamental factors: local wisdom, given by the people in the area of responsibility of the municipality, is higher than that of the people in the area of responsibility of the sub district administrative organization.

¹ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90000

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: nosza-5555@hotmail.com)

รับบทความวันที่ 12 ตุลาคม 2559 รับลงตีพิมพ์วันที่ 20 มีนาคม 2560

(2) The mean value, statistically significant, concerning the policy implementation's fundamental factors: local government leadership, given by the people in the area of responsibility of by the administrative organization, is higher than that of the people in the area of responsibility of the municipality.

(3) There is no statistically significant difference in participation of the community members with the concerned agents.

(4) The samples living in the municipality and administrative organization's area show no statistically significant difference in valuing the implementation success of the policy.

The factors affecting the implantation of local wisdom conservation policy of the municipality and administrative organization are (1) the participation of community's members and (2) the community's leaders.

Keywords: *Local wisdom, Conservation, Local government*

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม และ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม กลุ่มตัวอย่างของการศึกษา คือ ประชาชนในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามและเทศบาลเมืองคอหงส์ จำนวน 745 ตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ t-Statistic และ Multiple Regression

ผลการศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำแนกตามลักษณะหน่วยงาน พบว่า (1) ประชาชนในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลมีระดับคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยด้านปราชญ์ชาวบ้านมากกว่าประชาชนในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (2) ประชาชนในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าประชาชนในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (3) ปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนและบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (4) ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับคะแนนความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน และ (2) ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การอนุรักษ์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 หมวด 2 เรื่อง การกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ระบุว่า ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง และในพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว มาตรา 16 (11) ยังกำหนดให้มีการบำรุงรักษาสีลปะ จาริตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น รวมถึงพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละฉบับ เช่น พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 3 เรื่อง อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 8 ระบุว่า ให้องค์การบริหารส่วนตำบลบำรุงรักษาสีลปะ จาริตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 50 (8) ระบุว่า ให้เทศบาลบำรุงรักษาสีลปะ จาริตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ส่งผลให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จตามข้อบังคับ (พินิต เครือไทย และชัชญาสุ ข่างเรียน, 2554)

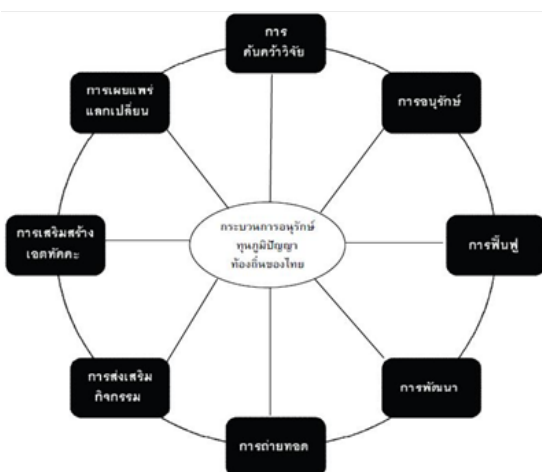
ปัจจุบันการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า ส่วนใหญ่ขาดระเบียบแบบแผน ขั้นตอนที่มีความสำคัญและแนวทางที่มีความชัดเจน กล่าวคือ โดยปกติการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเป็นต้องมีมาตรการและแนวทางการ

ปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนถือเป็นกระบวนการสำคัญในการเพิ่มศักยภาพความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (รูปที่ 1) เช่น การค้นคว้าวิจัย (Research) แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งพยายามนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เช่น กำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เยาวชน แต่ผลปรากฏว่าการจัดการเรียนการสอนลักษณะดังกล่าวขาดรูปแบบการจัดการที่มีคุณภาพ ขาดความหลากหลาย ขาดบุคลากรครูที่มีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพเด็ก ขาดสื่อและอุปกรณ์ประกอบการทำกิจกรรมเป็นต้น (ทัศนีย์ นาคุณทรง, สุรกานต์ จังหาร, ประดิษฐ์ เอกทัศน์, สมาน เอกพิมพ์ และบุญกร เขตระกาศ, 2553) ในขณะที่การอนุรักษ์ (Conservation) และการฟื้นฟู (Renewal) เป็นอีกหนึ่งปัญหาของการกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนมากละเลยหรือขาดการให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีได้รับความนิยมในชุมชน เช่น ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม โดยมีความเกี่ยวข้องกับการสื่อสาร การสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มคนในชุมชน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สร้างความแตกต่างระหว่างชุมชน เป็นต้น

นอกจากนั้น มิติเกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจจำเป็นต้องพิจารณามิติการพัฒนา (Development) และการถ่ายทอด (Transfer) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องขับเคลื่อนมิติดังกล่าวเพื่อให้

ประชาชนรับทราบและเกิดความตระหนักจนกระทั่งให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนผ่านการส่งเสริมกิจกรรม (Activities) ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเสริมสร้างศักยภาพ (Potential) สร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปราชญ์ชาวบ้าน) จนกระทั่งก่อให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยน (Exchange) ภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างพื้นที่ในตำบล อำเภอ หรือจังหวัด รวมถึงมีการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาระหว่างประเทศอย่างหลากหลาย (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2554) ดังรูปที่ 1

การกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบในการพิจารณา เช่น การเพิ่มพูนความรู้ด้านภูมิปัญญาโดยอาศัยการวิจัย การเพิ่มศักยภาพปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ ซึ่งในปัจจุบันพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายอย่างเป็นระบบหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง

รูปที่ 1 กระบวนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย
ที่มา : เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2554

ว่านิยมดำเนินการกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยขาดหลักการที่มีความสำคัญในขณะเดียวกันยังมีความแตกต่างระหว่างเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินนโยบายดังกล่าวไปสู่ความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

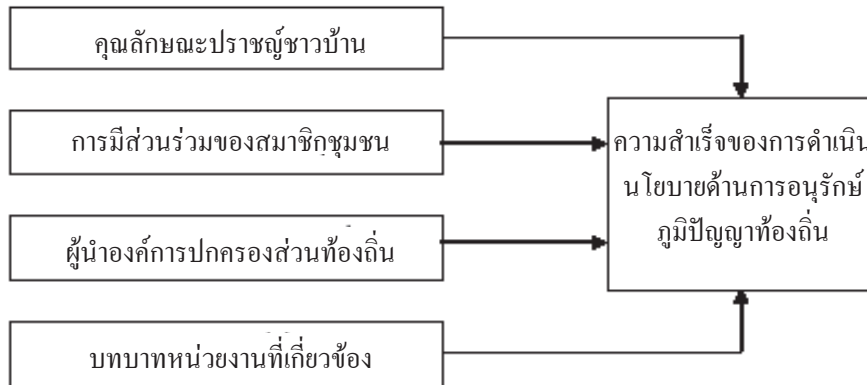
1. ศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา
2. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา

วิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชาชนในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา โดยเกณฑ์การเลือกอยู่บนพื้นฐานด้านศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันไม่มากนักแม้ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประเภทแตกต่างกัน ต่อจากนั้นดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาจากจำนวน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากรภายในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ตามขนาดกลุ่มเป้าหมายการศึกษาที่เหมาะสมของ Krejcie and Morgan ซึ่งได้ 745 ตัวอย่าง โดยเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ รายละเอียดดังตารางที่ 1 และ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบ t-test

1) วิเคราะห์ความแตกต่างของความสำเร็จในการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นระหว่างเทศบาลเมืองคองหงส์และองค์กรบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ได้แก่ คุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อเป็นการตอบคำถามว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลกับองค์กรบริหารส่วนตำบลมีความแตกต่างกันหรือไม่

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

1) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

ตารางที่ 1 ตัวแปร ความหมาย และระดับการวัด

ตัวแปร	ความหมาย	ระดับการวัด
ลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน (Local Knower) (ตัวแปรต้น)	ลักษณะของบุคคลผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับภูมิปัญญาจนกระทั่งมีความสามารถในการถ่ายทอด พัฒนา ต่อยอด เผยแพร่ ประยุกต์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สมาชิกชุมชนอย่างเหมาะสม	อันตรภาค (Interval)
การมีส่วนร่วมสมาชิกชุมชน (Participation) (ตัวแปรต้น)	บทบาทของสมาชิกชุมชนต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ในฐานะผู้รับภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนการเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์ภูมิปัญญา เช่น เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ การรณรงค์ เป็นต้น	อันตรภาค (Interval)

ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Leader) (ตัวแปรต้น)	ลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลที่มี ความเกี่ยวข้องกับการผลักดันให้เกิดการดำเนิน นโยบายการอนุรักษ์ภูมิปัญญา	อันตรภาค (Interval)
บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Organization) (ตัวแปรต้น)	บทบาทของหน่วยงานรองที่มีความเกี่ยวข้องกับการ ส่งเสริมการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น เป็นต้น	อันตรภาค (Interval)
ความสำเร็จของการดำเนินนโยบาย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Success) (ตัวแปรตาม)	การดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่มีกระบวนการเหมาะสม เช่น ค้นคว้า วิจัย การเผยแพร่ การฟื้นฟู การเพิ่มศักยภาพ เป็นต้น	อันตรภาค (Interval)

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

รายชื่อ	ประชากร (กลุ่มตัวอย่าง)	รายชื่อ	ประชากร (กลุ่มตัวอย่าง)
เทศบาลเมืองคอหงส์	50,000 คน (381)	อบต. ท่าข้าม	7,746 คน (364)

ของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ได้แก่คุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการตอบคำถามว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยอาศัยแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็นสองลักษณะ ได้แก่ การเก็บ

ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างลงหมายเลขตามช่วงคะแนนตั้งแต่ 0-10 ในขณะที่การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยดำเนินการถามตามคำถามดังกล่าวข้างต้น

1)แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 6 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ การศึกษา เพศ อาชีพ ภูมิลำเนา การได้รับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะปราชญ์

ชาวบ้าน เช่น การถ่ายทอด การพัฒนา การประยุกต์ การคิดค้น การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การรับการถ่ายทอดและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ตอนที่ 4 ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

ตอนที่ 5 บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 6 ความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การ

วิจัย การเผยแพร่ การพัฒนา การฟื้นฟู และการเสริมสร้างศักยภาพ

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อตามวัตถุประสงค์การศึกษา โดยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ การศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคองหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา พบว่า มีความแตกต่างกันในประเด็นเกี่ยวกับปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่ประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 3-7

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านคุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชน

ถิ่นที่อยู่	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
เทศบาล	381	2.57	1.43	-4.34	.00
อบต.	364	2.14	1.29		

ถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนกับการดำเนินนโยบายการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านคุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน ตามตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ระดับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านคุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย มีความแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) กล่าวคือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองคองหงส์ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านคุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้านสูงกว่าประชาชนที่อยู่ในอาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน จำแนกตามถิ่นอาศัยของประชาชน

ถิ่นที่อยู่	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
เทศบาล	381	3.73	.65	-.449	.654
อบต.	364	3.71	.76		

ถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ตามตารางที่ 4 ระดับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามถิ่นอาศัยของประชาชน

ถิ่นที่อยู่	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
เทศบาล	381	3.06	.77	5.32	.00
อบต.	364	3.34	.63		

ถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ระดับการดำเนินนโยบายด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) กล่าวคือ ประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูงกว่าประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามถิ่นอาศัยของประชาชน

ถิ่นที่อยู่	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
เทศบาล	381	2.73	.62	-1.01	.31
อบต.	364	2.69	.54		

ถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามตารางที่ 6 ระดับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่แตกต่างกัน

กล่าวคือ ประชาชนที่มีถิ่นอาศัยทั้งในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามถิ่นอาศัยของประชาชน

ถิ่นที่อยู่	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
เทศบาล	381	2.89	.63	-1.55	.87
อบต.	364	2.90	.62		

ถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนกับความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ระดับความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนที่มีถิ่นอาศัยทั้งในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

การนำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม โดยใช้สถิติ Multiple Regression

ปัจจัย	B	Beta	t	Sig
คุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน	-.02	-.06	-1.72	.08
การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน	-.07	-.08	-2.34	.01
ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	-.06	-.07	-2.05	.04
บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	.04	.03	1.07	.28

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ตามตารางที่ 8 ได้แก่ มีการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ในขณะที่คุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน และบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > .05$) โดยตัวแปรที่มีค่าความสัมพันธ์มากที่สุดเมื่อพิจารณาจากค่า Beta ได้แก่ การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามลำดับ และมีค่า R^2 เท่ากับ .020

การอภิปรายผล

เปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามลักษณะหน่วยงาน

1) คุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน พบว่าประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปราชญ์ชาวบ้านสูงกว่าประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม เพราะเทศบาลเมืองคอหงส์มีการดำเนินกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยอาศัยปราชญ์ชาวบ้านและกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของการอนุรักษ์ เช่น การขับเคลื่อนโครงการสืบสานภูมิปัญญา พัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุเทศบาลเมืองคอหงส์ ร่วมกับคณะทันตแพทยศาสตร์และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ งานส่งเสริมสุขภาพ งานศูนย์บริการสาธารณสุข กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองคอหงส์

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพ และเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับภาวะสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองคอหงส์ โดยกิจกรรมดังกล่าวประกอบด้วย สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 300 คน เป็นต้น จึงทำให้ตัวแปรคุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้านมีความแตกต่างกันระหว่างเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

สอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งนภา มุกดาอนันต์ (2544) การจัดการด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการจัดการและขับเคลื่อนโดยหน่วยงานที่มีความพร้อมซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนปราชญ์ชาวบ้านท้องถิ่น เช่น เทศบาล ถือว่ามีความพร้อมทั้งในแง่บุคลากรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ มากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น การขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปราชญ์ชาวบ้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลจึงมีความได้เปรียบมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล เช่นเดียวกับการศึกษาของ รัชชัย บุญมี (2557) พบว่า กลไกการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลมีผลต่อความสำเร็จแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะการนำปราชญ์ชาวบ้านมาเข้าร่วมกระบวนการอนุรักษ์และถ่ายทอด โดยอาศัยกลไกต่าง ๆ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล เป็นต้น และเมื่อกลไกดังกล่าวถูกขับเคลื่อนโดยอาศัยความเข้มแข็งจากเทศบาลซึ่งมีสูงกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ย่อมส่งผลให้ปราชญ์ชาวบ้านมีบทบาทสำคัญต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีปราชญ์ชาวบ้านเป็นแกนนำหลัก (พรจิต ชูชื่น, ปวีณา แก้วเจริญ, พรชารัตน์ พุฒสาม, ศุภดา สุขเกษม, ปนัดดา หลวงนา, และ ณัฐกานต์ สุขมิตร, 2555)

2) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนพบว่า ประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนไม่แตกต่างกัน เพราะการศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมื่อจำแนกตามหน่วยงานที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมของสังคมที่ใกล้เคียงกัน เช่น กรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามและเทศบาลเมืองคอหงส์ถือว่าสภาพบริบทของสังคมการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะมิติความสามารถของประชาชนต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ ประยุทธ์ พานิชนอก (2553) พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนไม่มีความแตกต่างกันในบริบทที่มีความใกล้เคียงกันของสภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยกเว้นกลุ่มคณะกรรมการผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัวแทนผู้สูงอายุบุคคลภายนอก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มกิจกรรมผู้สูงอายุในชุมชน ผู้นำชุมชน ประชาชน นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน

3) ด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูงกว่าประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์เพราะสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามมีลักษณะสภาพความเป็นชนบทสูงกว่าเทศบาลคอหงส์ส่งผลให้การปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนหรือมีการให้ความสำคัญกับกิจกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ นอกจากนั้นเขต

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีลักษณะความเป็นชุมชนชนบทมักปรากฏผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์นโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่างๆ และนิยมแสดงบทบาทผู้นำตามธรรมชาติของชุมชน มีการผลิตผลงานที่มีความโดดเด่นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับการดำรงตำแหน่งหน้าที่ของตน ตลอดจนเผยแพร่ รมรณรงค์ให้เกิดความคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเทคนิคการผสมผสานแนวความคิดการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามวิถีทางต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างคุณค่าให้แก่สมาชิกชุมชนโดยรวม อย่างไรก็ตามประเด็นดังกล่าวแตกต่างกับการศึกษาของนันทิยา ปีติกะวงศ์ (2553) พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความแตกต่างกันจากลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ เช่น เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ในขณะเดียวกันอาจขึ้นอยู่กับความสำคัญของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) ด้านบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม และเทศบาลเมืองคอหงส์ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่แตกต่างกัน สำหรับบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประเด็นดังกล่าวไม่ได้รับความสนใจจากประชาชนเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพและความสามารถในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการ

กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะเดียวกันหน้าที่การดำเนินนโยบายด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นควรเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตความรับผิดชอบของคนเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนหน่วยงานอื่น ๆ อาจทำหน้าที่เป็นหน่วยงานรอง เช่น โรงเรียน วัด หรือกระทรวง กรม ต่าง ๆ เป็นต้น แตกต่างกับการศึกษาของอรุณ อนุตรี (2557) พบว่า บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็น โดยเฉพาะการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กมีศักยภาพเทียบเท่ากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ เช่น การอาศัยหน่วยงานการศึกษาระดับโรงเรียนเข้ามามีบทบาทขับเคลื่อนนโยบายการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5) ด้านความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม และเทศบาลเมืองคอหงส์ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน เพราะความพร้อมโดยรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลมีกลไกที่เอื้อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วแต่อาจจำเป็นต้องพิจารณาบางประเด็น เช่น การได้รับการยอมรับจากชุมชนในการระดมความเห็นร่วมกันต่อประเด็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การค้นหาจุดร่วมและรูปแบบความร่วมมือที่มีความเหมาะสมจากทุกฝ่าย การได้รับประโยชน์เกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ในขณะเดียวกันการพิจารณาปัจจัยอื่นควบคู่กับการขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจทำให้นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การศึกษาความเป็นไปได้ของการขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ก่อนการดำเนินการ โดยพิจารณาบนพื้นฐานปัญหาและความจำเป็น การลดการให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่ละเลยผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม การพัฒนาองค์ความรู้ของการยกระดับแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและให้ความสำคัญกับกรณีศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความโดดเด่น แตกต่างกับการศึกษาของ พนิษฐ์ เครือไทย และ ชัชวาลย์ ช่างเรียน (2554) พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง มีจุดเด่นการให้บริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ด้านการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว และด้านการสาธารณสุข ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก มุ่งเน้นการให้บริการสาธารณะเฉพาะด้าน (Specific Function) เช่น ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา ทั้งนี้ เพราะลักษณะพื้นฐานของการปกครองท้องถิ่นที่ผ่านกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่นโดยประชาชน ย่อมเป็นระบบหรือกลไกสำหรับการค้นหาความเป็นตัวแทนของประชาชน ดังนั้น ลักษณะความเป็นผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีพื้นฐานเป็นที่ยอมรับของประชาชน ดังนั้น การขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น โดยอาศัยเครือข่ายกลุ่มสมาชิกในชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การสร้างจิตสำนึก สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ หทัยรัตน์ มาประณีต และ เบ็ญจรัตน์ มาประณีต (2553) ระบุว่า กลุ่มผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพและความสามารถต่อการขับเคลื่อนให้นโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดระบบประมาณด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นเดียวกับการศึกษาของนันทิยา ปิติกะวงศ์ (2553) พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นฐานการขับเคลื่อนจากบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา ทั้งนี้ เพราะการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเป็นต้องอาศัยประชาชนซึ่งเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนให้นโยบายประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะบทบาทการถ่ายทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยจากเยาวชนรุ่นเก่าสู่เยาวชนรุ่นใหม่ด้วยวิธีการต่างๆ การยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยกระบวนการแปลงค่านิยมของสมาชิกชุมชนให้หันมาให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การกำหนดให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตจนสามารถผลักดันให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถสร้างคุณค่าให้แก่สมาชิกชุมชนได้ (Mungmachon, 2012) สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรีดา พูลสิน (2555) พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมดังกล่าวจำเป็นต้องมีการจัดการกับความรู้ บทบาทของหน่วยงานระดับการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญารวมถึงระดับการเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมตัดสินใจร่วมกัน การแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน ในขณะที่ปัจจัยคุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้านและบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์ และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา เพราะแม้ปราชญ์ชาวบ้านจะเป็นบุคคลหลักของชุมชนในการขับเคลื่อนภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในแง่ของมิดีการอนุรักษ์เผยแพร่ แลกเปลี่ยน รวมถึงพัฒนาแต่การขับเคลื่อนภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องนำบุคคลดังกล่าวมาเป็นตัวแปรสำคัญของการถ่ายทอด เผยแพร่ และรักษาภูมิปัญญา ซึ่งปัจจุบันปราชญ์ชาวบ้านอาจไม่สามารถขับเคลื่อนบทบาทดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเผยแพร่และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการถ่ายทอดที่มีความทันสมัย สอดคล้องกับการศึกษาของ เฉลียวทิพย์ นิลวรรณ และ ทิพย์พฐ ฤกษ์สุนทร (2557) พบว่า ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดเพื่อให้การดำเนินนโยบายภูมิปัญญาท้องถิ่นประสบความสำเร็จ แต่จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถ่ายทอด (ปราชญ์ชาวบ้าน) กับ ผู้รับการถ่ายทอด (ประชาชน) โดยปราชญ์ชาวบ้านจำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานความใกล้ชิด การเรียนรู้บนพื้นฐานสายสัมพันธ์แบบลูกหลาน ตลอดจนมีความสามารถในการปรับปรุงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความทันสมัย ดังนั้น ข้อจำกัดเกี่ยวกับบทบาทสำคัญของปราชญ์ชาวบ้านจึงไม่สามารถส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนิน

นโยบายการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในขณะที่ตัวแปรบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า ไม่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา เนื่องจากปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสองรูปแบบมีศักยภาพที่ใกล้เคียงกันในการกำหนดนโยบายงบประมาณ การบริหารบุคลากร บนพื้นฐานศักยภาพของตนโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาองค์กรอื่นมากนัก แตกต่างกับการศึกษาของปีทมา จรูญโรจน์ ณ อุรุยา (2557) พบว่า การกำหนดบทบาทของหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจำเป็นต้องทำหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกำหนดบทบาทรองเพื่อทำการขับเคลื่อนโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ภาพรวมความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นการขับเคลื่อนนโยบายการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยอาศัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีความเหมาะสมทั้งสองระดับ เนื่องจากการมีบริบทของสภาพพื้นที่ที่เอื้ออำนวยให้ประสบความสำเร็จ เช่น มีขอบเขตความรับผิดชอบอย่างจำกัดและมีความสามารถในการผลักดันนโยบายอย่างครอบคลุม ซึ่งอาจมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ เป็นต้น ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์ระดับประเทศเพื่อขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเป็น

ต้องอาศัยการกระจายทรัพยากรลงสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทดังกล่าว

2) จุดเด่นของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลมีความแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลในประเด็นเกี่ยวกับปราชญ์ชาวบ้าน โดยเทศบาลมีความพร้อมในการจัดการกับปราชญ์ชาวบ้านมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรวมกลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน พัฒนาทักษะความสามารถ การแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความทันสมัย จึงควรเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล โดยเฉพาะการมีศักยภาพทางบุคลากร งบประมาณ และขนาดของพื้นที่ที่มีความเหมาะสมแก่การพัฒนาปราชญ์ชาวบ้าน รวมถึงความเหมาะสมตามหลักการความประหยัดทางขนาด (Economic of Scale) ซึ่งมีมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล

3) จุดเด่นของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลมีความแตกต่างกับเทศบาลในประเด็นเกี่ยวกับผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับความเป็นผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเป็นผู้ริเริ่มขับเคลื่อนนโยบายมากกว่าเทศบาล ดังนั้น จุดเริ่มต้นสำคัญของการกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจดำเนินการผ่านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะการริเริ่มขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ เช่น เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด

เป็นต้น

4) การขับเคลื่อนนโยบายการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ 2 ประการ เช่น การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนท้องถิ่น และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์ระดับกระทรวงหรือกรมที่มีความเกี่ยวข้องจำเป็นต้องพิจารณาพื้นที่ที่มีระดับความพร้อมของปัจจัย

ดังกล่าวเพื่อลดโอกาสความล้มเหลวของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลหรือสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนและปลูกฝังให้เกิดการตระหนักในนโยบายภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- เดชวิทย์ นิลวรรณ, และ ทิพย์พชร กฤษสุนทร. (2557). *กระบวนการและกลยุทธ์การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่* (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2554). *ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทัศนีย์ นาคุณทรง, สุรกานต์ จังหาร, ประดิษฐ์ เอกทัศน์, สมาน เอกพิมพ์, และบุญกร เขตรักดิ์. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 4(1), 77-88.
- ธวัชชัย บุญมี. (2557). *การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: ระบบบริหารจัดการงานวิจัยแห่งชาติ (NRMS)
- นันทิยา ปิติกะวงศ์. (2553). *บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ปัทมา จรูญโรจน์ ณ อยู่ธยา. (2557). ประสิทธิภาพผลการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล. *วารสารชุมชนพัฒนาทางสังคมศาสตร์*, 4(มกราคม – เมษายน), 77-90.
- ปรีดา พูลสิน. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนวัดโสมนัส. *วารสารวิจัยและพัฒนา*, 4(1), 60-66.
- ประยุทธ พานิชนอก. (2553). *กระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในการเสริมสร้างคุณค่าภูมิปัญญาผู้สูงอายุชุมชนเทศบาลตำบลบ้านกรวดปัญญาวัฒน์อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พรจิต ชูชื่น, ปวีณา แก้วเจริญ, พรชารัตน์ พูลสาม, สุกดา สุขเกษม, ปณิดา หลวงนา, และ ณัฐกานต์ สุขมิตร. (2555). *แนวทางการสืบทอดภูมิปัญญาโนราห์โดยกลุ่มเยาวชนนครภูมิปัญญาและองค์กร-*

ท้องถิ่น ชุมชนบ้านคลองเสียวเทศบาลตำบลเมืองเวียง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะ
ที่ 1 (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พนินท์ เครือไทย, และ ชัชญาสุ์ ช่างเรียน. (2554). การประเมินประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดพิษณุโลก (รายงานการวิจัย).
กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์เสริมสุขภาพ.

รุ่งนภา มุกดาอนันต์. (2544). กลยุทธ์การสื่อสารของกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

หทัยรัตน์ มาประณีต, และ เบญจรัตน์ มาประณีต. (2553). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการปกป้อง
คุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

อรุณ อนุตรี. (2557). รูปแบบการอนุรักษ์หุ่นกระบอกอีสาน. รวมบทความวิชาการและงานวิจัยการประชุม
วิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 14. อุบลราชธานี: ศิริธรรม ออฟเซ็ท.

Mungmachon, R. (2012). Knowledge and local wisdom: Community treasure. *International Journal of
Humanities and Social Science*, 2(July), 174-181.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วารสารหาคใหญ่วิชาการ เป็นวารสารที่จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ นิติศาสตร์ และสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ของมหาวิทยาลัยหาคใหญ่รวมทั้งสถาบันและหน่วยงานอื่นๆ ทั่วประเทศ ซึ่งจัดพิมพ์เป็นราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ: ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน, ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม) รับพิมพ์ผลงานที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบเชิงวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิที่กองบรรณาธิการเรียนเชิญ จำนวน 2-3 ราย บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารฯ จำนวน 1 เล่ม

1. ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์

1. บทความวิจัย (Research Article) เป็นผลงานที่ได้มาจากการค้นคว้าและวิจัยด้วยตนเอง ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ การทบทวนวรรณกรรม และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และอ้างอิง

2. บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นผลงานที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมทางวิชาการ มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยมุ่งเน้นการนำเสนอความรู้ใหม่ในเชิงวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา (เนื้อหาต้องชี้ถึงประเด็นของสิ่งที่ต้องการนำเสนออย่างชัดเจน) บทวิจารณ์หรือสรุป และอ้างอิง

3. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) คือ งานเขียนที่ถ่ายทอดความคิดเห็น โดยนำเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นความรู้ ด้วยการใช้หลักวิชาที่เหมาะสม เพื่อวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ แสดงให้เห็นถึงข้อดี ข้อไม่ดี โดยชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องของหนังสือที่จะวิจารณ์ และเสนอแนวทางแก้ไข ประกอบด้วย บทนำหรือประเด็นที่จะวิจารณ์ เนื้อหาบทสรุปและข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

4. บทความปริทัศน์ (Review Article) คือ งานเขียนที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีการผสมผสานแนวคิด การทบทวนความก้าวหน้าของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และสรุปความรู้ในเรื่องนั้น ๆ จากหลาย ๆ การศึกษาจนถึงปัจจุบัน เพื่อนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ หรือองค์ความรู้ใหม่ โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้อย่างทันสมัยและมีข้อวิจารณ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

2. การจัดรูปแบบของบทความ

2.1 ชื่อเรื่อง มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้รูปแบบอักษร Angsana New ขนาด 16 ตัวหนา

2.2 ชื่อผู้เขียน มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้รูปแบบอักษร Angsana New ขนาด 16 ตัวหนา

2.3 เนื้อหา บทความทั้งฉบับมีจำนวนไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 15 กำหนดระยะห่างจากขอบซ้าย ขอบขวา ขอบบน และ

ขบถ่ง 2.54 ชม. ปรอืรบบรหฬลยหน้ที่มูมบนขว

2.4 บทคัถยอ รบรหฬภษอังกฤษและภษไทย โดยเป็นกรกล่วให้เห่นถึงคัมคัถยของการศีกษ่วิธิดำเนินกร เครื่องมือในการศีกษผลที่ได้จากรศีกษ คมยวของบทคัถยอในแต่ละภษต้องไม่เกิน 250 ค่ำ ปรอืรบบคัมคัถย (Keywords) ไม่เกิน 5 ค่ำ

2.5 ตารงและภษปรกอบ ควรมีเฉพาะที่จ่ำเป็น มีหฬลยค่ำกับ เช่น ภษที่ 1 หรือ ตารงที่ 1 โดยต้องเป็นภษที่มีลยเส้นคมชัถ

2.6 เอกสรอ้งอิง ใช้ระบบอ้งอิงของสมคมจิตวิทยอเมริกา (American Psychological Association: APA) โดยมีรยละเอียดท่วไปดังนี้ (รยละเอียดปรอืรบบตัวอย่างคูลในเอกสารแนบท้ายหรือคูลในเว็บไซต)

- 1) กรอ้งอิงภษในเนื้อหา จะต้องตรงกับเอกสารอ้งอิงท้ายเล่ม
- 2) กรอ้งอิงควรรใช้รบบแบบเดียวกันโดยสม่มำเสมอทั้งบทคม
- 3) กรรยลค่ำดับเอกสารให้รยลตามลค่ำดับอักษรของชื่อผู้เจียน เริ่มด้วยรยลชื่อภษไทยและภษอังกฤษตามลค่ำดับ

3. กรส่งบทคมเพื่อพิจรณาคัพิมพ์

เข้าสู่เว็บไซต <http://www.hu.ac.th/eJournal2/> เลือกรเมนู “ผู้เจียน” เพื่อเข้าสู่ระบบวรสรออนไลน์ โดยกรสร้ง Username และ Password ในการใช้งำน

ตัวอย่างกรเจียนรยลกรบรรณกรม / เอกสรอ้งอิง

1. หน้งลือ

ชื่อผู้เจียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหน้งลือ (ครั้งที่พิมพ์). สณที่พิมพ์: สำนกพิมพ์.

ตัวอย่างเช่น

กองชั ย อภิวัณนัร้งสรค. (2523). *บริษัทข้มชติ: โณมหน้ใหม่จักรพรคินิยม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหวิทยลัยเกษตรศัสตร.

ชวนพิศ วงศ์สम्मัญ, และกลลัษณชญ โชคบารุง. (2546). *กรตรวจทงห้องปฏิบัติกรและการพยบถล* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ขอนแก่น: ขอนแก่นกรพิมพ์.

Lewe, W. (2009). *Orthopedic massage: Theory and technique* (2nd ed.). Edinburgh: Mosby Elsevier.
Stock, G., & Campbell, J. (Eds.). (2000). *Engineering the human genome: An exploration of the science and ethics of altering the genes we pass to our children*. New York: Oxford University Press.

2. บทความหรือบทในหนังสือ

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความหรือบท. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), ชื่อหนังสือ (เลขหน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่างเช่น

ปิยทัศน์ ทศนาวิวัฒน์. (2550). ประวัติโรคไหลตาย. ใน สุมาลี นิมนานิตย์ และปรีดา มาลาสิน (บรรณาธิการ), *โรคไหลตาย: Sudden unexplained death syndrome* (น. 12-25). กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.

Calico, P. A., Debisette, A. T., & Turbettaub, M. (2005). Nursing workforce: Challenges and opportunities. In M. M. Gullatte (Ed.), *Nursing management: Principles and practice* (4th ed., pp. 167-185). Pittsburgh, PA: Oncology Nursing Society.

3. บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.

ตัวอย่างเช่น

กฤษณา น้อมสกุล, ลักขณา กานดี, สิริพร สืบสาน, ปวีณ เกื้อกุล, มาลี อุดมผล, และสวัสดี รักดี. (2550). การดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน. *วารสารกรมอนามัย*, 25, 56-60.

ปิยะวิทย์ ทิพรส. (2553). การจัดการป้องกันและลดสารให้กลิ่นโคลน Geosmin ในผลิตภัณฑ์แปรรูปสัตว์น้ำ. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 24(72), 103-119.

Bakker, A. B., & Schaufeli, W. B. (2008). Positive organizational behavior: Engaged employees in flourishing organizations. *Journal of Organizational Behavior*, 29(2), 147-154.

4. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (รายงานการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่างเช่น

พินิจ ทิพย์มณี. (2553). *การวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการตายของประเทศไทย* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

Chitnomrath, T. (2011). *A study of factors regarding firm characteristics that affect financing decisions of public companies listed on the stock exchange of Thailand* (Research report). Bangkok: Dhurakij Pundit University.

5. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้เขียน/หน่วยงาน. (ปีที่ปรับปรุงข้อมูล). ชื่อเรื่อง. จาก URL

ตัวอย่างเช่น

นิภา ผ่องพันธุ์. (2552). เปิดโลกทัศน์ให้ผู้สูงอายุ. จาก http://www.suanprung.go.th/article_new
Wong, A. W. (2009). *Pregnancy postpartum infections*. Retrieved from <http://emedicine.medscape.com/article/796892-overview>

การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนที่ประสงค์จะส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารหาดใหญ่วิชาการ สามารถส่งต้นฉบับ (ไฟล์ word) ได้ดังนี้

ทางระบบวารสารออนไลน์ (<https://www.tci-thaijo.org/index.php/HatyaiAcademicJournal/index>)

และในบางสาขาที่มีความเฉพาะขอให้เสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป จำนวนอย่างน้อย 3 ท่าน เพื่อประเมินบทความของผู้เขียน รายละเอียดการส่งบทความสามารถอ่านเพิ่มเติมได้ที่คำแนะนำสำหรับผู้เขียน ภายในเล่มวารสารหาดใหญ่วิชาการทุกเล่ม หรือที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/HatyaiAcademicJournal/index>

ใบสมัครสมาชิก วารสารหาดใหญ่วิชาการ
HATYAI ACADEMIC JOURNAL

เลขที่สมาชิก.....
เลขที่ใบเสร็จรับเงิน.....
(สำหรับเจ้าหน้าที่)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารหาดใหญ่วิชาการ

ข้าพเจ้า(นาย, นาง, นางสาว)นามสกุล.....

มีความประสงค์

☐ สมัครเป็นสมาชิกวารสารหาดใหญ่วิชาการ.....ปี (1 ปี 2 ฉบับ 100 บาท)

☐ ต่ออายุสมาชิก..... ปี (1 ปี 2 ฉบับ 100 บาท)

ที่อยู่(สำหรับจัดส่งวารสาร).....

.....

.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

มือถือ.....E-mail :

ออกใบเสร็จในนาม ชื่อ.....

ที่อยู่.....

.....

.....

เงื่อนไขการชำระเงิน : โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราษฎร์อุทิศ ประเทออมทรัพย์
เลขที่บัญชี 961-0-01258-2 พร้อมสำเนาใบโอนเงินไปยังกองบรรณาธิการจัดการ ทางโทรสาร 074-425467

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)

กรุณาส่งใบสมัครที่ : บรรณาธิการวารสารหาดใหญ่วิชาการ ศูนย์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110 โทรศัพท์ 074-200347 หรือ 074-200300 ต่อ 347
โทรสาร074-425467 E-mail : hu_apc@hu.ac.th